

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA BOGUSZÓW – GORCE NA LATA 2021 – 2030

/ wersja do opiniowania i konsultacji /

Autorzy: dr Jarosław Szandurski
mgr inż. arch. Waldemar Skórski
mgr Radosław Żukowski

Współpraca: inż. Aurelia Myślińska

Gmina Miasto Boguszków Gorce

Grudzień 2021 r.

Spis treści

WSTĘP.....	4
Rozdział I. Ankietowanie społeczności lokalnej.....	7
I.1. Ocena funkcjonowania miasta.....	8
I.2. Ocena głównych problemów miasta.....	19
I.3. Identyfikacja mocnych i słabych stron miasta.....	24
I.4. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki gospodarczej miasta.....	25
I.5. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki społecznej miasta.....	26
I.6. Oczekiwania mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta.....	26
I.7. Refleksje i oczekiwania strategiczne mieszkańców.....	26
I.8. Charakterystyka respondentów.....	30
I.9. Wybrane wypowiedzi mieszkańców.....	32
Rozdział II. Diagnoza społeczno–gospodarcza Boguszuwa-Gorc.....	34
II.1. Podstawowe informacje geograficzne o Boguszuwie - Gorcach.....	35
II.2. Potencjał demograficzny. Podstawowe parametry demograficzne – liczba ludności, struktura wiekowa, przyrost naturalny i saldo migracji w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia.....	36
II.3. Struktura ekonomicznych grup wiekowych w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia.....	43
II.4. Prognozowana liczba ludności ogółem i w ujęciu strukturalnym w najbliższym otoczeniu Boguszuwa-Gorc.....	46
II.5. Podmioty gospodarki narodowej w Boguszuwie - Gorcach i w najbliższym otoczeniu.....	49
II.6. Wynagrodzenia, bezrobocie i pracujący w powiecie wałbrzyskim i w Boguszuwie-Gorcach na tle otoczenia.....	59
II.7. Infrastruktura gospodarcza i społeczna.....	65
II.7.1. Tereny pokopalniane.....	65
II.7.2. Tereny zielone.....	67
II.7.3. Tereny zurbanizowane.....	68
II.7.4. Uzbrojenie terenu.....	68
II.7.5. Komunikacja zewnętrzna i wewnętrzna.....	69
II.7.6. Turystyka.....	71
II.7.7. Inkubacja i rozwój przedsiębiorczości.....	72
II.7.8. Podmioty ekonomii społecznej i NGO'sy.....	73

II.8. Społeczeństwo obywatelskie w Boguszkowie-Gorcach na tle otoczenia.....	74
II.9. Pomoc społeczna i problem uzależnień w Boguszkowie-Gorcach.....	78
II.10. Przedszkola, szkoły w Boguszkowie - Gorcach i wykształcenie mieszkańców.....	82
II.11. Kultura i sport w Boguszkowie-Gorcach.....	87
II.12. Podsumowanie.....	89
Rozdział III. Analiza SWOT.....	92
III.1. Analiza SWOT Boguszkowa - Gorce w obszarze społecznym.....	93
III.2. Analiza SWOT Boguszkowa-Gorce w obszarze gospodarczym.....	96
III.3. Analiza SWOT Boguszkowa-Gorce w obszarze infrastrukturalno-przestrzennym.....	98
Rozdział IV. Determinanty rozwoju Miasta Boguszków-Gorce.....	101
IV.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszków – Gorce.....	102
IV.2. Gospodarcze uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszków – Gorce.....	108
IV.3. Infrastrukturalne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszków – Gorce.....	114
Rozdział V. Oczekiwania Wspólnoty Samorządowej.....	120
V.1. Wyniki konsultacji priorytetów strategicznych.....	121
Rozdział VI. Plany strategiczne na lata 2021-2030 Miasta Boguszków-Gorce.....	129
VI.1. MISJA I WIZJA STRATEGICZNA.....	130
VI.2. OBSZAR SPOŁECZNY.....	132
VI.3. OBSZAR GOSPODARCZY.....	140
VI.4. OBSZAR INFRASTRUKTURALNY.....	144
VI.5. Wyznaczenie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI).....	149
VI.6. Wydatki majątkowe w projekcie uchwały budżetowej Gminy Boguszków – Gorce na rok 2022 (listopad 2021).....	152
VI.7. Wskazania dla dalszych okresów budżetowych.....	155
WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA.....	157
SPIS RYSUNKÓW.....	158
SPIS TABEL.....	158
SPIS WYKRESÓW.....	161

WSTĘP

Szeroko rozpowszechniony jest pogląd, że strategię rozwoju gmin to dokumenty przydające się przede wszystkim jako załączniki do wniosków o finansowanie zewnętrzne, od którego polskie samorządy w ostatnich latach mocno się uzależniły, traktując je jako stałe źródło utrzymania i pokrycia wydatków inwestycyjnych, jako rodzaj „jałmużny”, bez której miasta i gminy wiejskie nie mogą się rozwijać. To błędny pogląd, zarówno w odniesieniu do dokumentu strategicznego, jak i do prowadzenia polityki rozwoju gminy oraz zarządzania finansami publicznymi.

Gminy w ramach swoich zasobów i posiadanych środków finansowych POWINNY być możliwie samodzielne i samowystarczalne, a fundusze zewnętrzne nie mogą stanowić dla nich podstawowego impulsu rozwojowego. Uzależniające praktyki, w ramach których samorządy występują o dowolne, potrzebne lub nie, dofinansowanie, lokując w ten sposób wszystkie wolne środki we wkładach własnych i w następstwie inwestycji, w kosztach jej utrzymania, dodatkowo wzmocnione wszelkiego rodzaju krajowymi i wojewódzkimi rankingami, nie mogą być receptą na długofalowe zarządzanie gminą. Jest to istotne zwłaszcza w sytuacji, w której Polska nieuchronnie zbliża się do momentu, od którego stanie się płatnikiem netto składek do Unii Europejskiej, a dofinansowanie z funduszy strukturalnych będzie zdecydowanie mniejsze i powiązane z mechanizmami zwrotnymi. Długofalowe plany inwestycyjne powinny być skrojone do standardowych możliwości pozyskiwania przychodów samorządów, bez zakładanych z góry dotacji zewnętrznych. Jeśli się one w którymś momencie pojawią i będą mogły być wydane na z góry zaplanowane zadania – to bardzo dobrze, zaoszczędzone środki będzie można wliczyć do nadwyżki budżetowej lub przyspieszyć realizację innej inwestycji. Jeśli ich nie będzie, gmina musi się ponownie nauczyć rozwoju wyłącznie z wykorzystaniem zasobów własnych.

Przed takim scenariuszem rozwoju gminy – rozwoju ad hoc, od jednego konkursu o dofinansowanie do kolejnego konkursu - powinna chronić właściwie sporządzona, a przede wszystkim skutecznie wdrażana strategia rozwoju, która zamiast odgrywać rolę załącznika do wniosków, powinna być instrumentem długofalowego zarządzania strukturą samorządową. Wszystko, co dzieć się będzie o szczebel niżej, przede wszystkim w planowaniu przestrzennym, w wieloletniej prognozie finansowej i w dokumentach sektorowych, powinno wynikać z przyjętej strategii rozwoju. W innym przypadku, gdy nikt w przyszłości nie będzie czuł potrzeby stosowania zapisów strategii, gdy urzędnikom samorządowym zaczyna sprawiać trudność dopasowanie poszczególnych działań operacyjnych do konkretnych zapisów lub gdy nie jest możliwe takie dopasowanie, dokument strategiczny można uznać za „martwy” i przekazać na makulaturę, gdyż oznacza to, że w bieżące zarządzanie gminą nie ma nic wspólnego z przyjętymi przez organ uchwalodawczy celami strategicznymi.

Samo ustalanie horyzontu czasowego realizacji strategii – powszechne dla samorządów a zbieżne z kolejnymi ramami perspektyw finansowych Unii Europejskiej jednoznacznie wskazuje na myślenie, że dokumenty strategiczne są warte o tyle, o ile mogą się mieścić w większym planie przekazywania środków zewnętrznych samorządom przez struktury unijne i odpowiadające im krajowe instytucje pośredniczące. Tymczasem – ramy czasowe długofalowego planowania w gminach nie powinny

opierać się na kolejnych perspektywach finansowych UE (7 + 2 czyli 9 lat), ale odnosić się do czegoś jasnego i zrozumiałego dla wszystkich mieszkańców i oczywistego z punktu widzenia społeczności lokalnej – np. perspektywy pokoleniowej, czyli przeciętnego cyklu zastępowania kolejnych pokoleń, szacowanego na 30 do 35 lat.

Dlaczego więc, wobec powyższych zapisów, „Strategia Rozwoju Miasta Boguszków – Gorce na lata 2021 – 2030” została sporządzona nieco inaczej? Z postulatami intensywnego wykorzystania środków zewnętrznych i w horyzoncie krótszym niż pokolenie, nawiązującym do „siedmiolatki” Unii Europejskiej?

Są ku temu dwa powody:

Pierwszy, to odpowiedź na zjawisko wewnętrzne, które nazwiemy endogenicznym: Boguszków – Gorce to jednostka terytorialna, która liczy zaledwie 48 lat, co przy średnim wieku miast Dolnego Śląska możemy określić jako niemowlęcość. Miasto, które z różnych powodów politycznych i gospodarczych utworzono w 1973 roku z połączenia czterech odrębnych miejscowości: miasta Boguszków, miasta Gorce, osiedla miejskiego Kuźnice Świdnickie oraz wsi Stary Lesieniec, do dnia dzisiejszego nie zostało odpowiednio zintegrowane zarówno społecznie, przestrzennie jak i infrastrukturalnie. Aby Boguszków – Gorce mógł skutecznie konkurować z otoczeniem, np. hamując ujemną migrację i docelowo odwracając ten trend, musi najpierw stać się podmiotem polityki tzw. zrównoważonego rozwoju regionu, w innym przypadku pozostanie de facto przedmieściem pobliskiego Wałbrzycha, wyrastającego do rangi centrum regionalnej aglomeracji. Tego nie da się zaplanować i wykonać z wykorzystaniem lokalnego budżetu – muszą pojawić się na ten cel fundusze zewnętrzne, które umożliwią równy start Boguszkowa – Gorc w swojego rodzaju wyścigu modernizacyjnym.

Drugim powodem jest zjawisko egzogeniczne, które w styczniu 2020 roku postrzegaliśmy w kategoriach egzotycznego wydarzenia na krańcach świata, a które zmieniło życie wszystkich ludzi na kuli ziemskiej. Do tej pory wydawało się, że światowa gospodarka będzie szybciej lub wolniej, ale nieustannie się rozwijać, że będzie „lepiej” i „więcej”. Pandemia COVID – 19 boleśnie uzmysłowiła nam, że wydarzenia oglądane dziś w relacjach światowych agencji medialnych, za miesiąc mogą wyrzucić nasze życie do góry nogami; że żadna strategia ani żaden długofalowy plan działania nie będą posiadały recept na wielomiesięczny chaos w gospodarce, w oświacie, w służbie zdrowia itd. Nie znamy odpowiedzi na to, czy dosięgnie nas kolejna fala pandemii, czy szczepionki będą odpowiednio skuteczne w przypadku nowych mutacji, wreszcie nie potrafimy odpowiedzieć na pytanie, czy jest to pierwsza i zarazem ostatnia tego typu światowa katastrofa, czy też mamy szykować się na kolejne. Powyższe oznacza, że w obecnej sytuacji ryzykowne jest planowanie działań jednostki samorządu terytorialnego na najbliższy rok, nie mówiąc o dziesięciu latach czy o życiu całego pokolenia. Jedno jest pewne – im gmina jest bardziej samowystarczalna pod względem energetycznym, finansowym, telekomunikacyjnym itp., im lepiej rozwinięta jest infrastruktura usług publicznych, zwłaszcza usług medycznych, oświatowych, pomocy społecznej i porządku publicznego, tym w lepszej kondycji przetrwa kolejne możliwe kryzysy.

O obu zjawiskach będziemy jeszcze wspominać przy próbie skatalogowania zagrożeń dla rozwoju Boguszkowa – Gorc, jednak już w tej chwili warto było wspomnieć o powodach, dla których niniejszy dokument strategiczny odbiega od zasad opisanych na wstępie.

Ponadto chcemy zwrócić Państwu uwagę na dwa inne aspekty, naszym zdaniem istotne przy tworzeniu strategii dla Boguszkowa – Gorc:

Strategia rozwoju gminy nie różni się bardzo od dokumentów tego typu przygotowywanych dla firm na wolnym rynku, mimo, że samorząd jest specyficzną „firmą” i jest powołany do innych celów, niż podmiot gospodarczy. Czy rzeczywiście tak jest? Wszak gmina też ma za zadanie zaspokajać potrzeby swoich klientów, którzy mogą zagłosować nogami i po prostu zmienić miejsce zamieszkania. Jeśli porównamy gminę do spółki akcyjnej, w której akcjonariuszami są wszyscy jej mieszkańcy, wybierający raz na 5 lat zarząd i radę nadzorczą w postaci Burmistrza i Rady Miejskiej, to powinniśmy również oczekiwać, że organy te będą działać według jakiegoś konkretnego, akceptowalnego przez akcjonariuszy planu średnio- i długoterminowego. Idąc za przykładem planowania w gospodarce, zasadnicze elementy budowy strategicznego planu firmy są zbliżone, a w zasadzie tożsame z metodologią sporządzania strategii gminy. W obu przypadkach bierzemy pod uwagę sytuację wyjściową (diagnoza, opinie klientów, ocena wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań), ustalamy cele do osiągnięcia w różnych horyzontach czasowych i przy różnych scenariuszach rozwoju sytuacji, precyzujemy szacunkowe budżetowanie w odpowiednich jednostkach czasu, określamy adresatów planu (np. profil nowych klientów), przyglądamy się bliższej i dalszej konkurencji., tworzymy katalog unikalnych wartości firmy (bez naśladowania i kopiowania otoczenia), wreszcie – trzymamy się planu i harmonogramu oraz mierzymy postępy wdrażania planu (ewaluacja). Wobec tego – strategia rozwoju gminy nie jest niczym innym niż planem działania firmy – w tym wypadku przedsiębiorstwa, którego właścicielami są wszyscy członkowie społeczności lokalnej.

Podobnie, jak w obrocie gospodarczym, tak w przestrzeni samorządowej, mimo kolejnych kadencji zarządów i rad nadzorczych (w drugim przypadku – Burmistrzów i Rad Miejskich), kierunki długofalowej polityki rozwoju firmy najczęściej pozostają bez zmian, oczywiście z pełnym prawem do ich stopniowej modyfikacji. Wobec tego również dokumenty strategiczne zachowują swoją ciągłość i aktualność. Dla Boguszowa – Gorce firma Progress Consulting sp. z o.o. przygotowała „Strategię rozwoju Miasta Boguszków – Gorce na lata 2014 – 2020”, przyjętą przez Radę Miejską w Boguszowie – Gorcach. W niniejszym dokumencie strategicznym odwołujemy się do ówczesnego opracowania, gdyż większość zdiagnozowanych wtedy uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych jest aktualna również dziś, podobnie aktualna jest nadal większość zaplanowanych inwestycji i innych działań strategicznych, których nie udało się przeprowadzić (lub w pełni przeprowadzić) do dnia dzisiejszego.

Autorzy.

Rozdział I. Ankietowanie społeczności lokalnej

Piękne miasto z niewykorzystanym potencjałem.

/ anonimowa opinia z ankiety /

I.1. Ocena funkcjonowania miasta

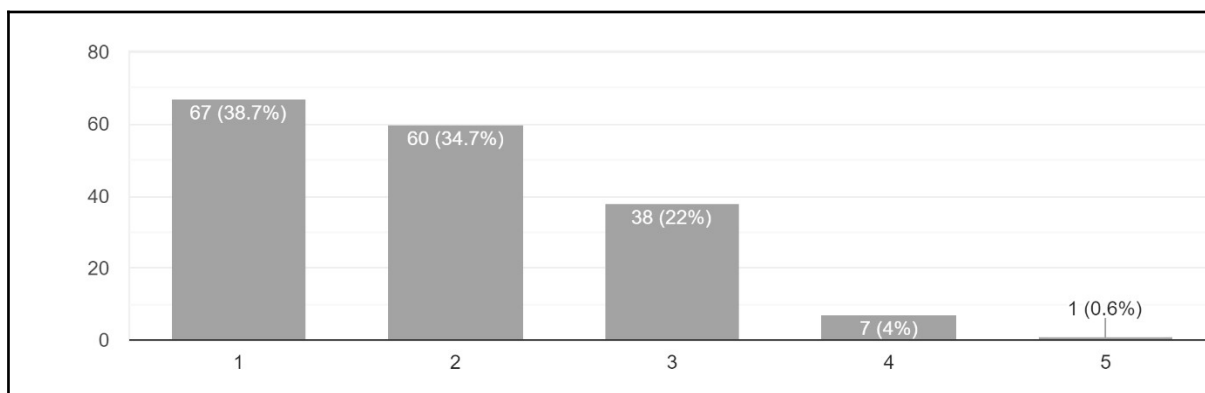
Zamierzeniem władz miejskich i autorów opracowania było jak najszersze konsultowanie ankiety ze społecznością lokalną. W związku z tym, równocześnie z przystąpieniem do sporządzania diagnozy stanu społeczno – gospodarczego miasta Boguszków – Gorce, zapytano jego mieszkańców, jakie jest ich zdanie na kluczowe sprawy lokalne. Autorzy strategii sporządzili projekt ankiety, którą udostępnili on-line za pośrednictwem aplikacji Google Forms, Dostęp do ankiety zapewnił profil dedykowany strategii – „Strategia rozwoju Miasta Boguszków – Gorce” na portalu społecznościowym Facebook. Ankieta była tam dostępna od 29 kwietnia do 30 maja 2021 r. Dodatkowo, dla osób, którym wypełnienie formularza on-line sprawiać mogło kłopoty, udostępniono wersję do wydruku, wypełnienia odręcznego i złożenia w miejscach wskazanych przez władze miejskie. Dodatkowo, dla osób starszych i innych osób z dysfunkcją wzroku przygotowano wersję z powiększoną czcionką. Jednocześnie Urząd Miejski w Boguszkowie – Gorcach przesłał formularz ankiety do mieszkańców za pośrednictwem poczty.

Ostatecznie głos w sprawach lokalnych zabrały 173 osoby, wypełniając ankietę odręcznie lub on – line. Jeśli przyjąć, że w Boguszkowie – Gorcach mieszka, zgodnie z danymi GUS, około 13 tys. osób w wieku od 16 lat, to formularze wypełniło nieco ponad 1,3% mieszkańców. Liczba ta nie wydaje się reprezentatywna, jednak we współczesnej rzeczywistości - świata osób zapracowanych, często zamkniętych w sobie i obojętnych na sprawy nawet najbliższego otoczenia, doświadczenie autorów strategii podpowiada, że nie jest to zły wynik, a 173 osoby zainteresowane swoją małą ojczyzną to jednak solidny zaczątek pod ferment obywatelskości. Prześledźmy zatem, co mają do powiedzenia mieszkańcy Boguszkowa – Gorc w kluczowych kwestiach dla swojej „małej Ojczyzny”.

Na koniec mała uwaga: trzeba pamiętać, że są to wypowiedzi subiektywne, które mogą w znacznym stopniu odbiegać od obiektywnej, opartej na danych statystycznych, diagnozy społeczno – gospodarczej Boguszkowa – Gorc, zamieszczonej w kolejnym rozdziale.

Wykres 1. Ocena rynku pracy w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

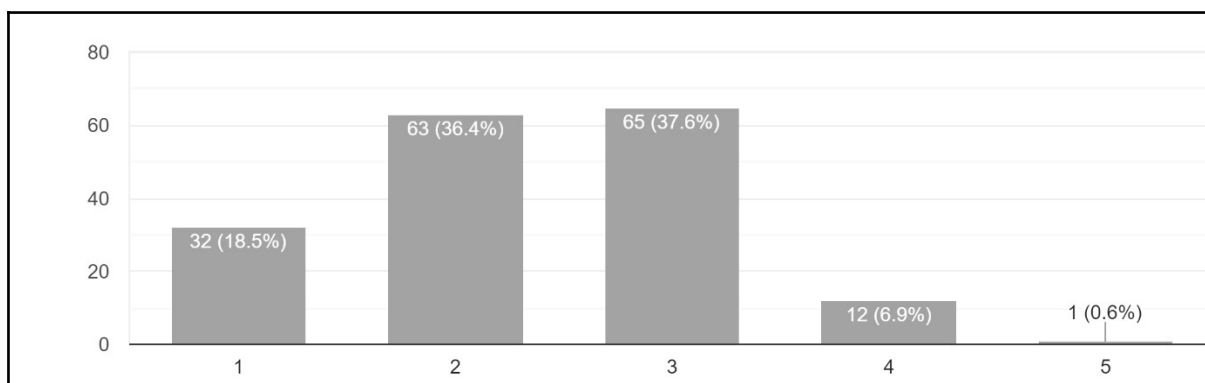
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Niemal trzy czwarte ankietowanych (73,4%) źle oceniło sytuację na lokalnym rynku pracy w Gminie Boguszków-Gorce, w tym 38,7% bardzo źle – wykres 1. Dobrze oceniło sytuację na rynku pracy tylko 4,6% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 1,93 pkt. co świadczy o bardzo małych szansach na znalezienie pracy w mieście.

Wykres 2. Ocena warunków rozwoju przedsiębiorczości w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

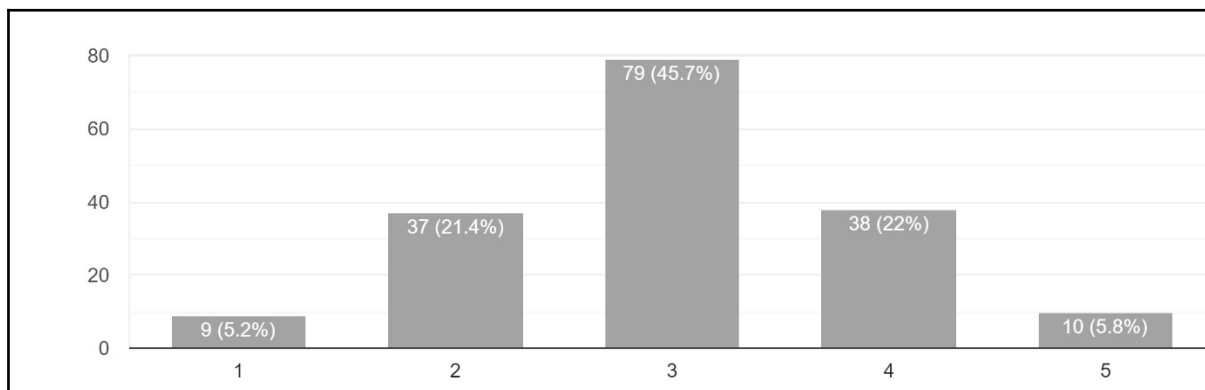

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Warunki rozwoju przedsiębiorczości w mieście Boguszków-Gorce zostały ocenione jako złe przez ponad połowę ankietowanych – 54,9%, w tym jako bardzo złe 18,5% - wykres 2. Dobrze oceniło szanse na rozwój przedsiębiorczości w Gminie tylko 7,5% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,35 pkt. co nie napawa optymizmem, ale szanse rozwoju przedsiębiorczości oceniono lepiej niż szanse na znalezienie pracy.

Wykres 3. Ocena dostępu do e-usług administracyjnych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

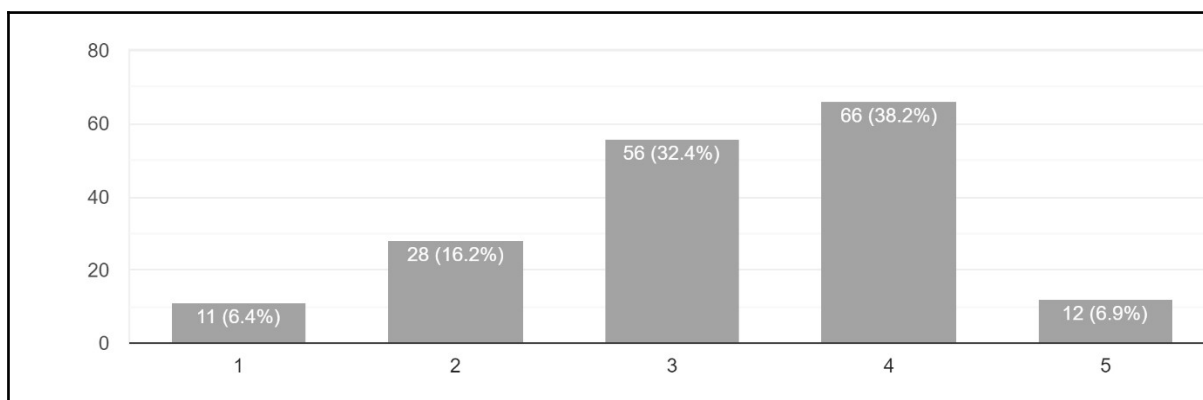
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ocena dostępu do e-administracji, w zakresie informacyjnym i usługowym w mieście Boguszków-Gorce była dla niemal połowy respondentów dostateczna (45,7%) – wykres 3. Liczba ankietowanych, która oceniła e-usługi w administracji dobrze (27,8%) była bardzo podobna, do tych którzy ocenili tę formę komunikacji jako źle funkcjonującą (26,6%). Średnia ocena w skali od 1 do 5 to 3,01 pkt. co potwierdza dostateczny poziom usług e-administracji, z których korzystali uczestnicy badania.

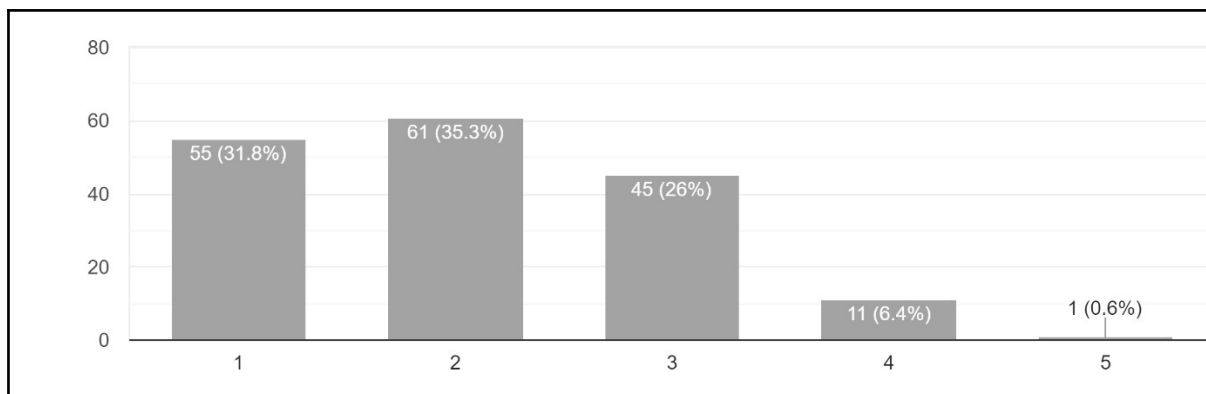
Wykres 4. Ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

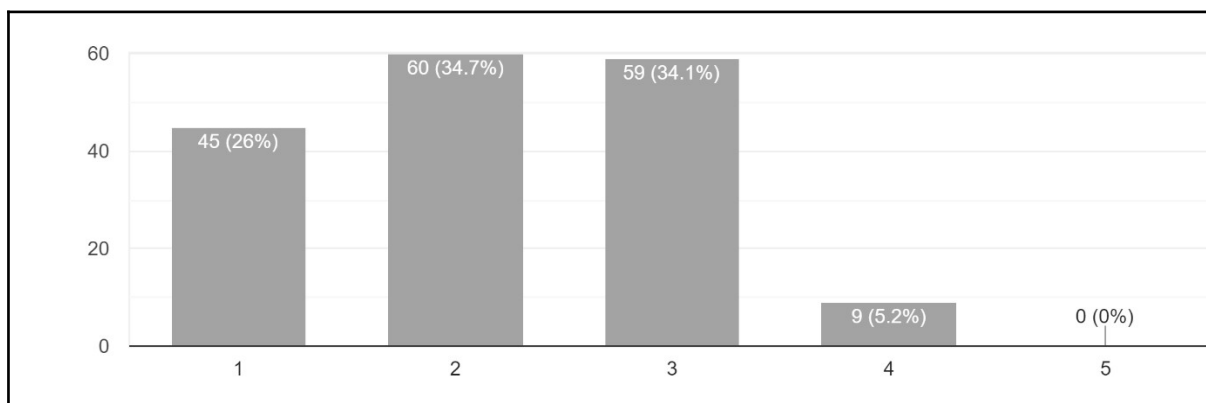

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dobra przez 45,1% respondentów, natomiast 22,6% oceniło ją jako złą, a niemal 1/3 oceniło dostatecznie (32,4%) – wykres 4. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,23 pkt., co można interpretować jako ocenę dostateczną. Porównując z innymi ocenami dotyczącymi funkcjonowania miasta, to ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w rankingu została sklasyfikowana na drugim miejscu.

Wykres 5. Ocena dostępności i jakości infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w skali 1-5 pkt.*(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)**Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych*

Dostępności i jakość infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez 2/3 respondentów – 67,1%, w tym jako bardzo zła przez 31,8% - wykres 5. Dobrze oceniło ten zakres infrastruktury w Gminie tylko 7,0% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,09 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców oraz nie zachęca potencjalnych inwestorów. Stanowi także barierę rozwoju turystyki.

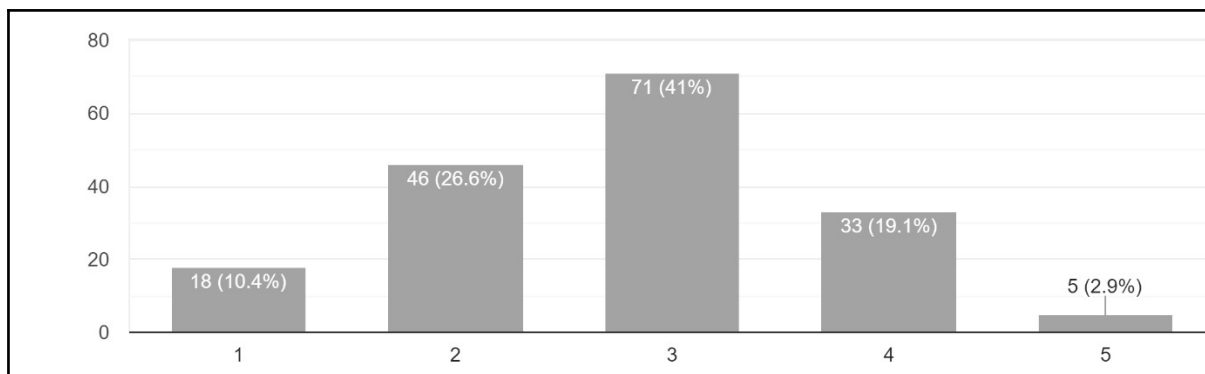
Wykres 6. Ocena stanu i jakości mieszkań komunalnych w skali 1-5 pkt.*(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)**Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych*

Stan i jakość mieszkań komunalnych w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 60,7%, w tym jako bardzo zła przez 26,0% - wykres 6. Dobrze oceniło ten zakres infrastruktury w Gminie tylko 5,2% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,18 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców, którzy żyją w mieszkaniach komunalnych.

Wykres 7. Ocena stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

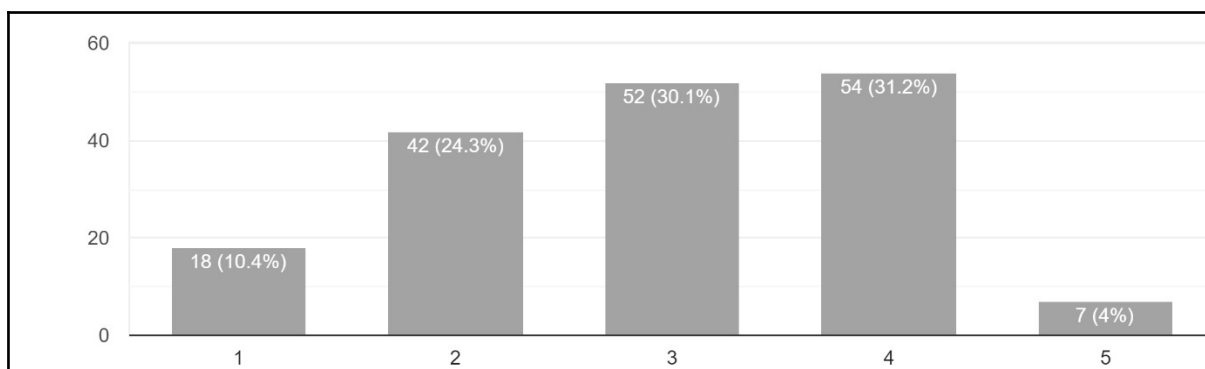

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Stan i jakość przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez 41,0% respondentów, jako zła przez 37,0%, natomiast jako dobra przez najmniejszą grupę ankietowanych mieszkańców tj. 22% - wykres 7. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,77 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia mieszkańców, a także przyjeżdżającym gościom i turystom.

Wykres 8. Ocena dostępności i jakości komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

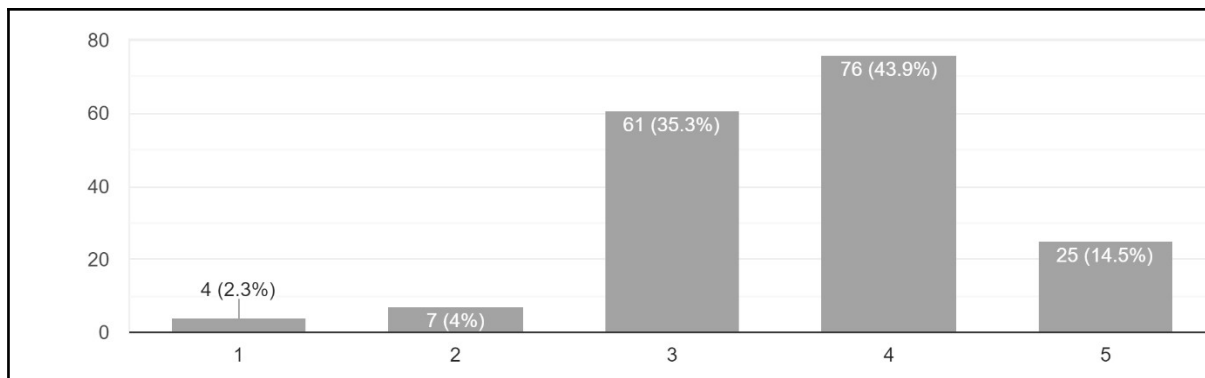
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dobra przez 35,2% respondentów, podobna liczba ankietowanych (34,7%) oceniła ją jako złą, a 30,1% oceniło ją dostatecznie – wykres 8. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,94 pkt., co można interpretować jako ocenę dostateczną. Oceny są uogólnione, ponieważ dotyczą dwóch rodzajów środków transportu i kilku przewoźników, ale wyrażają ocenę mieszkańców.

Wykres 9. Ocena dostępności i jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

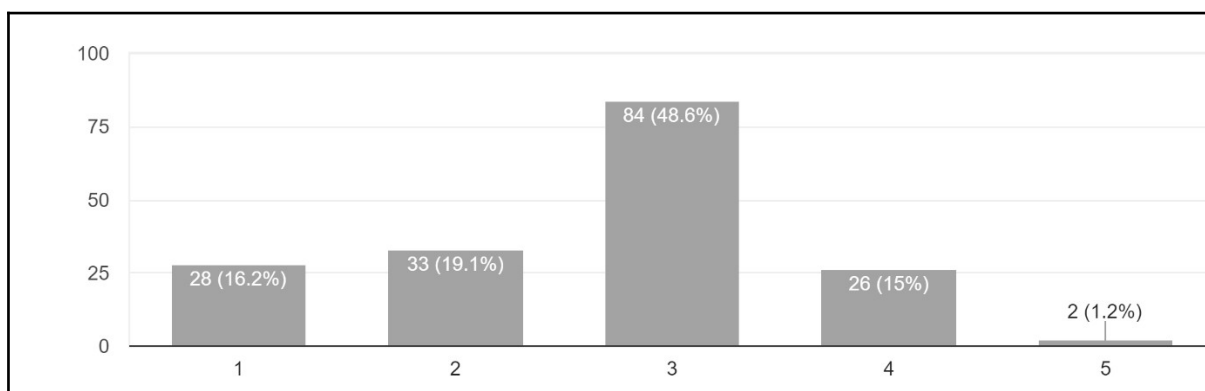

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dobra przez ponad połowę respondentów – 58,4%, w tym 14,5% jako bardzo dobra, jako złą opiekę na dziećmi w żłobkach i przedszkolach uznało tylko 6,3% respondentów, a 35,3 % oceniło ją jako dostateczna – wykres 9. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,64 pkt., co można interpretować jako ocenę dobrą. Porównując z innymi ocenami dotyczącymi funkcjonowania miasta, to w rankingu została sklasyfikowana na pierwszym miejscu. Dzięki zaangażowaniu i trosce nauczycieli przedszkoli oraz żłobków dla najmłodszych dzieci zapewniona jest opieka na dobrym poziomie.

Wykres 10. Ocena dostępności i jakości opieki medycznej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

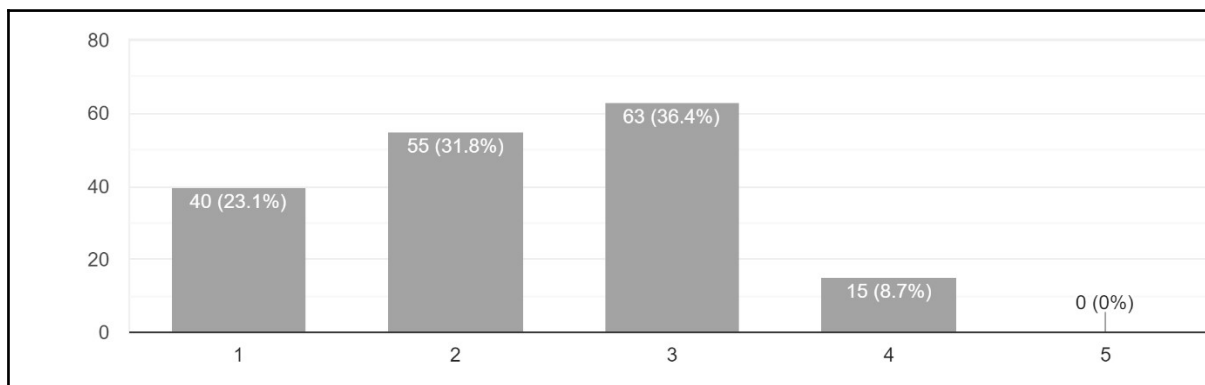
Dostępność i jakość opieki medycznej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez niemal połowę respondentów – 48,6%, jako zła przez 35,3%, natomiast jako dobra przez najmniejszą grupę ankietowanych mieszkańców (16,2%) - wykres 10. Średnia ocena w skali od 1 do

5 wyniosła 2,66 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja stymulacji dobrostanu mieszkańców, ponieważ zdrowie jest jedną z podstawowych wartości człowieka.

Wykres 11. Ocena dostępności i jakości opieki nad seniorami w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

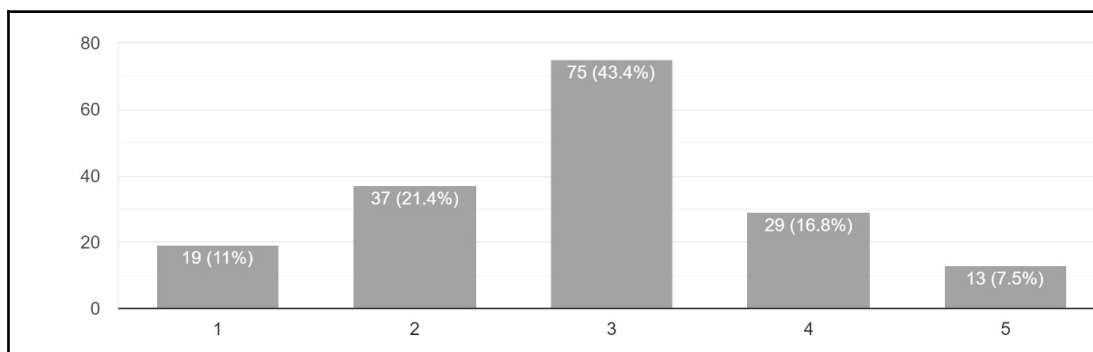

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość opieki nad seniorami w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 54,9%, w tym jako bardzo zła przez 23,1% - wykres 11. Dobrze oceniło opiekę nad seniorami w Gminie tylko 8,7% respondentów. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,31 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia najbardziej doświadczonych i zasłużonych mieszkańców.

Wykres 12. Ocena dostępności i jakości pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

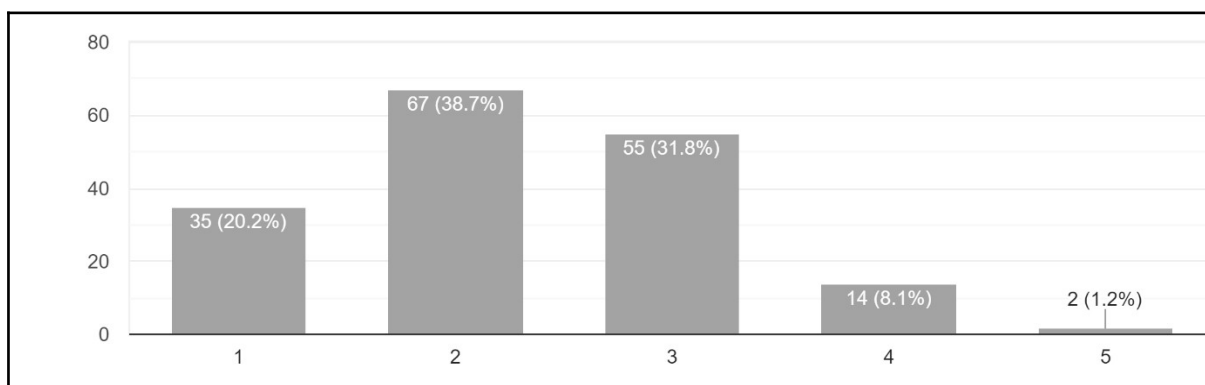
Dostępność i jakość pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez 43,4% respondentów. Jako zły stan pomocy potrzebującym uznało 32,4% ankietowanych, w tym jako bardzo zły 11,0% natomiast jako dobry oceniło

stan pomocy najuboższym rodzinom 24,3% respondentów - wykres 12. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,88 pkt. czyli dostatecznie. Tak niska ocena nie sprzyja stymulacji dobrostanu najuboższych mieszkańców Gminy.

Wykres 13. Ocena dostępności przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

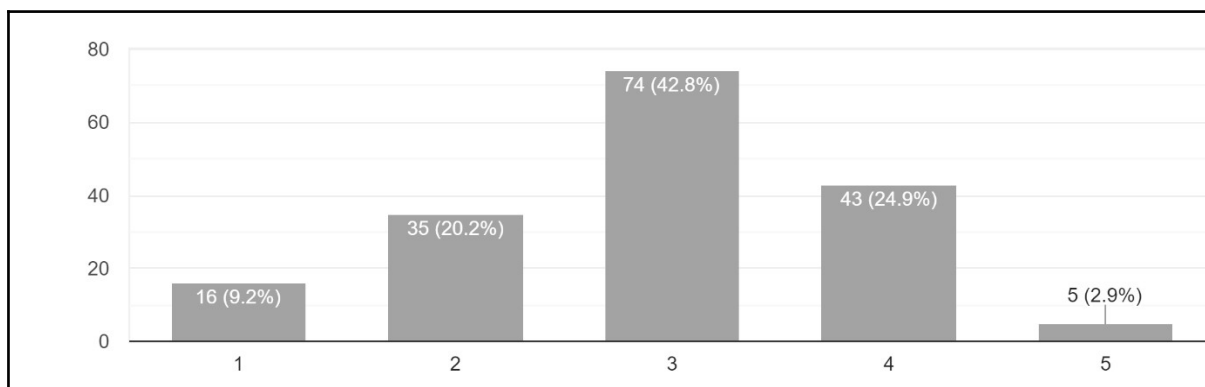

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 58,9%, w tym jako bardzo zła przez 20,2% - wykres 13. Dobrze oceniło opiekę nad seniorami w Gminie tylko 9,3% respondentów, natomiast dostatecznie oceniło dostępność przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami 31,8% badanych. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,31 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja komfortowi życia osób wymagających szczególnego wsparcia i opieki.

Wykres 14. Ocena dostępności i jakości obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

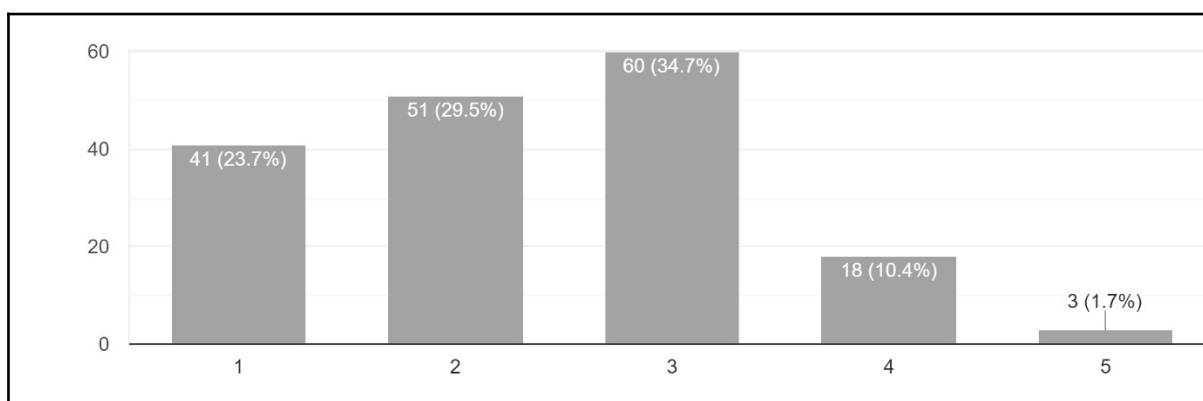
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostępność i jakość obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez 42,8% respondentów. Jako zły stan tych obiektów oceniło 29,4% ankietowanych, w tym jako bardzo zły 9,2%, natomiast jako dobry stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej uznało 27,8% - wykres 14. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,92 pkt. czyli dostatecznie. Taka ocena nie sprzyja rozwojowi fizycznemu, a co za tym idzie i zdrowotnemu mieszkańców Gminy.

Wykres 15. Ocena atrakcyjności oferty kulturowej i rozrywkowej w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

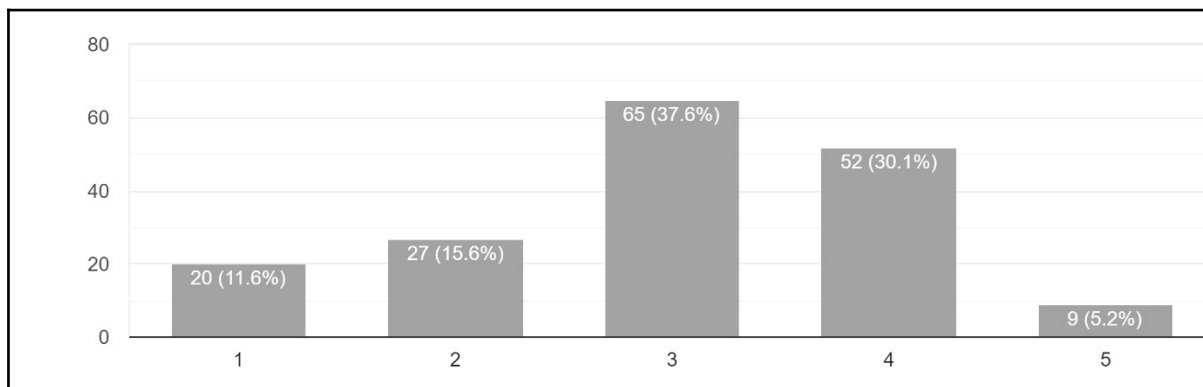
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Atrakcyjność oferty kulturowej i rozrywkowej w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako zła przez ponad połowę respondentów – 53,2%, w tym jako bardzo zła przez 23,7% - wykres 15. Dobrze oceniło ofertę kulturową i rozrywkową 12,1% respondentów, natomiast dostatecznie oceniło ją 34,7% badanych. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,37 pkt. Tak niska ocena nie sprzyja podnoszeniu poziomu jakości życia osób w wymiarach pozamaterialnych, czy bezpośrednio duchowych.

Wykres 16. Ocena stanu środowiska przyrodniczego w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

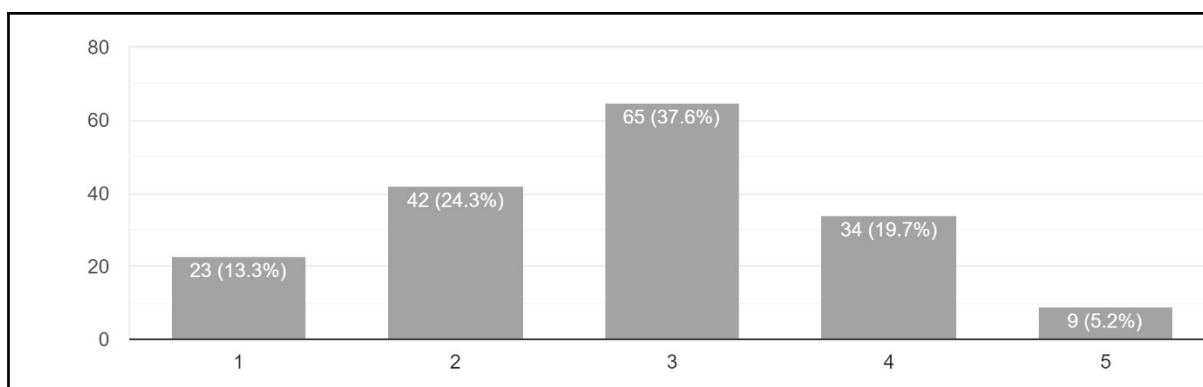

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Stan środowiska przyrodniczego w Gminie Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez najliczniejszą grupę respondentów – 37,6%. Jako dobry stan środowiska przyrodniczego uznało 35,3% ankietowanych, w tym jako bardzo dobry 5,2%, natomiast jako zły oceniło 27,2% - wykres 16. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 3,02 pkt. czyli dostateczna. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście globalnej troski o środowisko naturalne i szerokie wsparcie finansowe działań ekologicznych.

Wykres 17. Ocena dostępności i jakości usług noclegowych i gastronomicznych w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

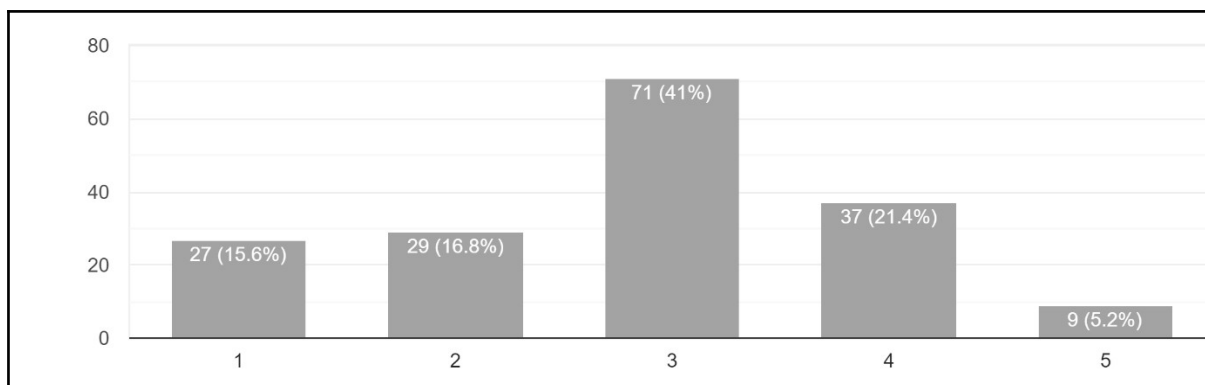
Dostępność i jakość usług noclegowych i gastronomicznych w mieście Boguszków-Gorce została oceniona jako dostateczna przez najliczniejszą grupę respondentów – 37,6%. Jakość i dostępność usług noclegowych i gastronomicznych jako złą uznało 37,6% ankietowanych, w tym jako bardzo złą 13,3%, natomiast jako dobry stan tych usług oceniło 24,9% - wykres 17. Średnia ocena w skali od 1 do

5 wyniosła 2,79 pkt., czyli poniżej dostatecznej. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście otwartości Gminy na gości i turystów.

Wykres 18. Ocena jakości obsługi administracji publicznej (instytucji samorządowych) w skali 1-5 pkt.

(1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jakość obsługi administracji publicznej w mieście Boguszów-Gorce została oceniona jako dostateczna przez najliczniejszą grupę respondentów – 41,0%. Jako złą jakość obsługi administracji samorządowej oceniło 32,4% ankietowanych, w tym jako bardzo złą 15,6%, natomiast jako dobry stan tych usług uznało 26,6% respondentów - wykres 18. Średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła 2,84 pkt. czyli poniżej dostatecznej. Taka ocena nie satysfakcjonuje, szczególnie w kontekście wyzwań marketingu terytorialnego i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Ranking **najniżej ocenionych** dziedzin życia społecznego i gospodarczego w Boguszowie – Gorcach według mieszkańców uczestniczących w badaniach ankietowanych przedstawiono w tabeli nr 1. Dla mieszkańców największą bolączką jest trudność ze znalezieniem odpowiedniej pracy w miejscu zamieszkania, a co się z tym wiąże perspektywa jej zmiany na bardziej atrakcyjną. Pierwszy i trzeci problem w rankingu nie dotyczy wszystkich mieszkańców. Drugi problem ma zakres znacznie szerszy dotyczy wszystkich mieszkańców, a także innych osób goszczących w mieście oraz turystów.

Tabela 1. Ranking najniżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ocena ankietowanych
1	Stan rynku pracy (możliwość znalezienia pracy w mieście, poziom bezrobocia)	1,93
2	Dostępność i jakość infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych	2,09
3	Stan i jakość mieszkań komunalnych	2,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ranking **najwyżej ocenionych** dziedzin życia społecznego i gospodarczego w Boguszkowie – Gorcach według mieszkańców uczestniczących w badaniach ankietowanych przedstawiono w tabeli nr 2. Dla mieszkańców najlepiej funkcjonująca dziedziną życia jest dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej. Respondenci wysoko ocenili dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz stan środowiska przyrodniczego. Oceniając w tzw. „skali szkolnej” to jedynie opieka w żłobkach i przedszkolach zbliża się do oceny dobrej, a kilka dziedzin oscyluje wokół oceny dostatecznej.

Tabela 2. Ranking najwyżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ocena ankietowanych
1	Dostępność i jakość opieki żłobkowej i przedszkolnej	3,64
2	Dostępność i jakość infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	3,23
3	Stan środowiska przyrodniczego	3,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

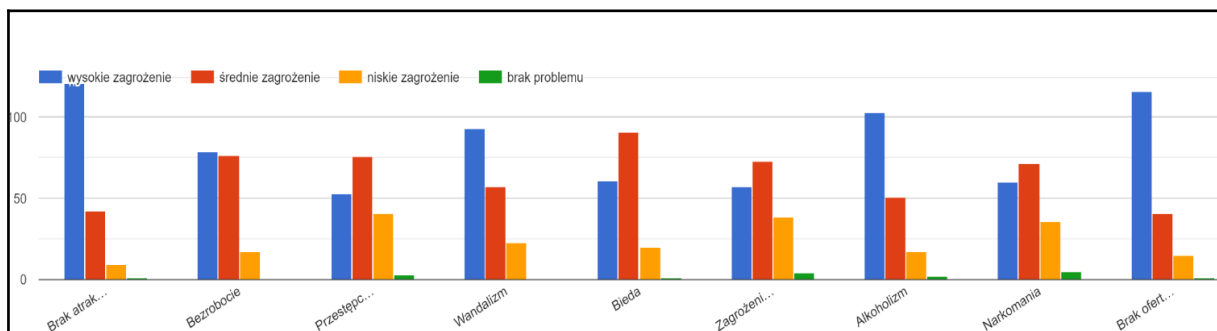
I.2. Ocena głównych problemów miasta

Wykres nr 19 przedstawia ocenę najważniejszych problemów, które dotyczą mieszkańców Gminy Boguszków-Gorce i stanowią dla nich największe zagrożenie społeczne. Tabela nr 3 zawiera zestawienie problemów, które w największym stopniu wpływają negatywnie na jakość i poziom życia mieszkańców. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali jako problem sytuację na miejscowym rynku pracy, na którym brakuje atrakcyjnych miejsc pracy (94,2%). Problem ten wynika z poziomu bezrobocia

występującego w mieście, który także został wskazany jako poważne zagrożenie przez 90,2% respondentów. Drugim problemem to brak oferty spędzania wolnego czasu przez młodzież (90,8%). Jako istotny problem stanowiący poważne zagrożenie według 89,0% respondentów stanowi alkoholizm.

Wykres 19. Ocena najważniejszych problemów społecznych i związanych z nimi zagrożeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

**Tabela 3. Ranking problemów, które w największym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszo-
Gorc**

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ilość ankietowanych wskazujących na wysokie lub średnie zagrożenie problemem
1	Brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście	163
2	Brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży	157
3	Bezrobocie	156
4	Alkoholizm	154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

**Tabela 4. Ranking problemów, które w najmniejszym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszo-
Gorc**

Miejsce w rankingu	Dziedzina funkcjonowania Miasta	Ilość ankietowanych wskazujących niskie zagrożenie problemem lub na brak problemu
1	Przestępczość	44

2	Zagrożenie marginalizacją i wykluczenie społeczne osób starszych	43
3	Narkomania	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Problemy dodatkowe dotyczące życia w mieście Boguszków-Gorce wyraziło w swobodnej wypowiedzi 30,1% respondentów, co sugeruje spore zainteresowanie problemami miejsca swojego zamieszkania. Łącznie zgłoszono 49 różnych problemów. Wypełniający ankietę zgłaszali nawet po kilkanaście problemów, część z nich się pokrywała, co prezentuje zestawienie w tabeli nr 5. Wyrażono oceny i opinie dotyczące spraw bardzo ogólnych, jak i problemów poszczególnych grup mieszkańców.

W zestawieniach, zawartych w tabeli nr 5 nie uwzględniono wpisów, które nie są w zakresie działania i odpowiedzialności władz Gminy, czyli np. sposobu dystrybucji dofinansowania w programie 500+ oraz wpisów, które były osobistymi refleksjami na temat osób publicznych. Autorzy strategii nie weryfikowali zgodności danych, np. numerów linii autobusowych, nazw geograficznych lub zwyczajowych itd. z rzeczywistością, więc w poniższym zestawieniu mogą pojawić się błędy rzeczowe. Niemniej, uznano, że wpisy mieszkańców należy powtórzyć z największą z możliwych dokładnością.

Tabela 5. Problemy dodatkowe, zgłoszone przez respondentów – mieszkańców

Nr	Treść problemów zgłaszanych przez mieszkańców	Liczba podobnych wypowiedzi
1.	Brud, zaśmiecona przestrzeń publiczna, niewłaściwie wykonywane lub niewykonywane usługi sprzątnięcia, niewłaściwy proces segregacji odpadów, brak koszy na śmieci, dzikie wysypiska śmieci, mebli i zepsutego sprzętu AGD	28
2.	Zły stan kamienic i lokali komunalnych, brak remontów budynków komunalnych, brak toalet w mieszkaniach, zła praca administracji budynków komunalnych, zły stan obiektów i infrastruktury szkolnej	15
3.	Zły stan nawierzchni dróg, niedostateczne utrzymanie zimowe (m.in. drogi łączącej Boguszków z Gorcami ul. Romualda Traugutta, ul. Lipowej, ul. Azaliowej, ul. Kwiatowej, ul. Akacjowej, ul. Górnej, ul. 1 Maja)	13
4.	Zła obsługa w urzędzie miejskim, niskie kompetencje, brak komunikacji z klubami radnych, nepotyzm, kolesiostwo i korupcja, brak konsultacji z mieszkańcami (m.in. kwestia nowego logotypu)	12

5.	Niewykorzystany potencjał turystyczny (m.in. Góry Dzikowiec), brak rozwoju turystycznego, brak wykorzystania atutów i historycznych miejsc, brak usług dla turystów (kawiarenek, restauracji, estetycznych sklepów), zły stan rynku, brak karczmy piwnej w mieście słynącym z browaru, brak zewnętrznych informacji o atrakcjach i tradycjach miasta, za mało miejsc noclegowych dla turystów	12
6.	Brak lub zły stan chodników, zarastanie trawą, brak lub niebezpieczne przejścia dla pieszych, niedostateczne utrzymanie zimowe (m.in. ul. Wałbrzyska, ul. 1 Maja, ul. Mikołaja Kopernika, odcinek pomiędzy Boguszowem – Gorcami a Wałbrzychem, ogólnie całe Kuźnice i cały Stary Lesieniec)	10
7.	Zła praca Policji, brak patroli	7
8.	Brak opieki nad zielenią miejską, niedostateczna dbałość o parki, nadmierna wycinka lasów, usychanie roślin, brak nowych nasadzeń, brak wykaszania trawników (m.in. przy ul. 1 Maja, przy centrum „Witold”, ogólnie w Gorcach), brak zieleni w rynku	7
9.	Niewłaściwie funkcjonująca komunikacja miejska (m.in. brak lub zdewastowane przystanki, problem busów linii 32, brak połączenia ze Starym Lesieńcem, brak dojazdu do Dzikowca, rzadkie połączenia w weekendy)	6
10.	Brak tras i ścieżek rowerowych i pieszych, słabe oznaczenie szlaków (np. ścieżki rowerowej łączącej dzielnice Gorce i Boguszów)	6
11.	Brak właściwej opieki nad seniorami, brak klubu seniora, brak opieki dziennej dla osób niepełnosprawnych i starszych	6
12.	Brak oświetlenia ulicznego (m.in. w Kuźnicach, na Osiedlu Krakowskim) i niewłaściwie eksploatowane, nieremontowane oświetlenie (ul. Strażacka)	5
13.	Picie alkoholu w miejscach publicznych (m.in. w parku przy ul. Strażackiej / Kolejowej, na tyłach MBP-CK przy ul. Kolejowej, na ścieżkach przy ul. Szkolnej i Marii Konopnickiej), brak nadzoru samorządu nad placami zabaw w godzinach nocnych, częste kradzieże	5
14.	Brak lokali rozrywkowych i kawiarni (m.in. w Kuźnicach i w Rynku), „zamieranie” aktywności publicznej w mieście po godz. 16:00, brak aktywności mieszkańców w życiu miasta, marazm społeczny, nuda	5
15.	Brak obwodnicy, wykluczenie komunikacyjne, brak dobrych połączeń samochodowych pomiędzy dzielnicami	4
16.	Brak miejsc parkingowych, parkowanie na ulicach, porzucone samochody (m.in. w okolicach Rynku, na Osiedlu Krakowskim, na ul. Władysława	4

	Jagielły)	
17.	Brak toalet publicznych	4
18.	Zbyt mała opieka nad dziećmi i młodzieżą, brak kontroli nad niewłaściwymi zachowaniami młodzieży	4
19.	Brak atrakcyjnej oferty kulturalnej i złe funkcjonowanie centrów kultury	4
20.	Zbyt mała dostępność infrastruktury gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, niewłaściwie eksploatowana kanalizacja deszczowa	3
21.	Brak stacji paliw	3
22.	Niewyremontowany dworzec kolejowy w dzielnicy Boguszków	3
23.	Zła praca Straży Miejskiej, brak patroli	3
24.	Brak dobrze wyposażonych placów zabaw (m.in. w Starym Lesieńcu)	3
25.	Brak monitoringu miasta (m.in. na parkingach)	2
26.	Stary browar w ruinie	2
27.	Brak oferty edukacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych, brak oddziałów integracyjnych w szkole i w przedszkolu	2
28.	Rezygnacja gminy z 99% bonifikat przy wykupie mieszkań komunalnych, obecnie zbyt mała bonifikata	2
29.	Zadłużone mieszkania gminne, problemy wspólnot mieszkaniowych z mieszkaniami socjalnymi	2
30.	Duże zanieczyszczenie powietrza w związku z ogrzewaniem węglowym, brak odpowiedniego programu dofinansowania wymiany źródeł ciepła	2
31.	Brak działań gminy na rzecz przyciągania inwestorów,	2
32.	Zbyt duża pomoc gminy dla ludzi ubogich i niepracujących z wyboru, brak chęci do pracy osób korzystających z pomocy	2
33.	Brak perspektyw dla młodzieży, brak miejsc spotkań dzieci i młodzieży	2
34.	Brak przygotowanych terenów pod budowę domów jednorodzinnych	1
35.	Zbyt duże odległości do przystanków autobusowych, w tym dzieci szkolnych (m.in. ul. Dworcowa)	1

36.	Brak opieki nad bezdomnymi zwierzętami	1
37.	Chamstwo	1
38.	Zadłużenie miasta, niewłaściwie wydawane środki budżetowe	1
39.	Brak niektórych funkcji administracyjnych (m.in. możliwości rejestracji samochodu)	1
40.	Brak atrakcji nad wodą (np. w Starym Lesieńcu)	1
41.	Zdewastowany niemiecki cmentarz	1
42.	Brak mieszkań socjalnych	1
43.	Brak kładek pieszych nad torami kolejowymi (m.in. w Kuźnicach)	1
44.	Brak infrastruktury dla kobiet z dziećmi	1
45.	Brak miejsc do pozbycia się zużytych baterii i niepotrzebnych leków	1
46.	Brak sklepu „Żabka” w Gorcach	1
47.	Brak wizji zachowania i wykorzystania zabytków	1
48.	Zaniedbana Góra Parkowa	1
49.	Mentalność mieszkańców – brak zaangażowania i poczucia odpowiedzialności za miasto	1

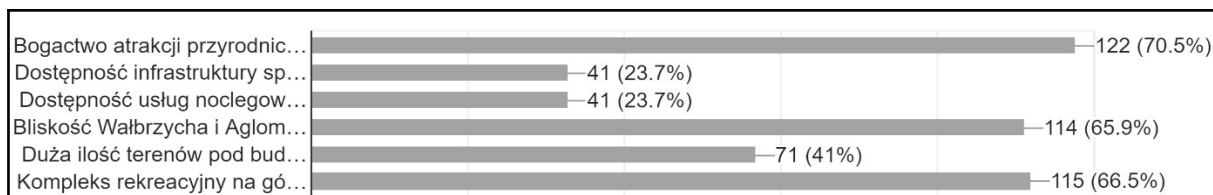
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.3. Identyfikacja mocnych i słabych stron miasta

Mieszkańcy uczestniczący w ankiecie wskazali, że do największych atutów miasta Boguszcowa - Gorce należy bogactwo atrakcji przyrodniczych (70,5%) – wykres 20. Drugim atutem miasta jest kompleks rekreacyjny na Górze Dzikowiec (66,5%). Jako trzeci walor miasta zostało zidentyfikowane położenie w pobliżu Wałbrzycha oraz na terenie Aglomeracji Wałbrzyskiej (65,9%)

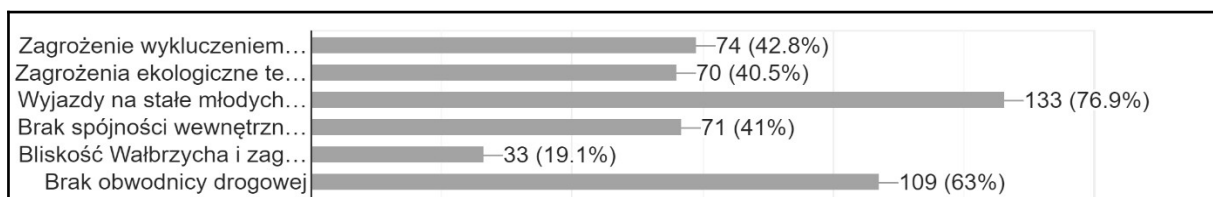
Wykres 20. Identyfikacja mocnych stron miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci wskazali dwie główne słabe strony miasta: emigracja młodych ludzi do większych miast (76,9%) oraz brak obwodnicy drogowej (63,0%) – wykres 21. Jako trzeci obszar słabości miasta wskazali uczestnicy badania na zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych. Ponieważ dużo młodych ludzi wyprowadza się na stałe do większych miast, to populacja seniorów naturalnie wzrasta, a wraz z nią zagrożenia i problemy wieku senioralnego.

Wykres 21. Identyfikacja słabych stron miasta

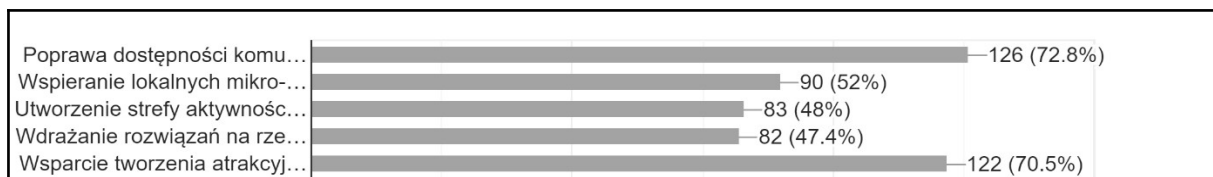

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.4. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki gospodarczej miasta

Mieszkańcy Boguszoza - Gorc uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie polityki gospodarczej. Zostały wskazane dwa główne oczekiwania: poprawa dostępności komunikacyjnej i budowa obwodnicy (72,8%) oraz wsparcie tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy (70,5%) – wykres 22. Te oczekiwania korelują w pełni z oceną głównych problemów, z którymi borykają się mieszkańcy. Trzecim oczekiwaniem, które wyraziła ponad połowa respondentów jest wspieranie lokalnych mikro i małych przedsiębiorstw (52,0%).

Wykres 22. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta

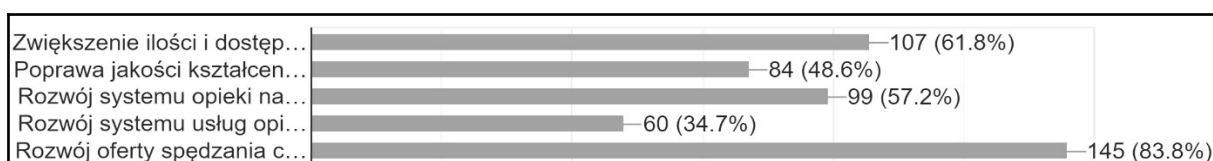
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.5. Oczekiwania mieszkańców w zakresie polityki społecznej miasta

Mieszkańcy Boguszcowa - Gorce uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie polityki społecznej. Zostały wskazane trzy główne oczekiwania. Najwięcej respondentów wyraziło oczekiwanie dotyczące rozwoju oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży (83,8%) – wykres 23. Jako drugie oczekiwanie ankietowani wskazali potrzebę zwiększenia ilości i dostępności mieszkań (61,8%). Trzecie oczekiwanie, wyrażone przez ankietowanych, dotyczyło rozwoju systemu opieki nad seniorami (57,2%).

Wykres 23. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta

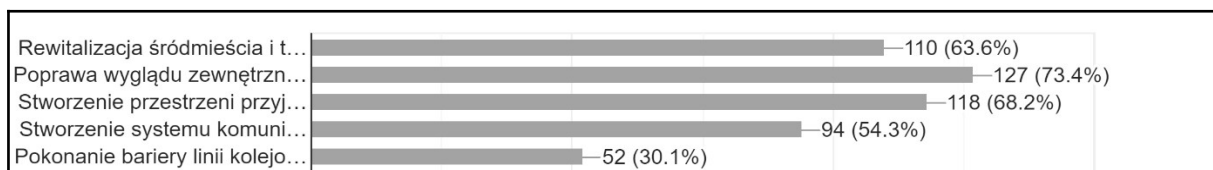

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.6. Oczekiwania mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta

Mieszkańcy Boguszcowa - Gorce uczestniczący w badaniu ankietowym wyrazili swoje oczekiwania w zakresie zagospodarowania przestrzennego Gminy. Zostały wskazane trzy główne oczekiwania. Najwięcej respondentów wyraziło oczekiwanie dotyczące poprawy wyglądu zewnętrznego budynków (73,4%) – wykres 24. Jako drugie oczekiwanie ankietowani wskazali potrzebę stworzenia przestrzeni przyjaznych dzieciom i seniorom (68,2%). Trzecie oczekiwanie, wyrażone przez ankietowanych, dotyczyło rewitalizacji śródmieścia i terenów przemysłowych (63,6 %).

Wykres 24. Oczekiwania mieszkańców w ramach zagospodarowania przestrzennego miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.7. Refleksje i oczekiwania strategiczne mieszkańców

Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne wyraziła w swobodnej wypowiedzi połowa respondentów (50,3%), co sugeruje spore zainteresowanie problemami miejsca swojego zamieszkania miasta Boguszków - Gorce. Łącznie zgłoszono 50 różnych doświadczeń,

oczekiwań i życzeń. Wypełniający ankietę zgłaszali nawet po kilka problemów, część z nich się pokrywała, co prezentuje zestawienie w tabeli nr 6. Wyrażono swoje oczekiwania dotyczące przyszłości, zarówno w obszarach społecznych, gospodarczych jak i zagospodarowania przestrzennego.

W tabeli nr 6 nie uwzględniono wpisów, które nie dotyczą władz samorządowych lub zupełnie od nich nie zależą, czyli np. sposobu dystrybucji dofinansowania w programie 500+ ani takich wpisów, były osobistymi refleksjami na temat osób publicznych. Autorzy strategii nie weryfikowali zgodności danych, np. numerów linii autobusowych, nazw geograficznych lub zwyczajowych itd. z rzeczywistością, więc w poniższym zestawieniu mogą pojawić się błędy rzeczowe. Niemniej, uznano, że wpisy mieszkańców należy powtórzyć z największą z możliwych dokładnością.

Tabela 6. Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne (swobodne wypowiedzi)

L.p.	Swobodne wypowiedzi respondentów dotyczące doświadczeń i oczekiwań	Liczba zgłaszanych problemów
1.	Rozwój budownictwa mieszkaniowego, odtworzenie (remonty) zasobów własnych miasta, stworzenie przyjaznych warunków dla inwestycji deweloperskich w budownictwo wielorodzinne, uruchomienie planów miejscowych wyznaczających nowe tereny pod budownictwo jednorodzinne, pomoc przy przekształcaniu nieużytków rolnych na działki budowlane, stworzenie programu dotacji do remontów budynków, pomoc dla wspólnot mieszkaniowych	12
2.	Większa dbałość o czystość i estetykę miasta (m.in. na cmentarzach i w pojazdach komunikacji publicznej, więcej koszy na śmieci, częstsze sprzątanie i odśnieżanie) oraz o czystość powietrza (m.in. programy dofinansowania wymiany źródeł ciepła). Ukwiecanie i dekoracje miasta	10
3.	Budowa nowych chodników, bieżące remonty dróg i chodników, gruntowna przebudowa ulic z wymianą mediów (m.in. Tadeusza Kościuszki)	10
4.	Utworzenie Domu Spokojnej Starości (np. w internacie po byłej ZSG kopalni Victoria), utworzenie Dziennego Domu Seniora (np. w nieczynnym sklepie meblowym przy ul. Henryka Sienkiewicza), miejsca spotkań seniorów w centrum i w dzielnicach	10
5.	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w miejscach innych niż Dzikowiec (m.in. ścieżki zdrowia, miejsca na ogniska, zainwestowanie w miejsce przy tzw. Źródłku, taras widokowy na wzgórzu Bismarcka, skatepark), przywrócenie funkcji Góry Parkowej, stworzenie nowych	8

	przeźrzeni rekreacyjnych, utworzenie alei spacerowej	
6.	Powierzenie zarządzania miastem managerom z prawdziwego zdarzenia, zatrudnianie ludzi młodych i wykształconych z Boguszowa – Gorc, usprawnienie obsługi interesantów w urzędzie i podległych jednostkach, regularne spotkania z mieszkańcami, usprawnienie pracy administracji budynków komunalnych, zmiana sposobu traktowania ludzi i nastawienia władz do obywatela, profesjonalizm w urzędzie	8
7.	Stworzenie nowych atrakcji dla mieszkańców w każdym wieku i rozwój oferty imprez kulturalnych (m.in. w centrum Witold i w bibliotece miejskiej), nowa lokalizacja biblioteki wraz z dostępem dla osób niepełnosprawnych, miejsca spotkań dzieci i młodzieży, zmiany w ośrodkach kultury i w podejściu do animacji kultury	8
8.	Budowa ścieżek rowerowych i tras single truck oraz ścieżek pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. na terenach leśnych), rozwój turystyki rowerowej (parki rowerowe)	7
9.	Stworzenie uporządkowanego systemu komunikacji miejskiej, usprawnienie komunikacji miejskiej (m.in. rozwiązanie konfliktu linii 2 i 32, zapewnienie dojazdu do Dzikowca, doprowadzenie komunikacji do Starego Lesieńca), stworzenie darmowego systemu komunikacji integrującego dzielnice	7
10.	Zwiększenie atrakcyjności – rozwój Dzikowca (m.in. nowe trasy narciarskie), budowa hotelu, poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez utworzenie stacji kolejowej lub przystanku „Boguszów - Gorce Dzikowiec”	6
11.	Budowa (lub przywrócenie w Starym Lesieńcu) letniego basenu	6
12.	Zwiększenie stanu ilościowego Straży Miejskiej, więcej patroli Straży Miejskiej i Policji, polepszenie stanu bezpieczeństwa, prewencja i zwalczanie patologii,	6
13.	Budowa wieży widokowej na Górze Chełmiec i na Górze Mniszek (m.in. z infrastrukturą gastronomiczną), wykorzystanie potencjału Góry Chełmiec, zagospodarowanie Góry Mniszek dla turystyki pieszej, budowa wieży widokowej na „Starym Młynie”	6
14.	Poprawa estetyki i wizerunku rynku (m.in. fontanna, odmalowanie i oświetlenie ratusza), remonty zabytków	5
15.	Większa dbałość o środowisko naturalne (m.in. wdrożenie planu zalesiania), większe wykorzystanie walorów przyrodniczych, tworzenie parków miejskich (m.in. na opuszczonych działkach „Jutrzenki” i przy rzece Lesk)	5

16.	Rozwój infrastruktury turystycznej, wykorzystanie potencjału rozbudowy funkcji agroturystycznych	5
17.	Budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych (m.in. na placu przy ul. Kościuszki 30-32 i ogólnie w Starym Lesieńcu) a także crossfitu	5
18.	Promowanie miasta poprzez największy atut, jakim jest najwyższej położony rynek w Polsce, wykonanie tzw „witaczy” lub billboardów zapraszających do miasta, wykonanie maskotki miejskiej, uruchomienie punktu obsługi turystycznej z mapami i gadżetami miejskimi	4
19.	Reaktywacja browaru lub przynajmniej uporządkowanie i zagospodarowanie terenu	4
20.	Budowa obwodnicy drogowej	4
21.	Organizacja nowych miejsc parkingowych w mieście (m.in. przy ul. Janusza Kusocińskiego, ul. Raclawickiej i ogólnie w Gorcach)	4
22.	Równomierny rozwój każdej dzielnicy, rozwiązywanie problemów w skali całego miasta, większa integracja dzielnic, kompleksowa rewitalizacja wszystkich dzielnic	4
23.	Uruchomienie systemu monitoringu miejskiego (m.in. na ul. Marii Konopnickiej i ul. Szybowej a także przy placach zabaw),	4
24.	Inwestowanie w nowe miejsca pracy	3
25.	Likwidacja Straży Miejskiej	3
26.	Zintensyfikowanie działań harcerstwa i różnego rodzaju kółek zainteresowań w celu zapewnienia młodym ludziom oferty spędzania wolnego czasu	2
27.	Remont i poszerzenie mostu na Osiedlu Krakowskim przy okazji remontu	2
28.	Wyciąganie konsekwencji od ludzi zanieczyszczających miasto, tworzących nielegalne wysypiska, właścicieli psów, którzy nie sprzątają po swoich pupilach	2
29.	Zmiana sposobu myślenia na pozytywne, przyjacielskie, w imię wspólnego dobra	1
30.	W porozumieniu z gminami ościennymi budowa zalewu w Czarnym Borze	1
31.	Rezygnacja z pobierania czynszów za mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1980 rokiem (jedynie pobieranie opłat eksploatacyjnych)	1

32.	Stworzenie programu odpracowywania długów	1
33.	Poprawienie jakości współpracy z organizacjami pozarządowymi	1
34.	Budowa obiecanego pomnika Rajmunda Niwińskiego	1
35.	Podjęcie próby uaktywnienia kopalni barytu	1
36.	Budowa kładki dla pieszych nad torami kolejowymi (m.in. przy centrum Witold)	1
37.	Regularne przeglądy i remonty oświetlenia ulicznego	1
38.	Uruchomienie komunikacji publicznej do Republiki Czeskiej w celu poszerzenia oferty turystycznej i udostępnienia rynku pracy	1
39.	Utworzenie gminnego schroniska dla zwierząt	1
40.	Utworzenie Muzeum (Izby Pamięci)	1
41.	Przebudowa wjazdu na cmentarz przy ul. Kamiennogórskiej	1
42.	Wspieranie małych firm, głównie z obszaru turystyki, kultury i gastronomii	1
43.	Przygotowanie działki i infrastruktury pod budowę większego centrum handlowego	1
44.	Przywrócenie ruchu dwukierunkowego na ulicy Ludwika Waryńskiego	1
45.	Przebudowa mieszkań komunalnych w celu utworzenia toalet w mieszkaniach (m.in. ul. Waryńskiego)	1
46.	Znalezienie rozwiązania problemu dzików niszczących zieleń miejską	1
47.	Odtworzenie częstotliwości połączeń kolejowych	1
48.	Budowa basenu krytego przy Dzikowcu	1
49.	Inwestycje w infrastrukturę szkolną	1
50.	Szkolenia dzieci w zakresie bezpieczeństwa i umożliwienie im zdobywania kart rowerowych w szkołach	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

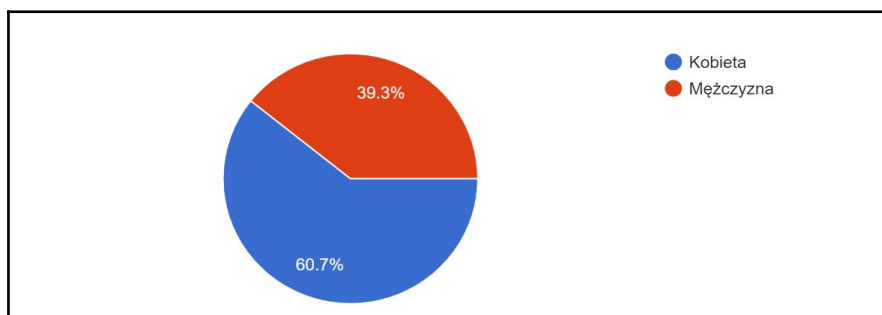

I.8. Charakterystyka respondentów

W badaniu uczestniczyło łącznie 173 mieszkańców Gminy Boguszków - Gorce, w tym 60,7% kobiet i 39,3% mężczyzn (wykres 25). Najwięcej respondentów było w wieku 36-45 lat – 20,8%, podobnie w wieku 26-35 lat – 19,7% (wykres 26). Ankietę wypełniali także ludzie młodzi w wieku 16-25 lat – 12,1% oraz w wieku senioralnym 67 lat i więcej 17,9%. Większość ankietowanych - 63% mieszka w Gminie Boguszków-Gorce od urodzenia (wykres 27). Najwięcej respondentów posiada wykształcenie średnie - 41%, duża część posiada wykształcenie wyższe 38,2%, pozostałe osoby posiadają wykształcenie poniżej średniego (wykres 28). Ponad połowę respondentów stanowią osoby pracujące – 54,9%, natomiast 29,5% to emeryci i renciści (wykres 29).

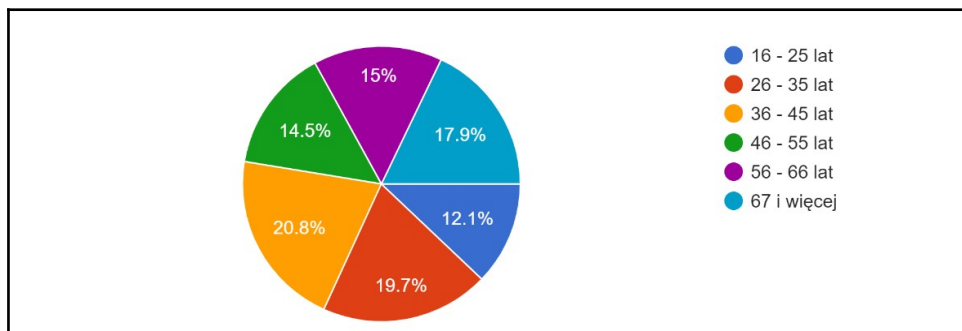
38,2%
Własna działalność
studentka
Pracuję w UK

Wykres 25. Płeć respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

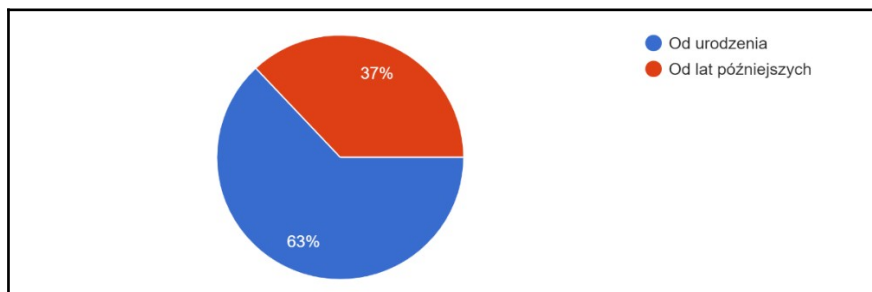
Wykres 26. Wiek respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

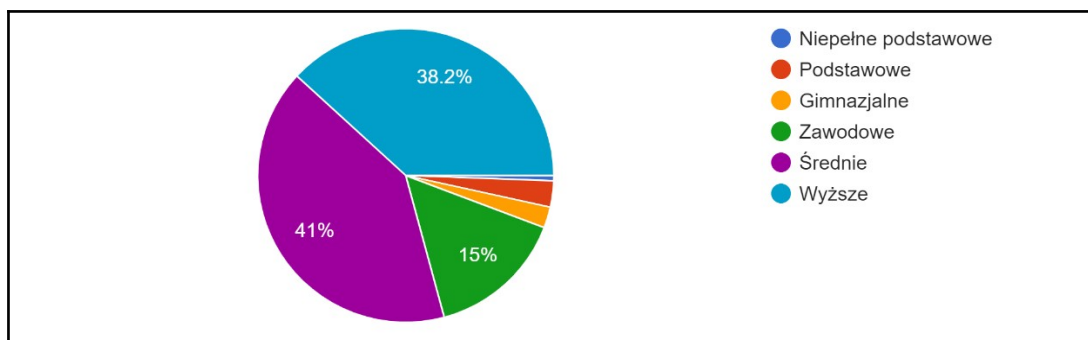

Wykres 27. Okres zamieszkania w %

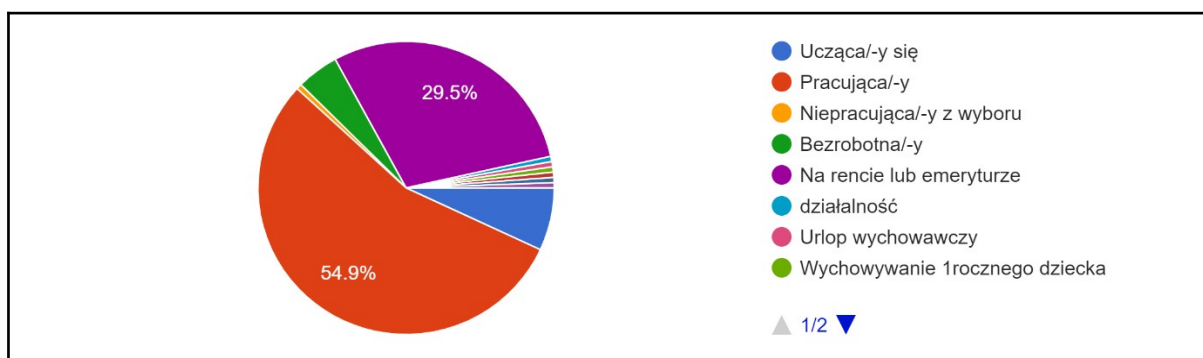
Źródło: Opracowanie na podstawie badań ankietowych

Wykres 28. Wykształcenie respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres 29. Status zawodowy respondentów w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

I.9. Wybrane wypowiedzi mieszkańców

Autorzy strategii wybrali sześć poniższych cytatów, ilustrujących ambiwalentne uczucia mieszkańców w stosunku do swojego miasta:

- Piękne miasto z niewykorzystanym potencjałem.
- Boguszów jest według mnie naprawdę pięknym miastem, ale brak wewnętrznej komunikacji oraz niewykorzystywanie potencjału zabytków i potencjału turystycznego bardzo boli.
- Osobiście jako studentka nie widzę dla siebie za bardzo możliwości pracy w naszym mieście po ukończeniu studiów. Wiąże się to również z tym, że może będę musiała wyjechać z miasta, bo nie będę mogła pracować w zawodzie. Dodatkowo przez problem ze znalezieniem pracy w różnych sektorach miasto traci ludzi wykształconych, którzy mogliby zrobić dla miasta bardzo dużo pożytecznych rzeczy. Myślę, że jest bardzo dużo młodych osób w podobnej sytuacji, ale również duża część osób już pracujących musi szukać pracy poza miastem, bo albo tej pracy po prostu nie ma w mieście albo ludzie nie mogą tutaj pracować w zawodzie.
- W Boguszowie - Gorcach spędziłam całe dzieciństwo i młodość. Po studiach, przez kilkanaście lat mieszkalam i pracowałam w dużym mieście, a teraz - z wyboru - wróciłam tu ze swoją rodziną. To jest moje MIASTO, zawsze nim było i jestem z tego dumna... ale chciałabym żeby moje dziecko też kiedyś tak myślało...
- Miasto Boguszów - Gorce jest moim miastem rodzinnym. Nie chciałabym wyjeżdżać stąd, jednak perspektywa przyszłości dla moich dzieci przekonuje do przeprowadzki.
- Witam, co prawda większość życia mieszkalem poza Boguszowem, jednak myślę i żyję tym, że to miasto to dla mnie azyl, piękne, znane mi tereny. Mieszkalem tutaj pierwsze 4 lata życia. Później przyjeżdżałam tutaj na weekendy do dziadka i babci. Od dwóch lat mieszkam tutaj i za każdym razem piękno i wyjątkowość miejsc robi na mnie wrażenie. Daje mi to spokój i odreagowanie od problemów. Wiem, i jestem świadomy, że nie da rady pokonać pewnych problemów. To nie Kraków, Warszawa, Gdańsk, Wałbrzych itd. Za każdym razem, gdy oprowadzam znajomych po boguszowskich górkach, są zachwyceni.

Wnioski z przeprowadzonych badań zostaną zawarte w analizie SWOT oraz w projektowanych celach i działaniach strategicznych.

Rozdział II. Diagnoza społeczno–gospodarcza Boguszcowa-Gorc

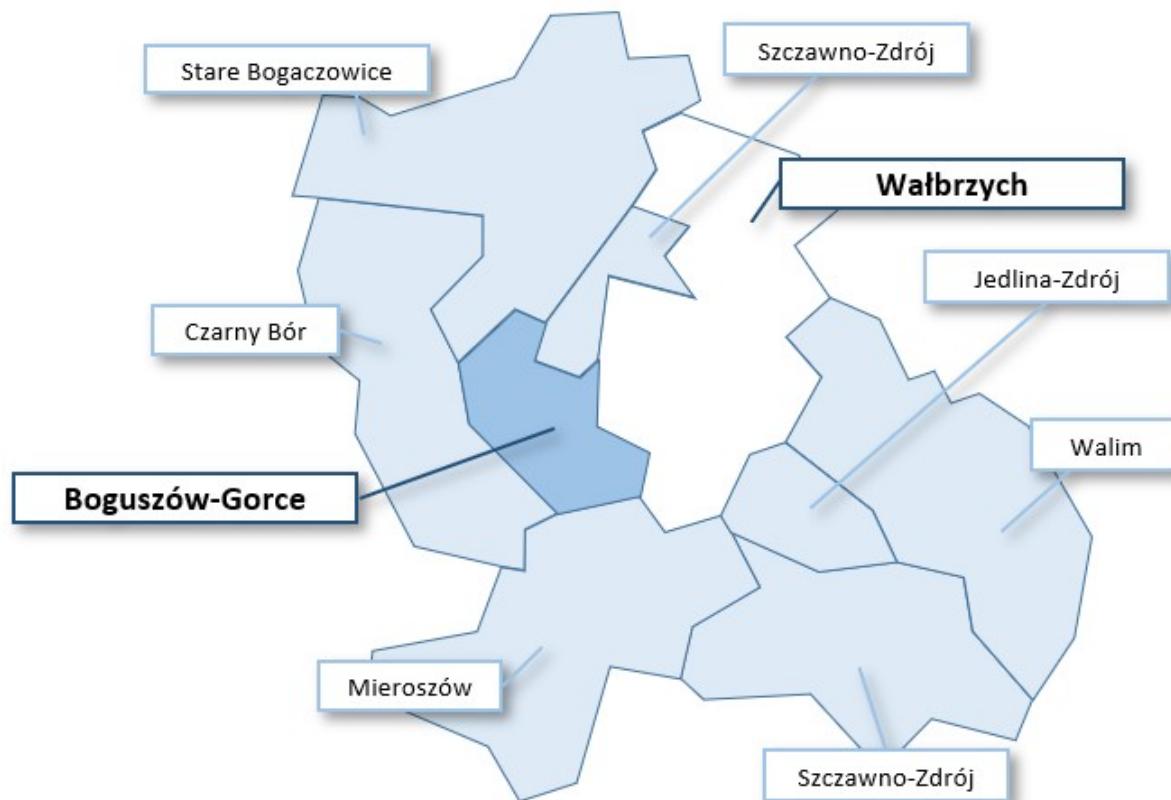
Boguszów jest według mnie naprawdę pięknym miastem, ale brak wewnętrznej komunikacji oraz niewykorzystywanie potencjału zabytków i potencjału turystycznego bardzo boli.

/ anonimowa opinia z ankiety /

II.1. Podstawowe informacje geograficzne o Boguszu - Gorcach

Boguszów-Gorce jest gminą miejską o powierzchni 27km² liczącą 15 154 mieszkańców, z czego 7 857 osób to kobiety (52%), a 7 297 to mężczyźni (48%) (dane z GUS, 2020 rok). Miasto powstało na skutek połączenia kilku samodzielnie działających obszarów takich jak: Boguszów, Gorce, Stary Lesieniec i Kuźnice Świdnickie. Gmina zlokalizowana jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim. Graniczy z miastem Wałbrzych od strony wschodniej, z gminą Mieroszów od strony południowej, Czarnym Borem od strony zachodniej, a także od strony północnej ze Szczawnem-Zdrój (północny-wschód) oraz Starymi Bogaczowicami (północny-zachód). Poniżej na rysunku 1 przedstawiona została mapa powiatu wałbrzyskiego (kolor jasny niebieski) z wyszczególnioną lokalizacją Boguszu - Gorc (kolor ciemny niebieski), a także miasta Wałbrzych (kolor biały), który od 2013 roku nie przynależy już do powiatu wałbrzyskiego.

Rysunek 1. Mapa powiatu wałbrzyskiego i miasta Wałbrzych

Źródło: opracowanie własne

Boguszów-Gorce znajduje się na wysokości od 450-650 m. n.p.m., jest zlokalizowany w zachodniej części Sudetów Środkowych, pomiędzy szczytami górskimi Chelmiec (851 m. n.p.m.) i Mniszek (704 m. n.p.m.) należącymi do masywu górskiego Gór Wałbrzyskich, pasmem górskim Gór Kamiennych, a także szczytami górskimi Dzikowiec Wielki (836 m. n.p.m.) i Dzikowiec Mały (696 m. n.p.m.). Klimat obszaru Boguszowa - Gorce zaliczany jest do typów klimatycznych podgórskich i górskich. W przypadku występujących na tym regionie temperatur powietrza, są one niższe w porównaniu z pozostałymi obszarami Sudetów. Poziom wilgotności utrzymujący się w czasie półrocza ciepłego trwającego od kwietnia do września jest bardzo wysoki.

W strukturze użytkowania gruntów Boguszowa - Gorce dominują tereny leśne i rolne obejmujące łącznie około 85% powierzchni gminy. Pozostała część wydzielonych obszarów przeznaczona jest głównie na zabudowę mieszkaniową, a także tereny komunikacyjne, przemysłowe i usługowe. Nieznaczną część powierzchni gminy zajmowana jest także przez wody powierzchniowe oraz nieużytki.

Jeżeli chodzi o obszar leśny gminy, to wyróżniamy w nim głównie lasy górskie, których znaczną część stanowią bory mieszane, a także lasy mieszane. Wszystkie lasy w Boguszu-Gorcach należą do kategorii lasów chronionych, ze względu na cenne wartości przyrodnicze oraz krajobrazowe. Tereny objęte ochroną prawną znajdują się zarówno w północnej części obszaru, w skład którego wchodzi

„Kopuła Chelmcza”, a także w południowej części należącej do Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną. Tereny rolne przeznaczone są głównie jako łąki i pastwiska. Zdecydowaną mniejszość stanowią grunty orne. Do grupy rzek przepływających przez tereny Boguszowa - Gorce należą rzeka Lesk będąca dopływem rzeki Bóbr, a także rzeka Czerwony Strumień, która jest z kolei dopływem wyżej wymienionej, rzeki Lesk.

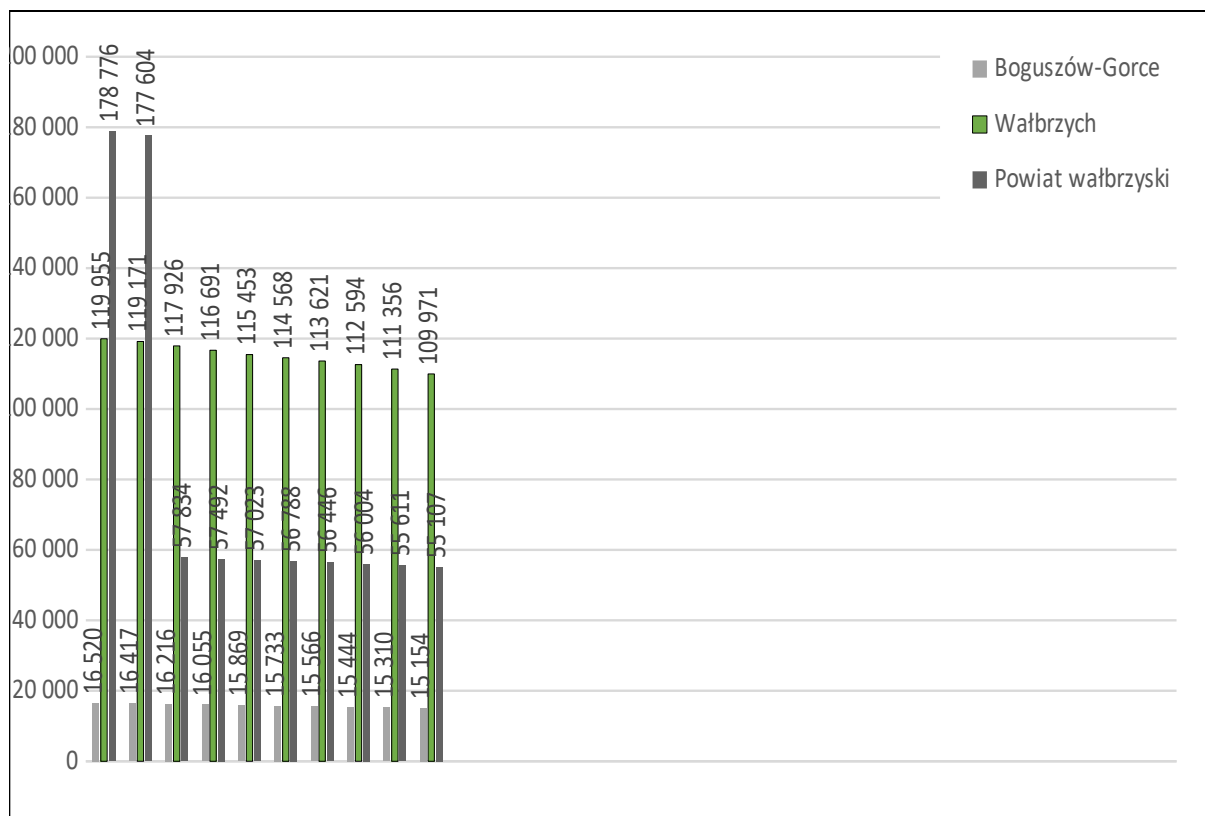
Przez gminę miejską Boguszków-Gorce przebiega linia kolejowa nr 274, która umożliwia transport między większymi aglomeracjami. Do głównych połączeń linii kolejowych zalicza się połączenia: Wrocław Główny - Szklarska Poręba Górna, Szklarska Poręba Górna - Poznań Główny, Wrocław Główny - Jelenia Góra, Kudowa - Zdrój - Jelenia Góra, Wrocław Główny – Węgliniec, a także Görlitz - Wałbrzych Główny. W Boguszowie-Gorcach wyróżniamy również sieć dróg krajowych, do których należą: droga wojewódzka nr 367 (Wałbrzych – Jelenia-Góra), przechodząca przez centrum miasta, drogi powiatowe 3396D, 3398D i 3397D, a także drogi gminne o łącznej długości około 44 km, tworzące sieć komunikacji miejskiej.

II.2. Potencjał demograficzny. Podstawowe parametry demograficzne – liczba ludności, struktura wiekowa, przyrost naturalny i saldo migracji w Boguszowie-Gorcach na tle otoczenia

Jednym z podstawowych parametrów statystycznych istotnych w punktu widzenia wielowymiarowej diagnozy i strategii rozwoju miasta jest potencjał demograficzny, czyli liczba mieszkańców i dynamika jej zmian. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w miejscowości Boguszków-Gorce pod koniec 2020 r. liczba mieszkańców wynosiła 15 154 osób, co na przestrzeni ostatnich 10 lat oznacza spadek liczby ludności o 8,79%. Na poniższym wykresie (Wykres 30) przedstawiona została analiza porównawcza liczebności mieszkańców Boguszowa - Gorce na tle całego powiatu wałbrzyskiego oraz miasta Wałbrzych. Analiza demograficzna Boguszowa - Gorce jest możliwa jedynie w ścisłym powiązaniu przynajmniej z Wałbrzychem i powiatem wałbrzyskim z uwagi na ścisłe powiązania funkcjonalno-przestrzenne miasta z najbliższym otoczeniem. Należy przy tym pamiętać, że od 2013 r., po zmianach administracyjnych, statystyki powiatu wałbrzyskiego nie obejmują już miasta Wałbrzycha, które stało się powiatem grodzkim - stąd duże spadki danych dla powiatu wałbrzyskiego w okresie pomiędzy 2012, a 2013 rokiem. W przypadku miasta Wałbrzych, zgodnie z danymi GUS, pomiędzy rokiem 2011, a 2020 zanotowano spadek liczebności mieszkańców o 9,22%, co w konsekwencji przełożyło się na liczbę 109 971 mieszkańców pod koniec 2020 roku. W powiecie wałbrzyskim, pomijając ww. zmiany administracyjne z roku 2012, liczba mieszkańców spadła o 4,72% (w okresie 2013-2020). Ujmując zmianę liczby mieszkańców na tle całego województwa dolnośląskiego na przestrzeni 2011 i 2020 r., w których wynosiła odpowiednio 2 917 242 i 2 891 321 mieszkańców, otrzymujemy spadek o 0,89%.

Wykres 30. Liczba ludności Boguszuwa - Gorce, Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego w okresie 2011-2020

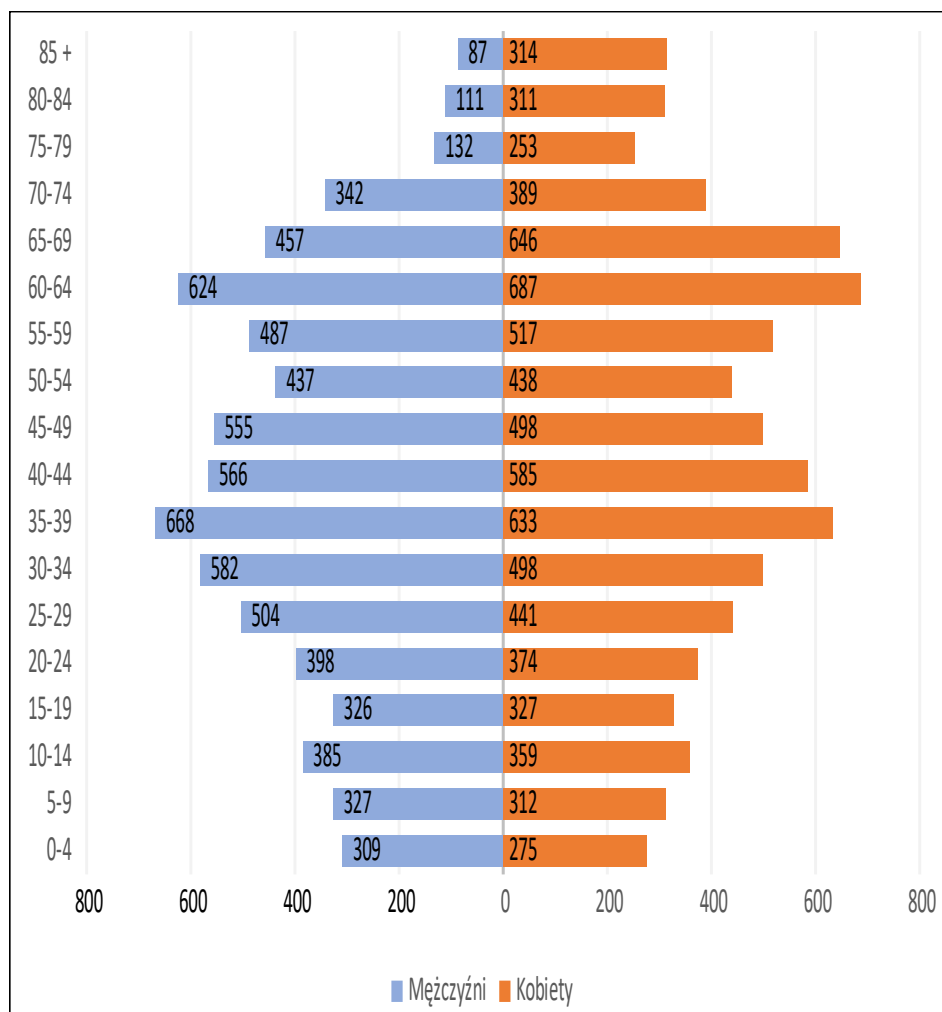

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Istotną zmienną demograficzną jest także struktura wiekowa mieszkańców miejscowości Bogusów-Gorce, przedstawiona na wykresie 2 poniżej, która wskazuje na stosunkowo liczną reprezentację wśród mieszkańców ludności w przedziale wiekowym 35-39 lat oraz 60-64 lata. Należy również zwrócić uwagę na zdecydowany spadek liczby mężczyzn w wieku powyżej 75 roku życia, względem kobiet, co nie stanowi zjawiska charakterystycznego tylko dla Boguszuwa - Gorce, ale jest zjawiskiem powszechnym w Polsce. Kształt wykresu, który można określić jako „odwrócona choinka” także wpisuje się w typowy schemat demograficzny, charakteryzujący się przewagą osób starszych i stosunkowo niewielką liczbą dzieci i młodzieży.

Wykres 31. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszcowa - Gorc pod koniec 2020 roku

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analizując strukturę populacji poszczególnych grup wiekowych w ujęciu procentowym w Boguszkowie-Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim (Tabela 7 poniżej) można zauważyć, że rozbieżność pomiędzy wynikami dla obu jednostek terytorialnych w większości przedziałów wiekowych oscyluje w granicach 0,1-0,4 punktu procentowego.

Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszcowa - Gorc oraz powiatu wałbrzyskiego pod koniec 2020 roku

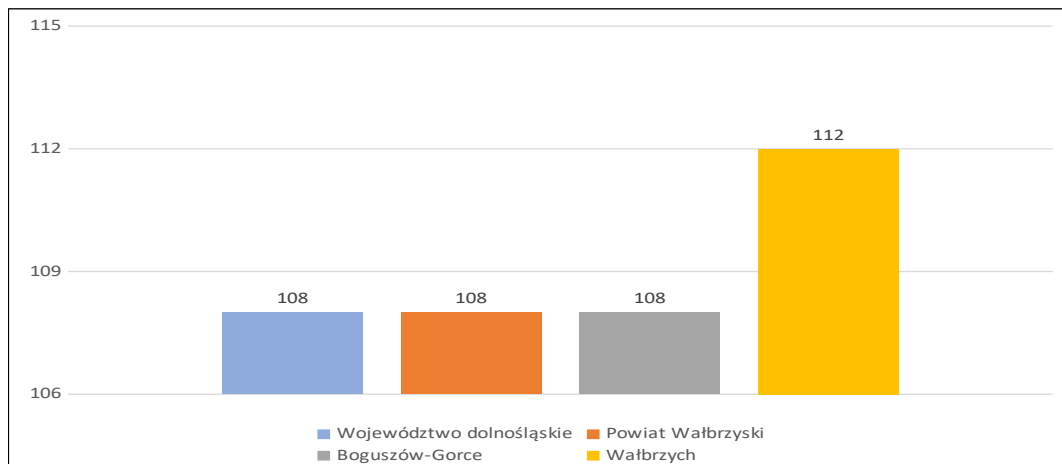
	Boguszków-Gorc		powiat wałbrzyski	
Podział wiekowy	Liczba mieszkańców	% udział w populacji	Liczba mieszkańców	% udział w populacji
0-4	584	3,9%	2089	3,8%
5-9	639	4,2%	2320	4,2%
10-14	744	4,9%	2744	5,0%
15-19	653	4,3%	2420	4,4%
20-24	772	5,1%	2728	5,0%
25-29	945	6,2%	3472	6,3%
30-34	1080	7,1%	3810	6,9%
35-39	1301	8,6%	4617	8,4%
40-44	1151	7,6%	4424	8,0%
45-49	1053	6,9%	3822	6,9%
50-54	875	5,8%	3322	6,0%
55-59	1004	6,6%	3613	6,6%
60-64	1311	8,7%	4672	8,5%
65-69	1103	7,3%	4156	7,5%
70-74	731	4,8%	2790	5,1%
75-79	385	2,5%	1327	2,4%
80-84	422	2,8%	1392	2,5%
85 +	401	2,6%	1389	2,5%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Znaczący wzrost liczby mieszkańców płci żeńskiej, szczególnie po 65 roku życia przyczynił się do osiągnięcia wysokiej wartości współczynnika feminizacji, który w Boguszkowie-Gorcach, w 2020 roku wyniósł 108 (108 kobiet na 100 mężczyzn). Na wykresie 3 poniżej przedstawiono porównanie wskaźnika z obszarami województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego oraz miasta Wałbrzych. Wartość współczynnika każdego z analizowanych obszarów utrzymuje się na jednakowym poziomie, poza miastem Wałbrzych, gdzie wartość ta wzrasta do poziomu 112.

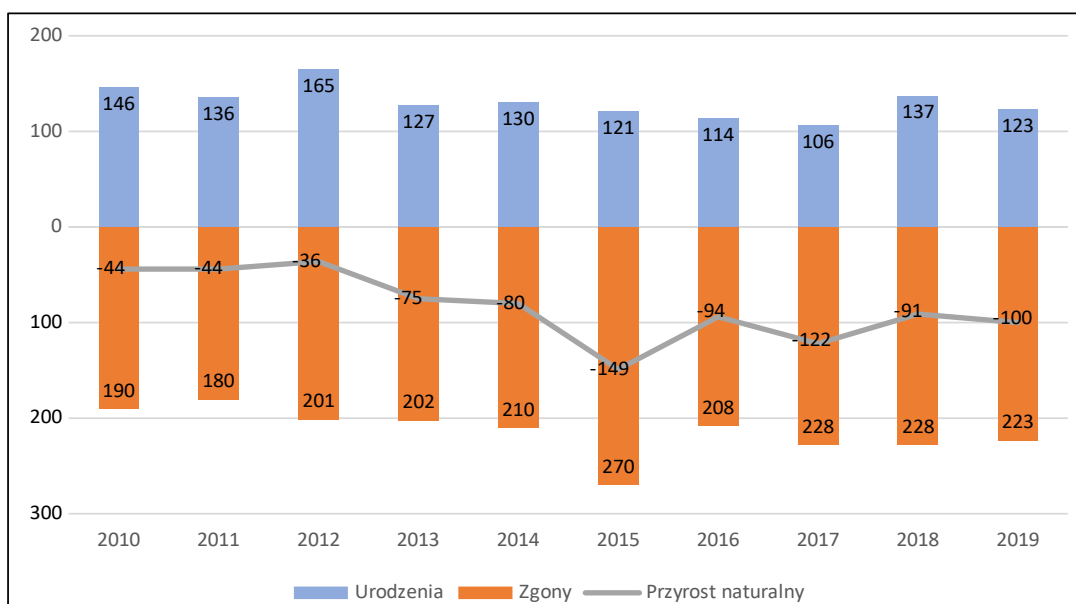
Wykres 32. Współczynnik feminizacji w 2020 r. w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim, Boguszkowie-Gorcach i w Wałbrzychu

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnymi głównymi czynnikami, na których opiera się stan i dynamika lokalnej demografii miasta są: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny dla miasta Boguszków - Gorce w latach 2010-2019 przedstawiony został na wykresie 33 poniżej. W związku z przeważającą ilością zgonów, względem urodzeń żywych, przyrost naturalny jest stale ujemny. Najwyższy spadek przyrostu naturalnego został odnotowany w roku 2015 i wynosił -149 osób. W kontekście analizy wskaźnika przyrostu naturalnego dla Boguszkowa - Gorce warto również uwzględnić wartość tego wskaźnika na 1000 mieszkańców. Porównując najnowsze dostępne dane GUS z 2019 roku, dotyczące ilości mieszkańców i przyrostu naturalnego, otrzymujemy wynik -6,53.

Wykres 33. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszkowie - Gorcach w latach 2010-2019

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Porównując dane dotyczące przyrostu naturalnego dla Boguszuwa - Gorce warto również odnieść się do analogicznych danych dotyczących całego powiatu wałbrzyskiego. Zestawienie danych liczbowych dla Boguszuwa - Gorce oraz powiatu wałbrzyskiego przedstawione jest w tabeli 8 poniżej. W celu dokonania analizy porównawczej sytuującej miasto na tle całego powiatu należy uwzględnić wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla powiatu wałbrzyskiego w 2019 wyniósł -6,90, co jest wynikiem nieco mniej korzystnym względem Boguszuwa - Gorce z tego samego okresu (-6,53).

Tabela 8. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszuwie - Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019

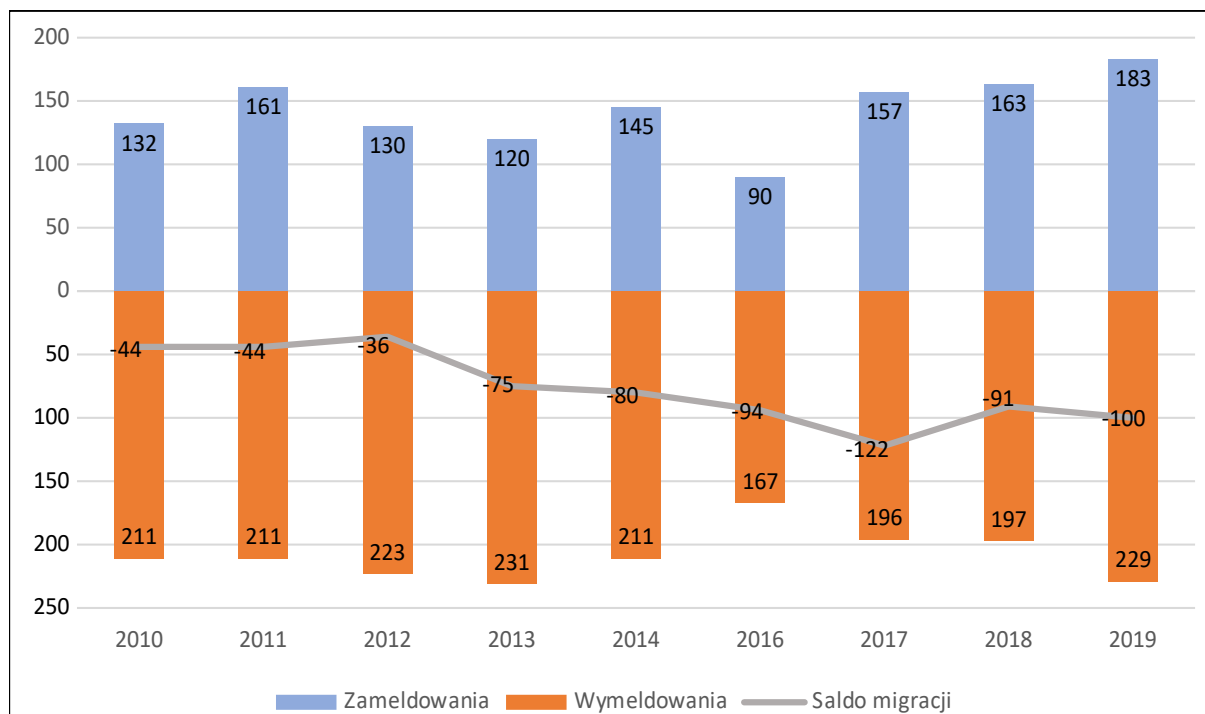
	Boguszuw-Gorce									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia	146	136	165	127	130	121	114	106	137	123
Zgony	-190	-180	-201	-202	-210	-270	-208	-228	-228	-223
Przyrost naturalny	-44	-44	-36	-75	-80	-149	-94	-122	-91	-100
	powiat wałbrzyski									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia	1 617	1 460	1 433	415	455	442	417	407	443	415
Zgony	2 292	2 265	2 343	704	708	771	729	724	763	795
Przyrost naturalny	-675	-805	-910	-289	-253	-329	-312	-317	-320	-380

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnym ważnym elementem analizy statystycznej miasta mającym niebagatelne znaczenie dla aktualnego i przyszłego potencjału demograficznego badanego obszaru jest zjawisko migracji - jego rozmiary, cechy i bilans. Migracje (a ściślej - ich utrwalone trendy) zostały uwzględnione przez GUS w metodologii obliczeniowej prognoz demograficznych. Na wykresie 34 poniżej przedstawiono saldo migracji w Boguszuwie-Gorcach w latach 2010-2019. Na poniższym wykresie nie uwzględniono roku 2015, ze względu na brak udostępnienia danych przez GUS. Wskaźnik salda migracji w analizowanym przedziale czasowym jest stale malejący od 2012 roku, dochodząc maksymalnie do wartości -122 w 2017 roku. Niewielki wzrost wskaźnika do wartości -91 odnotowano dopiero w 2018 roku, co może świadczyć o względnym wyhamowaniu procesu migracyjnego wyludniania się miasta dzięki większej liczbie zameldowań, co być może związane jest z procesem suburbanizacyjnym Wałbrzycha, charakterystycznym w ostatnich latach dla większości dużych, a nawet średnich ośrodków miejskich w Polsce (proces ten polega na wyprowadzaniu się mieszkańców większych miast do ościennych miejscowości jedynie w celu zamieszkiwania w spokojniejszej okolicy, ale w pobliżu dużego miasta, z którym nadal są ściśle związani zawodowo i społecznie).

Wykres 34. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Górcach w latach 2010 - 2019

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/> (brak danych za rok 2015)

Analizując dane dotyczące salda migracji dla Boguszkowa - Górc warto ponownie odnieść się do danych z obszaru powiatu wałbrzyskiego, który w niniejszym opracowaniu stanowi podstawową bazę porównawczą - analityczną. Analiza porównawcza salda migracji dla Boguszkowa - Górc oraz powiatu wałbrzyskiego przedstawiona została w tabeli 9 poniżej. Zgodnie z zawartymi w tabeli informacjami zauważalny jest wzrost wskaźnika salda migracji na obszarze powiatu, osiągający wartość najwyższą wynoszącą nawet plus 20 w 2019 roku.

Tabela 9. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Górcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019

	Boguszków-Gorce								
	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	132	161	130	120	145	90	157	163	183
Wymeldowania	-211	-211	-223	-231	-211	-167	-196	-197	-229
Saldo migracji	-44	-44	-36	-75	-80	-94	-122	-91	-100
	powiat wałbrzyski								
	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019

Zameldowania	1 286	1 364	1 379	632	703	619	662	796	822
Wymeldowania	1 999	1 992	1 918	883	857	635	654	813	802
Saldo migracji	-713	-628	-539	-251	-154	-16	8	-17	20

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.3. Struktura ekonomicznych grup wiekowych w Boguszowie-Gorcach na tle otoczenia

Kolejnym istotnym parametrem w procesie planowania strategicznego, który określa potencjalną wielkość bazy demograficznej, szczególnie w aspektach gospodarczych jest struktura populacji w ujęciu ekonomicznych grup wiekowych wg stanu aktualnego i w perspektywie prognozowanej. Podział ten uwzględnia trzy podstawowe grupy strukturalne populacji (oraz kilka dodatkowych, których tutaj nie będziemy prezentować): ludność w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież do 17 roku życia), mieszkańcy w wieku produkcyjnym (od 17 roku życia aż do wieku bezpośrednio poprzedzającego wiek emerytalny – w przypadku kobiet i mężczyzn jest to różny wiek, z modyfikacjami dla niektórych branż – np. wojsko, policja, nauczyciele itd.) oraz w wieku poprodukcyjnym (emeryci). Poniższa tabela 10 prezentuje strukturę wiekową populacji Boguszowa - Gorce w zestawieniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz miastem Wałbrzych w ujęciu ilościowym. Jak widać na zamieszczonych danych, przeważająca część populacji każdego z wymienionych obszarów należy do grupy osób w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem naturalnym. Analiza powinna dotyczyć dwóch pozostałych segmentów: wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego – tu bowiem widoczne są podstawowe zagrożenia i szanse dla dalszego rozwoju miasta.

Tabela 10. Liczba mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie wałbrzyskim, Wałbrzychu i w Boguszowie - Gorcach pod koniec 2020 roku

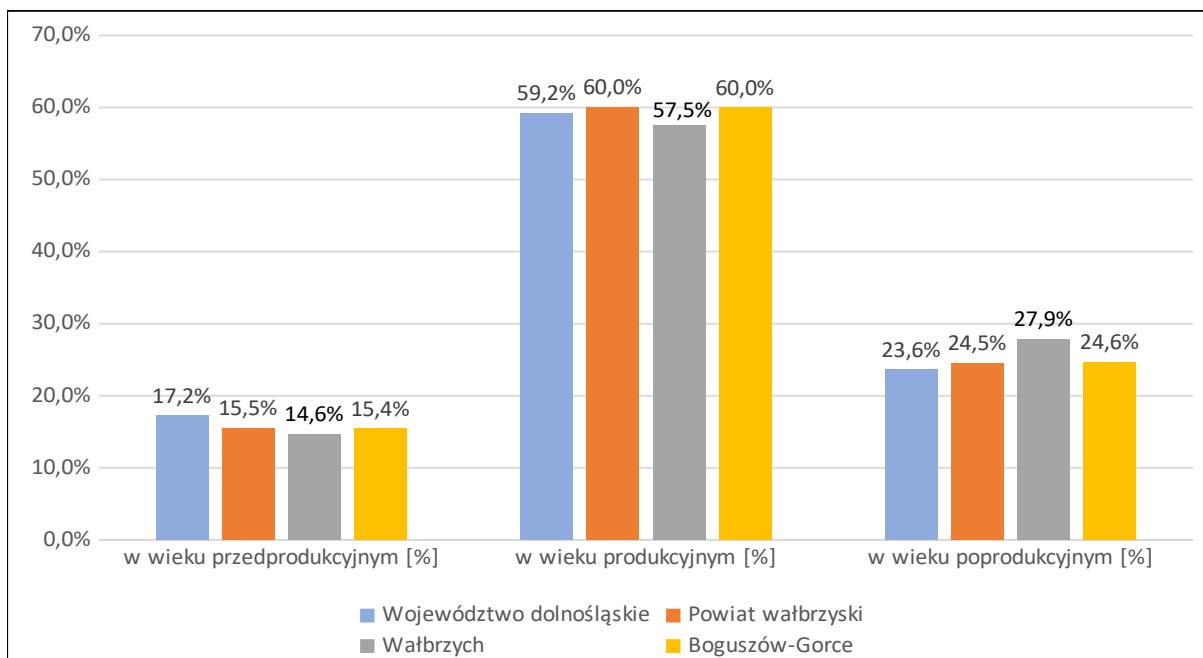
Jednostka obszarowa	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
powiat wałbrzyski	8 544	33 069	13 494
Wałbrzych	16 105	63 204	30 662
Boguszów-Gorce	2 337	9 088	3 729

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Dane umieszczone na wykresie 35 poniżej przedstawiają procentowy udział powyższych danych (z Tabeli 10) dla poszczególnych grup wiekowych wśród wszystkich mieszkańców Boguszowa - Gorce, Wałbrzycha, powiatu wałbrzyskiego oraz województwa dolnośląskiego.

Wykres 35. Ekonomiczna struktura wiekowa Boguszwowa - Gorce w porównaniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz Wałbrzychem pod koniec 2020 roku

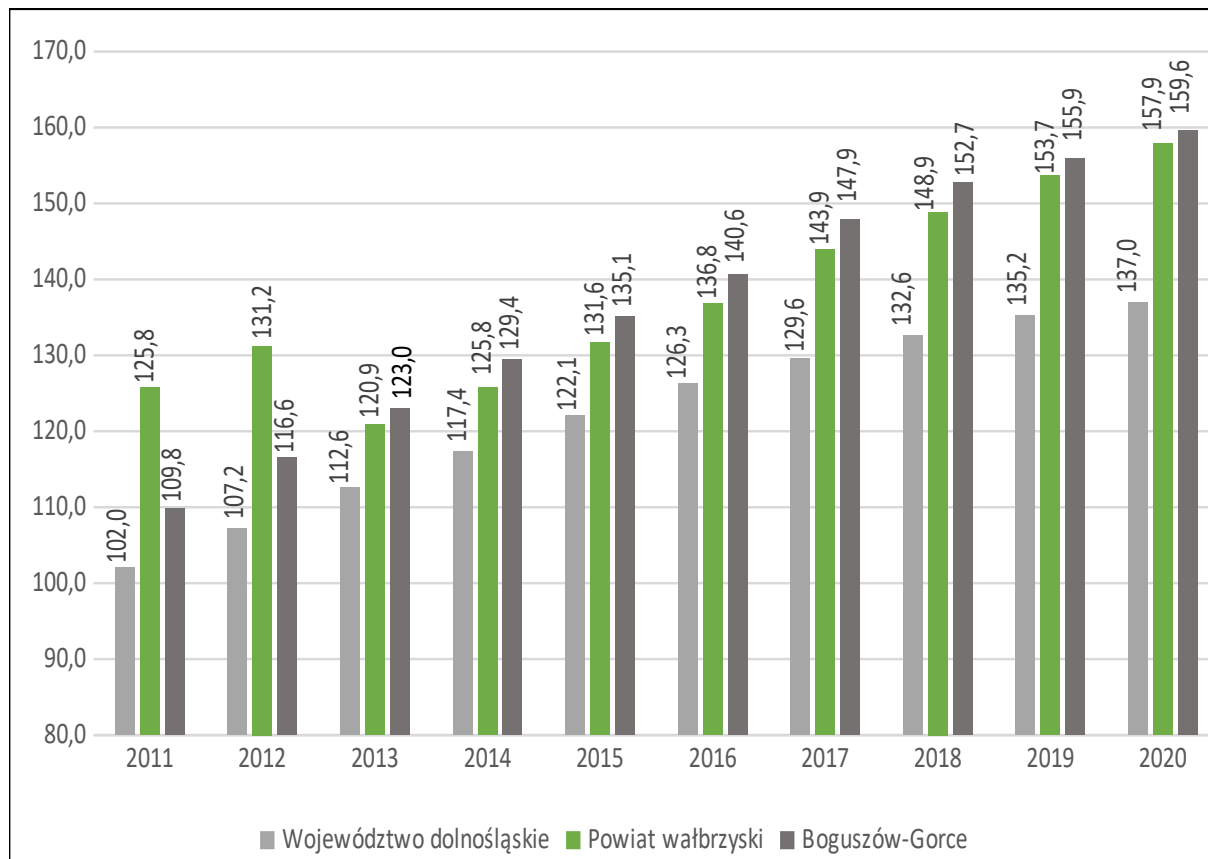
źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Zestawienie procentowe nie wskazuje na zauważalne istotne odstępstwa sytuacji w Boguszwowie-Gorcach od normy najbliższego otoczenia geograficznego oraz w województwie. Można nawet powiedzieć, że sytuacja miasta jest nieco lepsza strukturalnie niż np. Wałbrzycha.

Aby pogłębić analizę sytuacji Boguszwowa - Gorce na tle otoczenia można także wykorzystać parametr statystyczny podawany przez GUS, jakim jest współczynnik relacji obu skrajnych ekonomicznych grup wiekowych. Wykres 36 oraz tabela 11 poniżej przedstawiają ten wskaźnik dla Boguszwowa - Gorce, powiatu wałbrzyskiego oraz województwa dolnośląskiego w okresie od 2011 do 2020 roku. Przedstawiony współczynnik odpowiada na proste pytanie (podobnie jak w przypadku współczynnika feminizacji) ilu mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym? W każdym z wymienionych obszarów geograficznych zauważalny jest trend rosnący, z każdym kolejnym rokiem aż od 2011 r. Jedyny spadek wartości wskaźnika następuje w powiecie wałbrzyskim po roku 2012, co jest związane ze zmianą administracyjną, polegającą na odłączeniu miasta Wałbrzych od powiatu wałbrzyskiego, na co już wcześniej zwracaliśmy uwagę.

Wykres 36. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i Boguszu - Gorcach

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 11. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i w Boguszu - Gorcach

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Ludność w wieku przedprodukcyjnym									
województwo dolnośląskie	501 508	495 714	490 561	488 422	486 540	487 606	490 609	493 594	496 082	498 082
powiat wałbrzyski	28 020	27 522	9 403	9 251	9 090	8 998	8 825	8 737	8 648	8 544
Bogusław-Gorce	2 789	2 718	2 631	2 565	2 516	2 478	2 406	2 377	2 346	2 337
	Ludność w wieku poprodukcyjnym									
województwo dolnośląskie	511 768	531 559	552 151	573 280	594 162	615 787	635 887	654 395	670 911	682 246

powiat wałbrzyski	35 247	36 120	11 371	11 634	11 966	12 311	12 703	13 007	13 289	13 494
Boguszków- Gorce	3 063	3 169	3 235	3 320	3 399	3 484	3 559	3 630	3 658	3 729
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym										
województwo dolnośląskie	102,0	107,2	112,6	117,4	122,1	126,3	129,6	132,6	135,2	137,0
powiat wałbrzyski	125,8	131,2	120,9	125,8	131,6	136,8	143,9	148,9	153,7	157,9
Boguszków- Gorce	109,8	116,6	123,0	129,4	135,1	140,6	147,9	152,7	155,9	159,6

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Niestety, trend rosnący przedstawionego powyżej wskaźnika obciążenia demograficznego w ujęciu relacji najmłodszych do najstarszych ekonomicznych grup wiekowych pogłębia się systematycznie we wszystkich analizowanych jednostkach administracyjnych i w Boguszkowie-Gorcach jest najbardziej niekorzystny. Różnice pomiędzy Boguszkowem-Gorcami a powiatem wałbrzyskim są jednakże bardzo niewielkie. Znacznie lepsza sytuacja w województwie dolnośląskim wskazuje jednak na istotny deficyt w tym zakresie zarówno w powiecie jak i w samym mieście.

II.4. Prognozowana liczba ludności ogółem i w ujęciu strukturalnym w najbliższym otoczeniu Boguszowa-Gorc

Niezwykle istotną zmienną stanowiącą bazę planowania strategicznego dla każdej jednostki administracyjnej jest prognozowana liczba ludności, także w ujęciu ekonomicznych grup wiekowych. Prognozy demograficzne prezentowane przez GUS sięgają 2050 r. i dotyczą jednakże tylko jednostek do poziomu powiatów, w tym powiatów grodzkich, (nie obejmują gmin), dlatego też nie prezentowaliśmy tych danych powyżej w odniesieniu do danych demograficznych dotyczących liczby mieszkańców Boguszowa - Gorc oraz struktury grup wiekowych w mieście. Prezentując poniżej dane dotyczące prognoz demograficznych skupimy się zatem na Wałbrzychu i powiecie wałbrzyskim jako na najbliższym i istotnym z punktu widzenia analizy strategicznej dla Boguszowa - Gorc obszarze. Należy także zaznaczyć, że prognozy dotyczące liczby ludności bazują na danych statystycznych z roku 2014 opracowanych przez GUS na lata 2014 - 2050.

Prognozowana liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe dla powiatu wałbrzyskiego oraz Wałbrzycha przedstawiona została w tabeli 12 poniżej. Prezentowane dane wskazują na prognozowaną tendencję spadkową w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym w obu jednostkach. W odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, podobnie jak w przypadku danych dotyczących wieku przedprodukcyjnego, także zauważalny jest wyraźny trend spadkowy. Obie tendencje oczywiście wynikają wprost z obecnej struktury demograficznej oraz pozostałych czynników demograficznych, takich jak np. dzietność i saldo migracji. W przypadku ludności należącej do grupy

osób w wieku poprodukcyjnym, zarówno dla powiatu wałbrzyskiego, jak i Wałbrzycha, widoczne są nieznaczne wahania względem kolejnych prognoz, co warunkuje trend stały.

Tabela 12. Prognozowana liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2025, 2035, 2045 i 2050 w powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu

	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Prognoza na rok 2025			
powiat wałbrzyski	7 316	32 451	13 025
Wałbrzych	14 094	61 032	29 820
Prognoza na rok 2035			
powiat wałbrzyski	5 810	29 643	12 841
Wałbrzych	10 816	54 534	27 825
Prognoza na rok 2045			
powiat wałbrzyski	4 945	25 121	13 086
Wałbrzych	8 989	45 217	26 368
Prognoza na rok 2050			
powiat wałbrzyski	4 564	22 042	13 947
Wałbrzych	8 258	38 775	27 430

źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

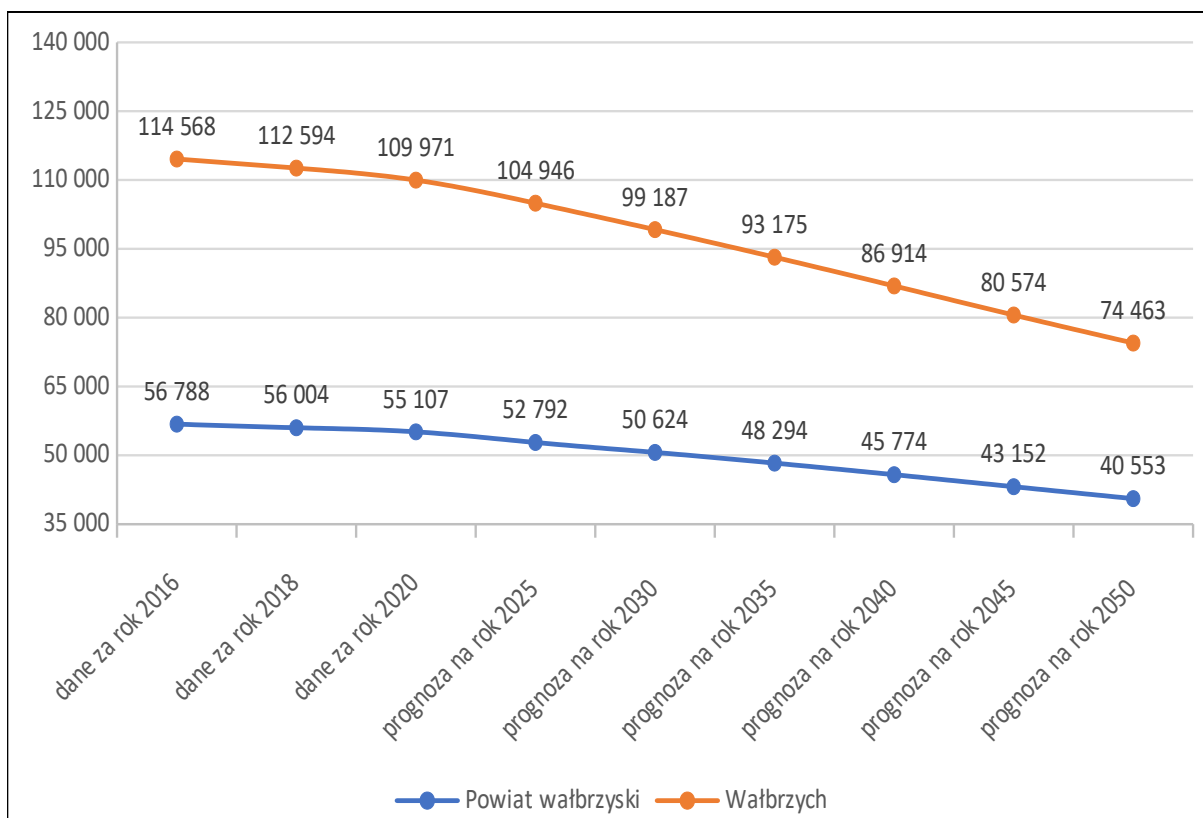
Analiza danych z Tabeli 12 wskazuje na systematyczny spadek liczby mieszkańców w grupach przedprodukcyjnej i produkcyjnej oraz względną stabilizację w grupie emerytów. Jest to jednoznacznie negatywny trend istotnego i stałego wzrostu obciążenia demograficznego (stała liczba emerytów i coraz mniejsza liczba osób w wieku produkcyjnym), co ma duże znaczenie jako element wyznaczający konieczność przewidzenia działań mitygujących to zjawisko w planowaniu strategicznym. Należy bowiem zaznaczyć, że prognozy demograficzne GUS oparte są na modelach matematycznych, które nie uwzględniają wszystkich przyszłych i trudnych do przewidzenia zjawisk i procesów, wyróżniających się istotnie spośród typowych zjawisk modyfikujących trendy demograficzne, które mogą wpłynąć na zmianę parametrów obliczonych trendów.

Wykres 37 poniżej przedstawia rzeczywistą liczbę ludności ogółem w ujęciu ilościowym dla Wałbrzycha oraz powiatu wałbrzyskiego na przestrzeni czteroletniego okresu 2016-2020, wraz z dostępnymi danymi prognostycznymi do roku 2050 w przedziałach 5-letnich (od 2020 r.). Na przestrzeni 4 lat, pomiędzy rokiem 2016, a 2020, liczba ludności w Wałbrzychu spadła o ponad 4 tys. osób, czyli około 3,76%. Od 2016 roku wg danych prognostycznych liczba ta spadnie do 2030 r. o ponad 15,5 tys. osób (o 13,63%) i do 2050 r. o ponad 40 tys. (czyli o 35,16%). Bardzo podobnie przedstawia się sytuacja dla powiatu wałbrzyskiego. Między rokiem 2016 i 2020 zanotowano spadek liczby ludności o ponad 1 tys. osób,

czyli 1,5 %. W analogicznej relacji od 2016 roku prognozuje się, że spadek do 2030 r. wyniesie prawie 6 tys. osób (10,53%), zaś do 2050 r. około 16 tys. osób (czyli 28,33%). Dane dotyczące prognoz w ujęciu zarówno liczbowym jak i procentowym dla powiatu wałbrzyskiego, Wałbrzycha oraz dodatkowo województwa dolnośląskiego przedstawione zostały w poniższej tabeli 13.

Wykres 37. Prognozowana liczba mieszkańców ogółem w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do 2050 roku. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste

Źródło: GUS, 2021-06-01, prognoza z 2015-10-19; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 13. Prognozowana liczba mieszkańców w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do roku 2050. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste

	dane za rok 2016	dane za rok 2018	dane za rok 2020	prognoz a na rok 2025	prognoz a na rok 2030	prognoz a na rok 2035	prognoz a na rok 2040	prognoz a na rok 2045	prognoz a na rok 2050
powiat wałbrzyski	56 788	56 004	55 107	52 792	50 624	48 294	45 774	43 152	40 553

procento wy spadek	-	-1,38%	-1,60%	-3,84%	-4,11%	-4,60%	-5,22%	-5,73%	-6,02%
Wałbrzych	114 568	112 594	109 971	104 946	99 187	93 175	86 914	80 574	74 463
procento wy spadek	-	-1,72%	-2,33%	-5,05%	-5,49%	-6,06%	-6,72%	-7,29%	-7,58%
Dolny Śląsk	2 903 710	2 901 225	2 891 321	2 825 973	2 773 441	2 709 122	2 637 894	2 565 617	2 495 378
procento wy spadek	-	-0,09%	-0,34%	-1,42%	-1,86%	-2,32%	-2,63%	-2,74%	-2,74%

Źródło: GUS, 2015-10-19; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.5. Podmioty gospodarki narodowej w Boguszwie - Gorcach i w najbliższym otoczeniu

Rejestr podmiotów gospodarki narodowej REGON zawiera informacje o wszystkich jednostkach organizacyjnych zarejestrowanych na danym obszarze, w tym różnego rodzaju podmiotach publicznych i prywatnych zarówno prowadzących jak i nieprowadzących działalności gospodarczej, osobach prawnych, osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółdzielniach, kościołach, szkołach, stowarzyszeniach, fundacjach i wielu innych rodzajach jednostek. Z punktu widzenia planowania strategicznego analiza aktualnej struktury aktywnych na terenie miasta podmiotów gospodarki narodowej REGON pozwala szeroko ocenić całościowy potencjał gospodarczo-społeczny analizowanego obszaru, szczególnie mając na uwadze aspekt ekonomiczny, ponieważ zdecydowana większość podmiotów REGON to jednostki komercyjne, zatrudniające pracowników (lub osoby „samozatrudnione”) oraz jednostki in gremio tworzące szeroko rozumianą kondycję cywilizacyjną całego obszaru (NGO, instytucje publiczne itp.). Elementem poniższych analiz będzie wyszczególnienie (tam, gdzie okazało się to możliwe) jako osobnej kategorii spółek handlowych – segmentu „głównego nurtu biznesowego” w istocie samodzielnie generującego kondycję i wzrost ekonomiczny miasta - oraz skupienie uwagi na osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – czyli na podmiotach, podobnie jak spółki w 100% komercyjnych, stanowiących wartościowy rezerwuwar potencjalnego kapitału ludzkiego na rynku pracy. Poniższe tabele 14, 15 i 16 przedstawiają dane na temat stanu liczebności podmiotów zarejestrowanych w REGON w latach 2010, 2015, 2020, w Boguszwie-Gorcach, Wałbrzychu oraz na terenie powiatu wałbrzyskiego, w podziale na sektory publiczny i prywatny wraz z wyszczególnieniem liczby spółek handlowych (w tym zagranicznych) oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (włącznie z nieaktywnymi).

W poniższych tabelach, zauważalna jest względna stabilizacja liczby podmiotów ogółem oraz liczby spółek handlowych względem 2010 roku (z wyjątkiem Wałbrzycha, gdzie liczba ta spadła). Znaczny przeskok ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przypadku powiatu wałbrzyskiego

uwarunkowany jest wcześniej wspomnianymi zmianami administracyjnymi po 2012 roku. Zarówno w Boguszwie-Gorcach, jak i całym powiecie wałbrzyskim w ramach widocznej stabilizacji widoczny jest umiarkowany wzrost liczby podmiotów gospodarczych w roku 2020, przy czym odbywa się to w ramach sektora prywatnego, przy jednoczesnym spadku liczebności podmiotów publicznych. W Wałbrzychu liczba ta stale maleje zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. W obszarze spółek handlowych zauważalna jest tendencja do stabilizacji, z wyjątkiem Wałbrzycha, gdzie liczba spółek znacząco zmalała w roku 2020 (w Boguszwie-Gorcach jedynie nieznacznie). W przypadku liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w okresie 2010-2020 zauważalna jest znacząca tendencja spadkowa. W każdym z analizowanych obszarów nastąpił wzrost liczby osób fizycznych między okresem 2015-2020.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Boguszwie – Gorcach w latach 2010, 2015, 2020

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	1 641	322	1 319	37	8	850
2015	1 541	327	1 214	38	7	738
2020	1 614	311	1 301	35	3	810

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON na obszarze powiatu wałbrzyskiego w latach 2010, 2015, 2020

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	20 404	1 884	18 520	1 065	198	12 614
2015	6 267	833	5 423	267	55	3 688
2020	6 660	774	5 851	248	27	4 042

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020

Rok	Ogółem PGN	Sektor		Z kolumny "ogółem"		
		Publiczny	Prywatny	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Osoby fizyczne
2010	14 081	1 082	12 999	843	143	8 661
2015	13 995	1 204	12 759	942	149	7 982
2020	13 905	1 128	12 697	705	69	8 045

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Należy bowiem pamiętać, że zdecydowana większość podmiotów zarejestrowanych w REGON to właśnie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (pokazują to wyraźnie powyższe tabele). Statystyki publiczne nie dostarczają precyzyjnych informacji na temat liczby osób zatrudnianych przez takich przedsiębiorców, ponieważ najniższy przedział w rejestrze to kategoria od 0 do 9 pracowników, niemniej jednak można przypuszczać, że zdecydowana większość z tych przedsiębiorców to osoby „samozatrudnione” (0 pracowników), angażujące jedynie siebie lub dorywczo nieliczne inne osoby (czego dowodzi statystyka zaprezentowana w kolejnych kilku tabelach).

Poniższe tabele 17-19 przedstawiają dane na temat liczebności podmiotów gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowanych w Boguszkowie-Gorcach, powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu w okresie 2010, 2015, 2020 r. z uwzględnieniem ich wielkości i procentowego udziału w strukturze PNG.

Tabela 17. Liczba PGN w Boguszkowie-Gorcach w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	1641	100%	1541	100%	1614	100%
0-9 pracowników	1608	97,99%	1510	97,99%	1583	98,08%
10-49 pracowników	29	1,77%	30	1,95%	29	1,80%
50-249 pracowników	4	0,24%	1	0,06%	2	0,12%
250-999 pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
> 1000 pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Tabela 18. Liczba PGN w powiecie wałbrzyskim w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	20404	100%	6267	100%	6660	100%
0-9 pracowników	19644	96,28%	6070	96,86%	6489	97,43%
10-49 pracowników	640	3,14%	183	2,92%	156	2,34%
50-249 pracowników	99	0,49%	13	0,21%	14	0,21%
250-999 pracowników	18	0,09%	1	0,02%	1	0,02%
> 1000 pracowników	3	0,01%	0	0,00%	0	0,00%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>**Tabela 19. Liczba PGN w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia**

Rok	2010		2015		2020	
Ogółem	14081	100%	13995	100%	13905	100%
0-9 pracowników	13548	96,21%	13505	96,50%	13496	97,06%
10-49 pracowników	431	3,06%	400	2,86%	332	2,39%
50-249 pracowników	82	0,58%	73	0,52%	61	0,44%
250-999 pracowników	17	0,12%	14	0,10%	13	0,09%
> 1000 pracowników	3	0,02%	3	0,02%	3	0,02%

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

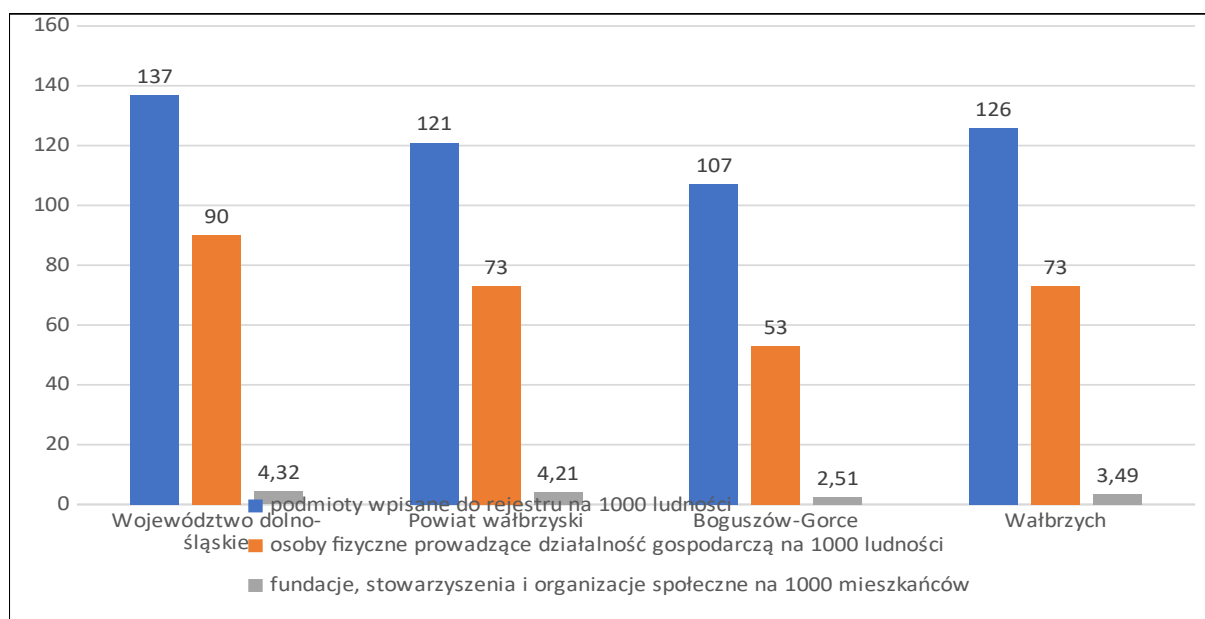
Zastrzeżenie metodologiczne: analizując powyższe dane należy zawsze pamiętać o tym, aby wyraźnie rozróżniać udział ilościowy danej kategorii wielkości podmiotów wśród ogółu PGN od rzeczywistego ich udziału w realiach gospodarczych analizowanego obszaru. Statystyczny fakt, że podmiotów małych 0 - 9 jest kilkadziesiąt razy więcej niż podmiotów w przedziale 10-49 absolutnie nie przesądza o tym, że większa część pracujących w regionie to osoby zatrudnione w najmniejszych firmach. Analogicznie nie należy mylić wielkości podmiotów określanej w zależności od liczebności zatrudnionych z wielkością kapitałową, ponieważ małe przedsiębiorstwo może pod tym względem znacznie przewyższać niejedną firmę zatrudniającą nawet kilkadziesiąt osób.

Analizując sytuację gospodarczą Boguszu - Gorce w 2020 r., należy przeanalizować ją w odniesieniu do szerszego obszaru. Wykres 38 poniżej przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych w stosunku do 1000 osób zamieszkujących dany teren. Dane udostępnione przez GUS wykazują niższy współczynnik ilości podmiotów oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczych w Boguszu - Gorce -

Gorcach w porównaniu z powiatem wałbrzyskim (o 14 podmiotów gospodarczych mniej w stosunku do 1000 mieszkańców obszaru) oraz w porównaniu ze współczynnikiem na poziomie wojewódzkim (o 16 podmiotów gospodarczych mniej w stosunku do 1000 mieszkańców obszaru).

Wykres 38. Wskaźniki gospodarcze 2020 r. - poziom przedsiębiorczości, czyli liczba zarejestrowanych PGN na 1000 mieszkańców województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego, Boguszuwa - Gorc oraz Wałbrzych

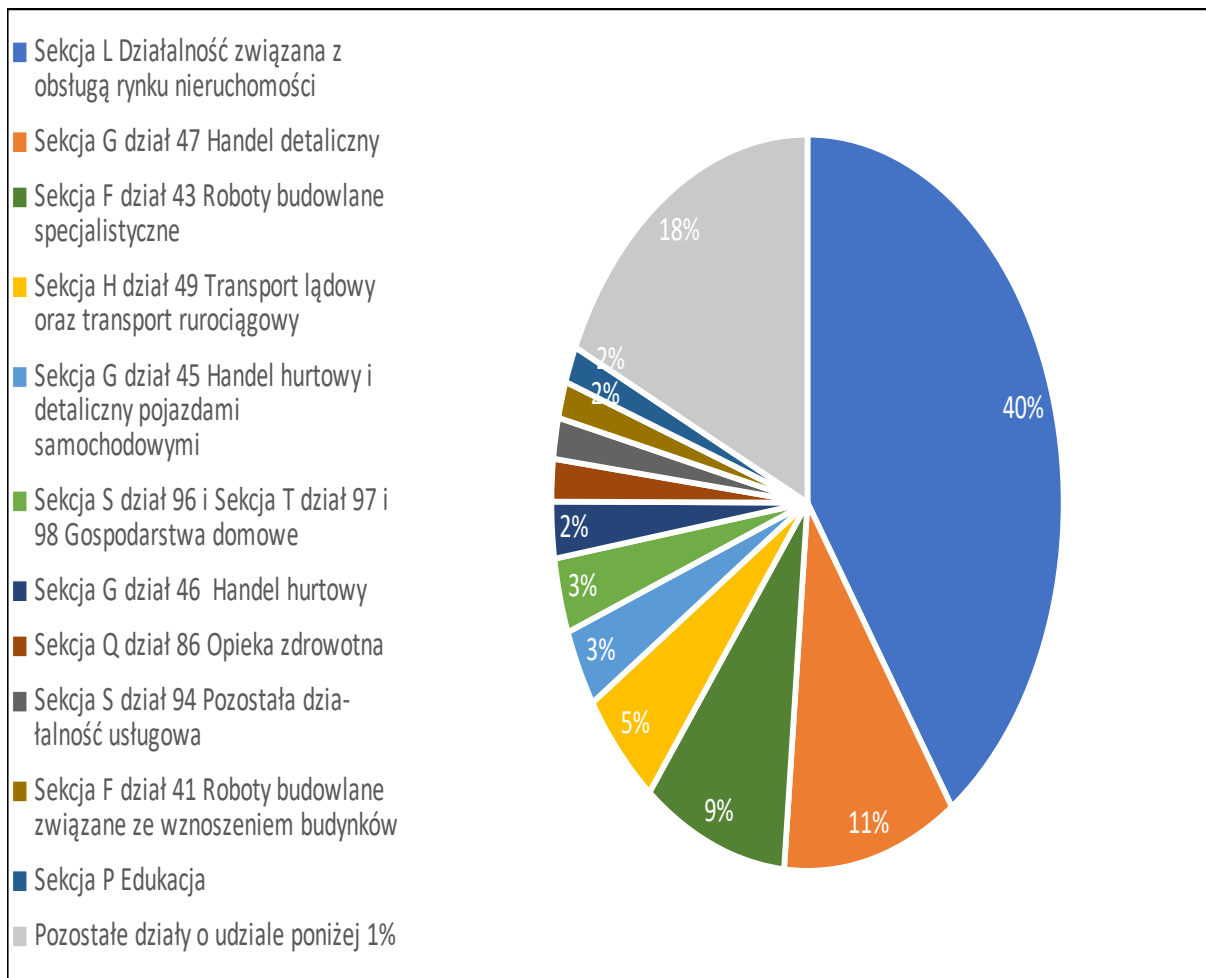

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Aby przynajmniej w niewielkim przybliżeniu zdiagnozować ogólne kwalifikacje (obszary funkcjonowania) tych przedsiębiorców, którzy mogą w dużej części stanowić źródło wzrostu zasobności i jakości rynku pracy dla inwestorów należy dokonać analizy danych statystycznych dotyczących sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD), w których ci przedsiębiorcy są aktywni. Poniższy wykres 39 przedstawia procentowe udziały podmiotów gospodarczych przypisanych do określonych sekcji PKD 2007 w Boguszuwie-Gorcach. Zgodnie z danymi GUS, największy procentowy udział struktury gospodarki stanowi sekcja L „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” posiadająca aż 40% udziałów oraz sekcja G dział 47 „Handel detaliczny” posiadająca 11% udziału w strukturze. Powodem takiego, na pierwszy rzut oka niezrozumiałego, stanu rzeczy jest zakwalifikowanie do sekcji L wspólnot mieszkaniowych (to one stanowią ponad 99% wszystkich PNG w sekcji L) – nie jest to zatem parametr gospodarczy, a jedynie klasyfikacyjny.

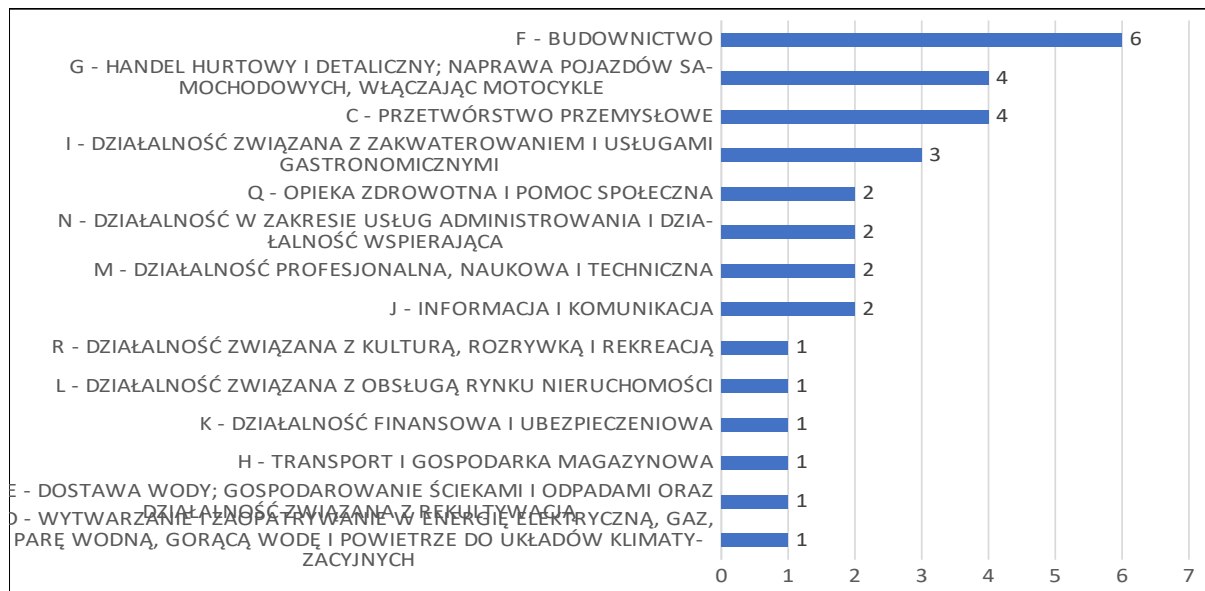

Wykres 39. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Boguszkowie-Gorcach wg sekcji i działów PKD 2007 w 2020 roku

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Istotnym elementem krajobrazu gospodarczego Boguszkowa - Gorce jest aktywność i liczba spółek handlowych (przede wszystkim sp. z o.o.). Suma wszystkich różnego rodzaju aktywnych spółek działających na terenie Boguszkowa - Gorc wynosi 99. Poniższy wykres 40 przedstawia ogólną statystykę dotyczącą tylko najliczniejszej i najważniejszej kategorii tych podmiotów w rzeczywistości gospodarczej, czyli spółek z o.o., których w mieście, zgodnie z danymi z 2021 r., było łącznie 31, w tym 3 z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego.

Wykres 40. Liczba spółek z o.o. działających w Boguszwie-Gorcach w 2021 r. aktywnych w poszczególnych sekcjach PKD

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Istnieje również możliwość głębszego i bardziej szczegółowego przeanalizowania obszarów aktywności biznesowej spółek z o.o. na obszarze miasta poprzez określenie liczebności podmiotów tego rodzaju wykonujących działalność w poszczególnych podklasach PKD (najbardziej szczegółowym segmencie klasyfikacji). Tabela 20 poniżej przedstawia liczbę spółek z o.o. aktywnych w poszczególnych podklasach. W przypadku Boguszyń - Gorce mówimy o 31 podmiotach w 27 podklasach. Niektóre z nazw wyszczególnionych podklas, przy zachowaniu ich zasadniczego znaczenia, ujęto skrótowo, ponieważ oficjalna nomenklatura REGON niejednokrotnie posługuje się bardzo długimi nazwami (które trudno czytelnie przedstawić w tabeli).

Tabela 20. Liczba spółek z o.o. prowadzących działalność gospodarczą w najliczniejszych podklasach PKD w Boguszwie-Gorcach pod koniec 2020 roku

Podklasy PKD	Liczba spółek z o.o.
8621Z Praktyka lekarska ogólna	2
6110Z Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej	2
4110Z Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	2
4645Z Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	2
6492Z Pozostałe formy udzielania kredytów	1
5510Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	1
7732Z Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych	1

3832Z Odzysk surowców z materiałów segregowanych	1
5621Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	1
1086Z Produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych i żywności dietetycznej	1
6920Z Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe	1
4222Z Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych	1
2361Z Produkcja wyrobów budowlanych z betonu	1
4299Z Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1
5520Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	1
4311Z Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych	1
1812Z Pozostałe drukowanie	1
4312Z Przygotowanie terenu pod budowę	1
6832Z Zarządzanie nieruchomościami wykonywane na zlecenie	1
4638Z Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności, włączając ryby, skorupiaki i mięczaki	1
7010Z Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów, z wyłączeniem holdingów finansowych	1
9004Z Działalność obiektów kulturalnych	1
7830Z Pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników	1
1084Z Produkcja przypraw	1
3511Z Wytwarzanie energii elektrycznej	1
4939Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany	1
4677Z Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu	1

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Aby przynajmniej w niewielkim przybliżeniu zdiagnozować które obszary aktywności gospodarczej w Boguszkowie - Gorcach mogą stanowić źródło wzrostu zasobności i jakości rynku pracy w przyszłości należy dokonać analizy danych dotyczących liczebności aktywnych podmiotów w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD), najlepiej w podziale na osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki z oo. Tabela 21 poniżej przedstawia liczbę spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą działających w określonych sekcjach PKD 2007 w Boguszkowie - Gorcach w roku 2021.

Tabela 21. Liczba spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w określonych sekcjach PKD w Boguszkowie-Gorcach pod koniec 2020 roku

Sekcje PKD	Liczba spółek z o.o.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
A - ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	0	92
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	4	38
D - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	1	0
E - DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	1	2
F - BUDOWNICTWO	6	145
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	4	189
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	1	92
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	3	16
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	2	22
K - DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	1	20
L - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	1	9
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	2	40
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	2	32

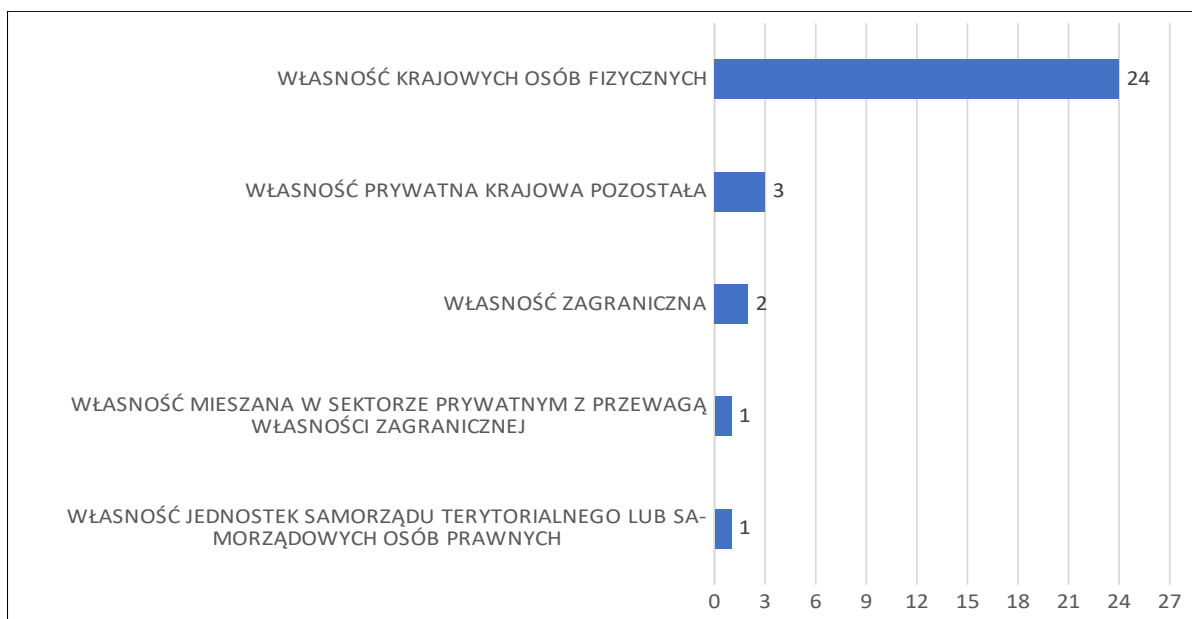

P - EDUKACJA	0	11
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	2	33
R - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	1	12
S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	0	38

Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

Kolejnym parametrem, który może mieć znaczenie w analizach strategicznych rozwoju miasta może być struktura własnościowa spółek z o.o. działających na interesującym nas obszarze. W przypadku osób fizycznych taka analiza nie jest potrzebna, ponieważ w tej kategorii mamy do czynienia tylko z dwiema formami własności: własnością krajowych osób fizycznych – 96,35% i własnością zagraniczną – 0,37%. Wykres 41 poniżej przedstawia liczebności spółek z o.o. w Boguszkowie-Gorcach w 2021 r., w najczęściej reprezentowanych rodzajach własności (wg nomenklatury GUS).

Wykres 41. Liczebność spółek z o.o. aktywnych na obszarze Boguszkowa - Gorce w 2021 r. w najczęściej reprezentowanych kategoriach rodzajów własności

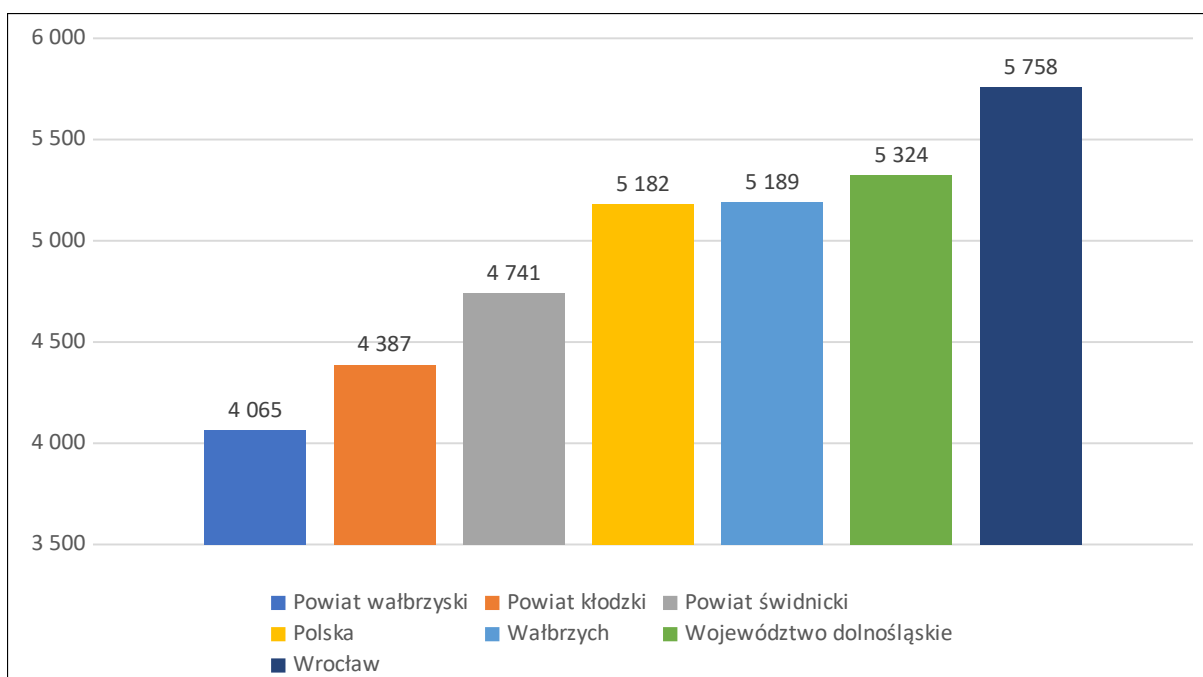
Źródło: GUS, materiały dostarczone na zamówienie.

II.6. Wynagrodzenia, bezrobocie i pracujący w powiecie wałbrzyskim i w Boguszkowie-Gorcach na tle otoczenia

Analiza ważnego z punktu widzenia planowania strategicznego poziomu rozwoju gospodarczego Boguszoza - Gorc powinna w dużym stopniu skupiać się na jakości życia mieszkańców oraz ściśle powiązanej z nią kwestią poziomu wynagrodzeń. Dane dotyczące przeciętnego wynagrodzenia w wyselekcjonowanych obszarach umożliwia jedynie analizę na poziomie powiatowym (wykres 42 poniżej) z uwagi na brak agregacji takich danych dla gmin przez GUS. Dla powiatu wałbrzyskiego przeciętna wysokość zarobków brutto w 2019 r. (ostatnie dostępne dane) zdecydowanie odbiega od reszty okolicznych obszarów i jest niższa o około 300 zł brutto w porównaniu z powiatem kłodzkim i około 700 zł brutto niższa od zarobków w powiecie świdnickim. Na tle całego województwa dolnośląskiego, różnica w wysokości średnich zarobków brutto w powiecie wałbrzyskim wynosi aż 1300 zł brutto. Sytuacja materialna mieszkańców nie jest zatem atrakcyjna względem okolicznego rynku pracy. Być może w Boguszkowie-Gorcach wygląda ona nieco lepiej, niemniej jednak trudno oczekiwać, że różnica ta jest istotna (niestety z powodu braku danych, nie ma możliwości dokonania precyzyjnej analizy).

Wykres 42. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2019 r. - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego na tle sąsiednich powiatów, województwa i Polski. Dane w PLN brutto

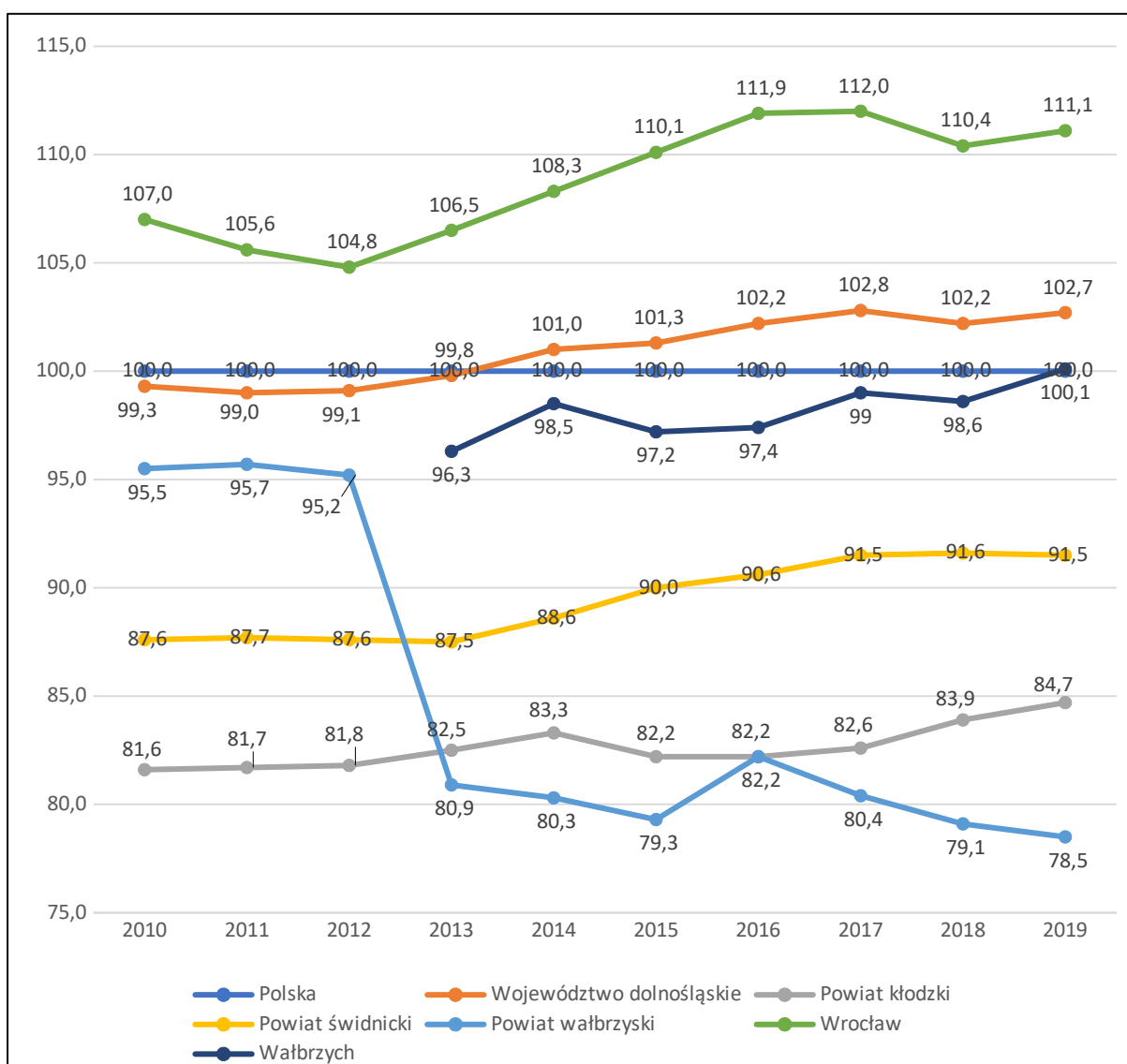
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analizując przeciętne wynagrodzenia w relacji do średniej krajowej, powiat wałbrzyski również wypada bardzo niekorzystnie. Na poniższym wykresie 43 porównano przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim z danymi dla powiatu kłodzkiego, świdnickiego, Wrocławia, Wałbrzycha oraz województwa dolnośląskiego w relacji do średniej krajowej (Polska = 100). Zgodnie z przedstawionymi

danymi, przeciętne wynagrodzenie osób pracujących na terenie powiatu wałbrzyskiego do 2013 r. pozycjonowało się w środku stawki pozostałych obszarów. W 2013 r. nastąpił gwałtowny spadek średnich zarobków w powiecie wałbrzyskim czego powodem było odłączenie się miasta Wałbrzycha od powiatu. Od tego czasu, przeciętne wynagrodzenie brutto znajduje się na samym dole wykresu i ma tendencję spadkową.

Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim na tle sąsiednich powiatów oraz województwa i Polski w relacji do przeciętnej płacy krajowej (Polska=100) w latach 2010 – 2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Warto również przedstawić przeciętne wynagrodzenie brutto dla wszystkich wyżej analizowanych obszarów w kontekście podziału na poszczególne grupy sekcji PKD. Tabela 22 poniżej prezentuje dane

statystyczne dotyczące zarobków w roku 2019. Do PKD z grupy A zalicza się obszary handlu, naprawy pojazdów, transport, gospodarkę magazynową, zakwaterowanie, gastronomię oraz komunikację. Do grupy B należą natomiast działalności finansowe, ubezpieczeniowe, obsługujące rynki nieruchomości oraz pozostałe usługi.

Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2019 r. w poszczególnych grupach sekcji PKD w powiecie wałbrzyskim na tle otoczenia, Wrocławia i województwa

Jednostka obszarowa	Ogółem	Przemysł i budownictwo	Grupa A	Grupa B
powiat wałbrzyski	3 825,44 zł	3 821,42 zł	3 057,22 zł	3 993,12 zł
Wałbrzych	4 768,01 zł	5 127,08 zł	3 620,92 zł	4 535,94 zł
powiat świdnicki	4 427,25 zł	4 528,85 zł	3 963,38 zł	4 427,89 zł
powiat kłodzki	4 054,23 zł	4 071,75 zł	3 315,76 zł	4 109,23 zł
Wrocław	5 338,47 zł	5 733,88 zł	5 372,93 zł	5 197,01 zł
woj. dolnośląskie	4 942,39 zł	5 340,93 zł	4 590,04 zł	4 761,95 zł

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu – „Województwo Dolnośląskie. Podregiony, Powiaty, Gminy”, 2019

Podstawowym parametrem, pozwalającym dokonać miarodajnych porównań wybranego obszaru z pozostałymi jednostkami terytorialnymi jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Tabela 23 poniżej prezentuje zestawienie porównawcze wysokości stopy bezrobocia w Polsce, województwie dolnośląskim, powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, a także we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu na przestrzeni lat 2015 – 2020. Stopa bezrobocia wyrażana jest w procentach i odnosi się do wszystkich osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, na Dolnym Śląsku, w powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu w latach 2015 - 2020. Dane w %

Obszar / Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2
województwo dolnośląskie	8,5	7,2	5,7	5,2	4,6	5,6
powiat kłodzki	19,9	16,0	12,5	11,8	11,1	12,6
powiat świdnicki	9,9	8,6	6,9	6,2	5,6	6,8
powiat wałbrzyski	22,4	19,3	14,3	13,6	12,8	14,9
Wrocław	3,3	2,7	2,1	1,9	1,6	2,4

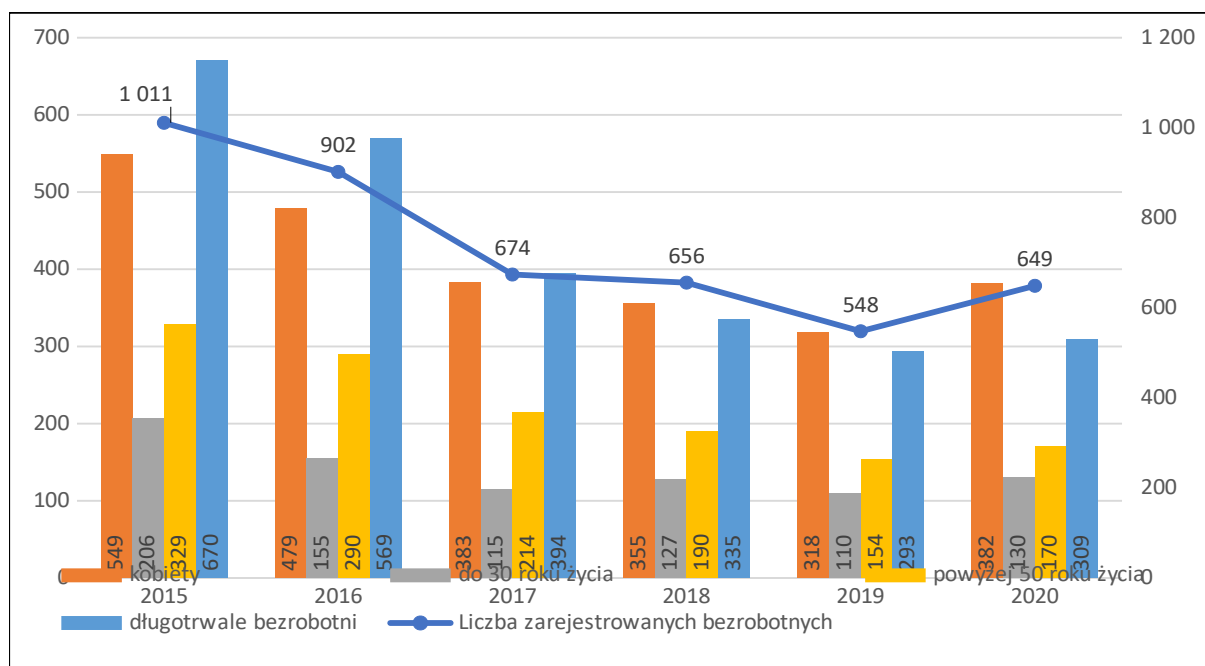

Wałbrzych	10,4	9,2	7,2	6,0	4,9	5,9
-----------	------	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Kolejnym ważnym aspektem diagnozy sytuacji Boguszwowa - Gorc jest kwestia bezrobocia rejestrowanego. Dzięki zaawansowanej agregacji danych udostępnianych przez GUS możliwa jest szczegółowa analiza ilościowa i strukturalna tego zagadnienia dla miejscowości Boguszów-Gorce w okresie ostatnich 6 lat (2015-2020). Poniższy wykres 44 przedstawia rozkłady większości stosowanych w statystyce publicznej zmiennych dotyczącej bezrobocia rejestrowanego, tj. przebieg w latach 2015-2020, liczbę bezrobotnych kobiet (feminizacja bezrobocia), osób powyżej 50 roku życia, osób poniżej 30 roku życia, osób zarejestrowanych jako bezrobotni ogółem oraz liczbę osób długotrwale bezrobotnych. Zgodnie z przedstawionymi poniżej danymi GUS, liczba osób bezrobotnych przynależących do poszczególnych grup statystycznych w Boguszwowie - Gorcach stale malała do roku 2019 włącznie. W roku 2020 odnotowano nieznaczny wzrost osób bezrobotnych.

Wykres 44. Skala i struktura bezrobocia w Boguszwowie - Gorcach w latach 2015-2020

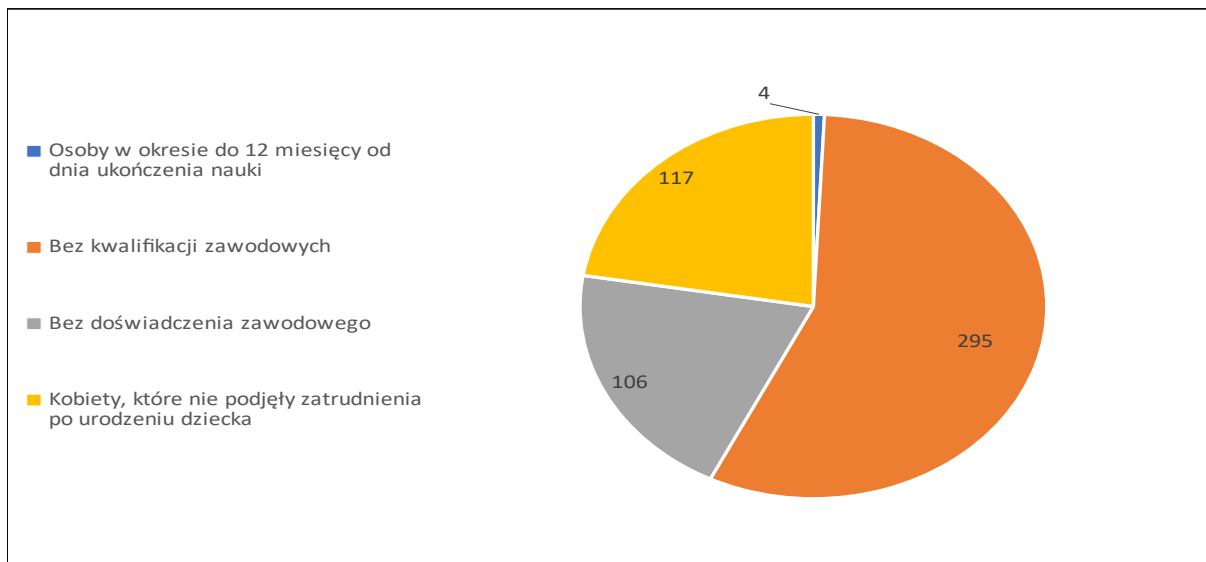

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Przeprowadzając analizę wybranych kategorii, należy zwrócić uwagę na sytuację zawodową osób bezrobotnych, gdyż dominują w niej przede wszystkim osoby bez kwalifikacji zawodowych lub doświadczenia zawodowego. Kolejną liczną grupą wśród bezrobotnych są kobiety niepodjęające zatrudnienia po urodzeniu dziecka, a także absolwenci, którzy nie podejmują pracy w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki. Wykres 16 poniżej przedstawia strukturę w ujęciu ilościowym wszystkich wyżej wymienionych grup bezrobotnych w 2020 roku.

Wykres 45. Najliczniejsze kategorie bezrobotnych, mieszkańców Boguszcowa - Gorc w 2020 roku. Dane w liczbie osób

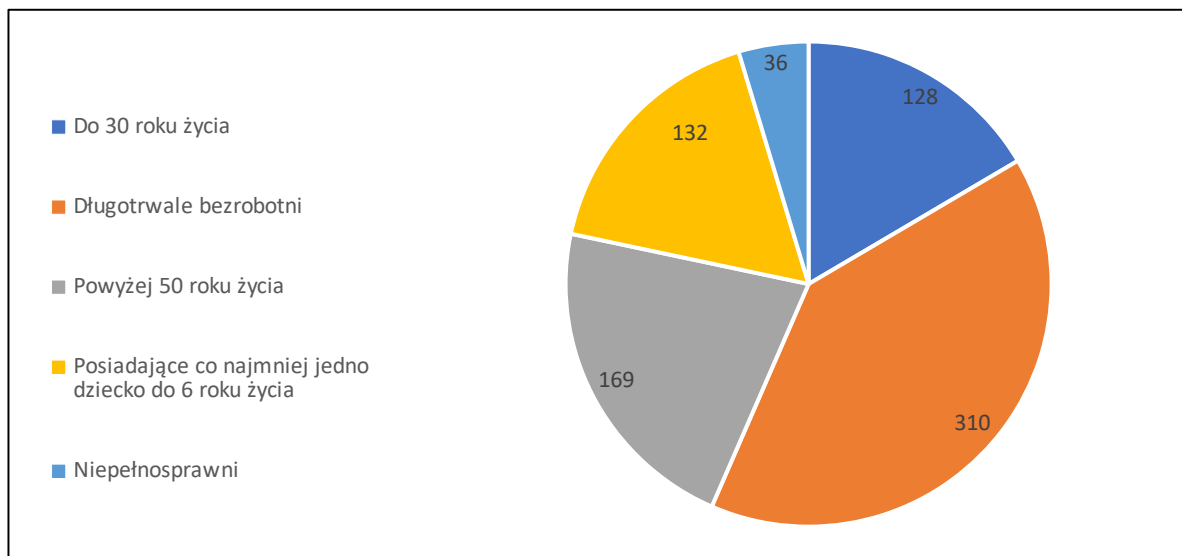
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Należy pamiętać, że dane na powyższym (i poniższym także) wykresie nie muszą się sumować do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w PUP, mieszkańców Boguszcowa - Gorc w 2020 r., czyli 649 osób, ponieważ bezrobotni są rejestrowani często w wielu kategoriach (jeśli się one nie wykluczają, jak na wykresie 17 poniżej) lub bez żadnej kategorii (z czym mamy do czynienia w przypadku brakujących osób w stosunku do sumy z wykresu 16).

Kolejnymi istotnym obszarem analizy ilościowej bezrobocia na terenie miasta Boguszków-Gorce są osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji życiowej (wg nomenklatury GUS „na rynku pracy”). W tej kategorii dominują osoby bezrobotne długotrwale, czyli powyżej dwóch lat oraz osoby w wieku 50+.

Wykres 46. Osoby bezrobotne, mieszkańcy Boguszcowa - Gorc będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2020 roku. Dane w liczbie osób

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

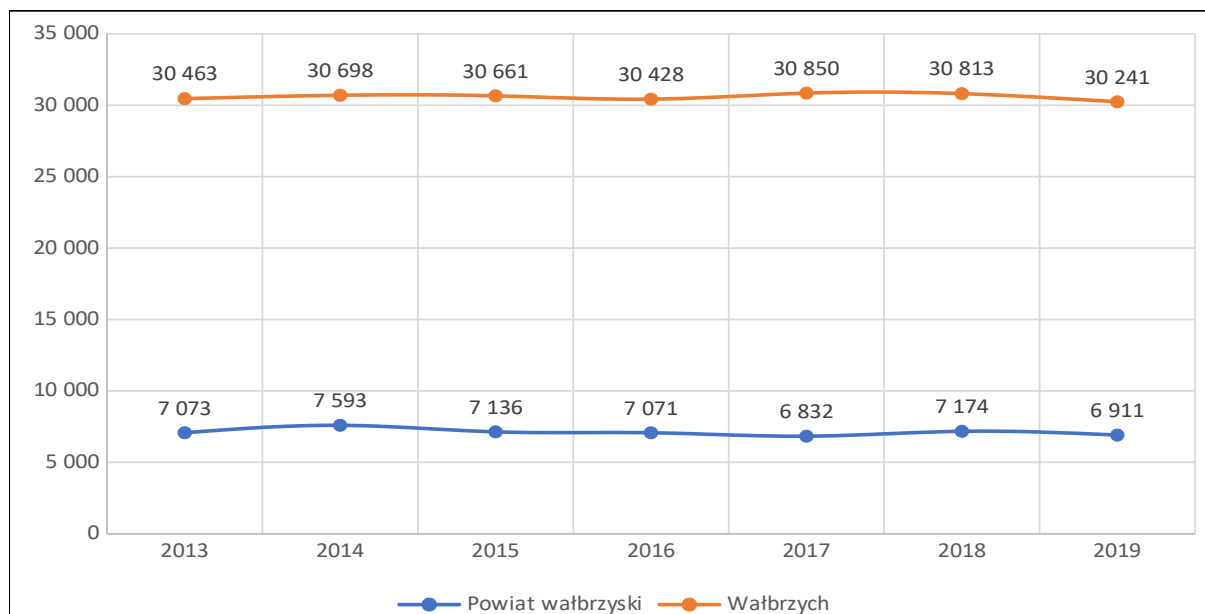
Powyższe dane obrazujące zjawisko bezrobocia w Boguszkowie-Gorcach, wskazują na względnie pozytywny i utrzymujący się trend tendencji spadkowej, choć poziom bezrobocia wśród mieszkańców miasta, w stosunku do średniej krajowej, jest niestety wysoki, ale dotyczy przede wszystkim osób długotrwale bezrobotnych. Struktura bezrobocia w mieście nie wykazuje także żadnych szczególnych cech, wyróżniających się na tle otoczenia.

Parametrem zazwyczaj równolegle analizowanym ze zjawiskiem bezrobocia jest kategoria osób zatrudnionych (a ściślej wg nomenklatury GUS „pracujących”). W tym przypadku GUS udostępnia dane tylko do poziomu powiatu, dlatego przedstawimy poniżej informacje dotyczące Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego, czyli najbliższego otoczenia Boguszcowa - Gorc.

Przedstawione na poniższym wykresie 47 liczby osób pracujących na obszarze powiatu wałbrzyskiego oraz Wałbrzycha, a zwłaszcza płaski charakter obu wykresów, wskazują na utrwalony trend stabilizacji poziomu zatrudnienia w latach 2013-2019.

Wykres 47. Liczba pracujących ogółem w latach 2013 - 2019 - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego i Wałbrzycha

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.7. Infrastruktura gospodarcza i społeczna

Górnictwo węglowe w istotny sposób kształtowało infrastrukturę Zagłębia Wałbrzyskiego, w tym także miasta Boguszków - Gorce. Specyficznymi cechami tego krajobrazu górniczo - przemysłowego były zabudowania kopalniane oraz hałdy i osadniki. Sieć komunikacyjna, tereny zurbanizowane, ale także usługi zostały podporządkowane przemysłowi wydobywczemu. Górnictwo węglowe stanowiło jakby oś, wokół której zorganizowane było życie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne.

Na początku lat 90-tych XX wieku nastąpił szybko postępujący proces wygaszania wydobycia i likwidacji górnictwa węglowego. Dokonując analizy infrastruktury gospodarczej, na której ma bazować projektowanie rozwoju gospodarczego miasta Boguszków-Gorce, punktem wyjścia jest osadzenie tego planu na aktualnej sytuacji pokopalnianej, komunikacyjnej, urbanistycznej i geograficznej.

II.7.1. Tereny pokopalniane

Tereny pokopalniane w Boguszkowie-Gorcach zostały przejęte przez władze lokalne oraz częściowo sprywatyzowane. Po likwidacji Kopalni Victoria w 1993 roku, pozostały obiekty budowlane przy szybach: „Witold”, „Klara”, „Barbara” i „Józef”. Ponadto po kopalni barytu pozostały zabudowania byłego szybu „Jadwiga”. Pozostały także hałdy odpadów pokopalnianych.

Szyb „WITOLD” – jest obiektem wpisanym do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków, posiada 583 m głębokości. W dawnym budynku „nadszybia” działa Izba Pamięci Górnictwa i Kopalnictwa, czynna jest

wieża widokowa oraz sala konferencyjno - szkoleniowa. Budynek „maszyny wyciągowej” przygotowany został do działalności restauracyjno-gastronomicznej. W obiekcie znajduje się Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold”, które powstało w ramach projektu „Adaptacja budynku nadszybia z wieżą wyciągową na Centrum Kulturalno – Kongresowe „Witold” w Boguszkowie - Gorcach” współfinansowanego przez Unię Europejską.

Wieża szybu wyciągowego „Witold”, po rewitalizacji pełni funkcję wieży widokowej (34 m wysokości).

Oprócz budynków zaadaptowanych na potrzeby powstania CKK Witold, pozostało kilka budynków wchodzących w skład infrastruktury szybu „Witold”, a mianowicie:

- budynek łaźni - po przebudowie przeznaczony na cele mieszkalne, zarządzany przez Wałbrzyskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- budynek hali kompresorów - wpisany do rejestru zabytków, sprzedany osobie prywatnej,
- budynek gospodarczy – przekazany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej,
- budynek mieszkalny – przekazany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej,
- budynki usługowe, – przekazane w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej, w których prowadzona jest działalność usługowa.

Szyb „Klara”, który pełnił funkcję szybu wentylacyjnego dla szybu „Witold”, oddany w użytkowanie wieczyste osobie prywatnej, na poszerzenie działalności hotelarskiej i gastronomicznej.

Szyb „Barbara” (dzielnica Kuźnice Świdnickie), który należał do byłej kopalni „Victoria” w Wałbrzychu, został sprzedany osobie prywatnej.

Szyb „Józef” (dzielnica Kuźnice Świdnickie), który pełnił funkcję szybu wentylacyjnego szybu „Barbara”, należący do byłej kopalni „Victoria” w Wałbrzychu. Obiekt znajduje się w rejestrze zabytków. Został sprzedany osobie prywatnej, która prowadzi w nim działalność gospodarczą.

Na terenie po byłej kopalni barytu „Boguszków” znajdują się zabudowania byłego szybu „Jadwiga”, użytkowane przez firmę transportową oraz budynek będący pustostanem.

Na terenie gminy znajduje się obszar i teren górniczy GORCE I, na którym jest możliwość dalszego wydobywania ze złoża porfiru – surowca drogowego.

W Boguszkowie - Gorcach przeprowadzono rekultywację hałd i osadników na poziomie ponad 90%. Rekultywowano hałdy głównie w kierunku leśnym, a osadniki – przyrodniczym (zadarnienie). Hałdy mogą pełnić funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, w powiązaniu z nachylonymi powierzchniami naturalnymi można je przystosować do uprawiania narciarstwa zjazdowego, jazdy na sankach lub górskiej turystyki rowerowej.

Prowadzone są też obecnie próby wykorzystania południowych stoków hałd z przeznaczeniem na farmy fotowoltaiczne, ale także, w zależności od nośności gruntu i stopnia emisji szkodliwych substancji, na ekologiczną zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Sposoby zagospodarowania terenów pokopalnianych są podobne jak w innych krajach europejskich, choć przebiegały i dalej przebiegają znacznie wolniej. Podobnie jak w innych krajach utworzono w nich

muzea techniki, skanseny, obiekty użyteczności publicznej, turystyczne, edukacyjne, administracyjne i mieszkalne.

II.7.2. Tereny zielone

Tereny zielone stanowią łącznie około 85% powierzchni Boguszcza - Gorce, tworzą je głównie lasy (ok. 1158 ha), które pokrywają zbocza wzgórz oraz tereny rolne (ok. 1147 ha) obejmujące doliny.

Tereny leśne, to głównie lasy górskie, w których wyróżniamy bory mieszane i lasy mieszane, z dominującymi gatunkami leśnymi takimi jak świerk, sosna, buk, olsza. Lasy w Gminie w całości zaliczane są do kategorii lasów ochronnych, ze względu na cenne wartości przyrodnicze i krajobrazowe. Stanowią one część Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną. Na północy znajdują się w obszarze chronionego krajobrazu „Kopuła Chełmca”. Tereny rolne wykorzystujące doliny śródgórskie użytkowane są głównie jako łąki i pastwiska. Gruntów ornych jest niewiele. stanowią mniejszość. Krajobraz kulturowy harmonizuje z krajobrazem naturalnym wykorzystując pod zabudowę doliny śródgórskie, pozostawiając w stanie naturalnym zbocza gór.

Do najcenniejszych obszarów chronionych na terenie miasta Boguszków–Gorce i w otoczeniu funkcjonalnym należą:

1/ Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich – Tworzą go partie wulkanicznych gór z przewagą melafirów i porfirów w podłożu geologicznym. Obszar obejmuje 4 izolowane pasma górskie (Góry Suche, Krucze, Masyw Dzikowca i Lesistej Wielkiej oraz fragment Gór Wałbrzyskich) i leżące pomiędzy nimi, malownicze kotliny.

2/ Obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca - Obszar ten położony jest w północno – wschodniej części gminy i tylko w niewielkim stopniu wkracza w jej granice. Kopuła Chełmca ma znaczenie jako obszar wypoczynkowy i rekreacyjny.

3/ Obszar Natura 2000 „Masyw Chełmca” - Obszar obejmuje szczytowe partie masywu Chełmca, w całości porośnięte dobrze zachowanymi zbiorowiskami lasów liściastych. Podłożem geologicznym są porfiry podlegające intensywnym procesom wietrzenia i tworzące na stokach północnych rumowiska i piargi porośnięte lasami jaworowymi i kwaśną buczyną. Obszar stanowi okazjonalne żerowisko nocka dużego.

4/ Obszar Natura 2000 „Góry Kamienne” - Obszar w dużej części pokrywa się z granicami Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich. Najważniejszymi siedliskami przyrodniczymi w obszarze są górskie łąki konietlicowe wraz z towarzyszącym kompleksem siedlisk murawowych i wilgotnych, należące do najlepiej zachowanych w Polsce. Duże wartości reprezentuje także roślinność naskalna oraz zachowane fragmenty leśne – jaworzyny, żyzne i kwaśne buczyny oraz znane z trzech stanowisk w Sudetach górskie bory bagienne. Jest to również obszar ważny dla licznych gatunków zwierząt, wśród nich najważniejsze to nietoperze.

5/ Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Sudety Wałbrzysko – Kamiennogórskie” – Obszar ten wyznaczono w związku z potrzebą zapewnienia właściwego stanu ochrony siedlisk ptaków. W tym przypadku gatunkami stanowiącymi przedmiot ochrony są: bocian czarny, derkacz, sokół wędrowny,

puchacz, sóweczka, włośchatka, dzięcioł zielonosiwy, jarzębatka, gąsiorek. Obejmuje on swoim zasięgiem cały obszar Boguszowa – Gorc.

Na terenie Boguszowa – Gorc zlokalizowanych jest wiele indywidualnych form ochrony przyrody oraz cennych gatunków roślin i zwierząt, położonych poza obszarami chronionymi. Zostały one wymienione w Prognozie oddziaływania na środowisko w ustaleniach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Boguszowa – Gorc, zarówno w części opisowej jak i graficznej, wraz z zasadami ich ochrony.

II.7.3. Tereny zurbanizowane

Miasto położone jest na terenie o charakterze górzystym w większości zalesionym. Ukształtowany historycznie zespół urbanistyczny harmonizujący z naturalnym otoczeniem obejmuje:

- sylwetę miasta Boguszów z najwyższym położonym rynkiem w Polsce (powyżej 500 m n.p.m.) z wieżami kościelnymi i wieżą ratuszową, stanowiących dominantę,
- zespół pałacowy i kościół w centrum Starego Lesieńca,
- zabudowę Kuźnic Świdnickich, Gorc i Starego Lesieńca..

Zabudowa mieszkaniowa w Boguszowie-Gorcach jest zlokalizowana w kilku zespołach stanowiących przed 1975 rokiem odrębne jednostki administracyjne tj.: Boguszów, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec. Ta odrębność zauważalna jest również obecnie, w roku 2021. Autorzy Strategii odbierają miasto jako niezintegrowane społecznie i przestrzennie, co ma ogromny wpływ na jego dotychczasowy rozwój oraz na szanse i zagrożenia w rozwoju.

II.7.4. Uzbrojenie terenu

Podstawowym źródłem zaopatrzenia gminy w wodę jest magistrala układu przesyłowego relacji Marciszów-Wałbrzych. W Boguszowie woda doprowadzana jest do zbiornika położonego przy ul. Dworcowej i przepompowywana do sieci. Miasto posiada również własne ujęcia wody zaopatrujące w wodę Kuźnice Świdnickie i Stary Lesieniec: ujęcie powierzchniowe na potoku Lesk w Kuźnicach Świdnickich, ujęcie ze studni głębinowej w Kuźnicach Świdnickich, ujęcie ze studni głębinowej w Starym Lesieńcu, ujęcie przy pomocy studni szybowej w Nowym Lubominku. Miejska sieć wodociągowa dostarcza wodę do prawie wszystkich mieszkań (99%). Ujęcia lokalne posiada jedynie ok. 0,62% mieszkań.

W zakresie odprowadzania ścieków Miasto obsługiwane jest przez mechaniczno – biologiczną z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczalnię ścieków (oddaną do użytku w 2001 r.) o przepustowości 5000 m³/d, zlokalizowaną na terenie gminy Czarny Bór. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z obszaru Gorc. Na terenie Starego Lesieńca w ubiegłych latach została wybudowana nowa sieć kanalizacyjna umożliwiającą podłączenie do niej przyległej zabudowy. Nową sieć kanalizacyjną posiadają również pozostałe części miasta tj. Boguszów i Kuźnice Świdnickie. Teren

Osiedla Krakowskiego w Boguszkowie obsługiwany jest przez wałbrzyską oczyszczalnię ścieków w Świebodzicach - Ciernie.

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV w relacji Świebodzice – Boguszków-Gorce – Mikułowa, przez Kamienną Górę, z rozdzielnią w Boguszkowie-Gorcach (Stary Lesieniec). Miasto zasilane jest w energię elektryczną poprzez linie 110 kV i GPZ w Gorcach oraz system linii średniego napięcia.

Miasto zasilane jest w gaz ziemny z sieci wysokiego ciśnienia relacji Wałbrzych – Kamienna Góra poprzez system stacji redukcyjno – pomiarowych zlokalizowanych przy ul. Dworcowej. Przeszło 90% mieszkań wyposażonych jest w instalację gazową przyłączoną do sieci. Poza zasięgiem sieci pozostaje teren Starego Lesieńca.

Obsługę w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne na obszarze gminy prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Sanikom” sp. z o.o. w Lubawce posiadające składowisko odpadów komunalnych w gminie Czarny Bór (na działce graniczącej z miastem Boguszków-Gorce). Natomiast odpady inne niż komunalne oraz niebezpieczne przekazywane są do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Eko-Sudety w Lubawce.

II.7.5. Komunikacja zewnętrzna i wewnętrzna

Na obszarze Gminy Boguszków-Gorce występują następujące rodzaje dróg:

- wojewódzkie, podlegające pod Zarząd Województwa Dolnośląskiego:
 - droga Nr 367 relacji Wałbrzych-Jelenia Góra o długości 6,961 km, pod nadzorem Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- powiatowe, podlegające pod Zarząd Powiatu Wałbrzyskiego:
 - droga Nr 3366D relacji Wałbrzych-Czarny Bór,
 - droga Nr 3397D ul. Władysława Stanisława Reymonta, ul. Stefana Żeromskiego,
 - droga Nr 3398D ul. Zachodnia, o łącznej długości 7,501 km,
- gminne, w zarządzie Burmistrza Miasta Boguszków-Gorce:
 - wszystkie pozostałe drogi o łącznej długości około 47,54 km.

Miasto nie posiada obwodnicy drogowej, w związku z tym ruch tranzytowy pomiędzy Aglomeracją Wałbrzyską a Kotliną Jeleniogórską i Karkonoszami prowadzony jest przez Stare Miasto w Boguszkowie i przez główną ulicę handlową Gorc – ulicę Romualda Traugutta.

Przez teren Gminy przebiegają dwie czynne linie kolejowe: Wrocław - Jelenia-Góra oraz Wałbrzych Szczawienko – Mezimesti (Czechy). Na terenie Boguszowa - Gorce funkcjonują 3 stacje kolejowe: w dzielnicy Boguszków, w Gorcach oraz Kuźnicach.

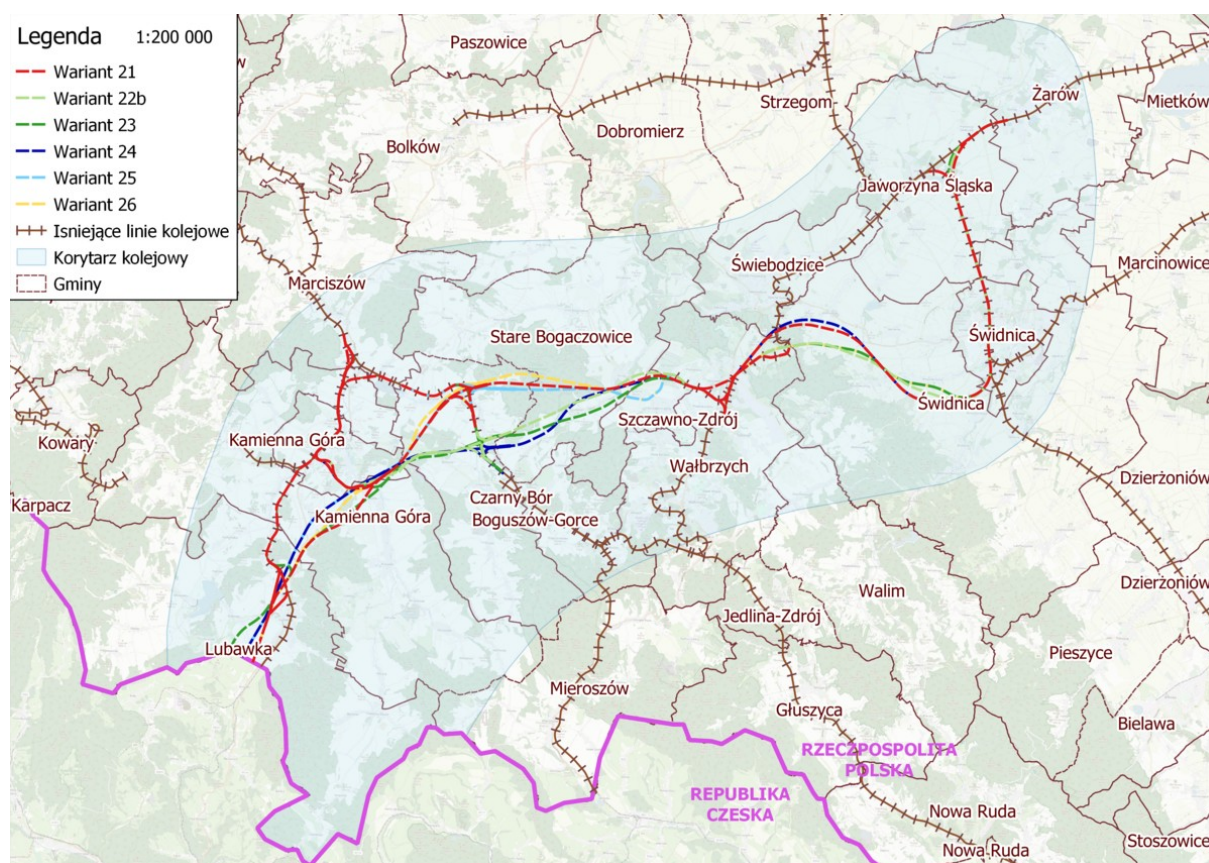

Budynek dworca w dzielnicy Gorce przeszedł w 2020 r. gruntowną modernizację. Na pozostałych dwóch dworcach czyli Boguszowie i Kuźnicach budynki dworcowe są w złym stanie technicznym i pozostają nieczynne, tak więc stacje te pełnią funkcję przystanków kolejowych.

W planach jest utworzenie przystanku kolejowego Boguszów-Dzikowiec znajdującego się na trasie do Mezimesti.

Komunikacja kolejowa nabierze szczególnego znaczenia po wybudowaniu odcinka nowej linii kolejowej Żarów – Granica Państwa, której uruchomienie planowane jest w 2027 roku. Jest to jedna z tzw. szprych, planowanych jako sieć nowych połączeń kolejowych Centralnego Portu Komunikacyjnego. Przebieg nowej linii kolejowej i szereg projektowanych przystanków na odcinku Wałbrzych – Kamienna Góra – Lubawka, otworzą dla mieszkańców Boguszowa – Gorce przestrzeń głównych kolejowych korytarzy komunikacyjnych.

Rysunek 2. Wariantowa mapa projektowanej linii kolejowej Żarów – granica Państwa

Źródło: <https://www.cpk.pl/pl/dla-mieszkancow/studium-techniczno-ekonomiczno-srodowiskowe-dla-budowy-linii-kolejowej-zarow-granica-panstwa>

Komunikacja zbiorowa autobusowa realizowana jest w ramach współpracy z Gminą Miastem Wałbrzych.

Liczba kursów:

- do pętli autobusowej przy ul. Romualda Traugutta: 23 kursy w dni robocze, 11 kursów w soboty, 8 kursów w niedziele i święta,
- do pętli autobusowej przy ul. Stefana Żeromskiego: 12 kursów w dni robocze, 7,5 kursu w soboty, 4 kursy w niedziele i święta,
- do pętli autobusowej przy ul. Kosynierów: 12 kursów w dni robocze, 6,5 kursu w soboty, 4 kursy w niedziele i święta.

Przewozy regularne, wewnętrzne w Gminie Boguszków-Gorce prowadzi prywatny przedsiębiorca. Trasa przejazdu przez miasto obejmuje 7 przystanków, na trasie o długości 10 km, w czasie ok. 20 minut.

Przewoźnik w dni robocze, wykonuje dziennie 12 kursów, co daje odjazd średnio co 30 minut. W soboty przewoźnik wykonuje dwa kursy.

II.7.6. Turystyka

Likwidacja przemysłu wydobywczego stała się szansą rozwoju turystyki w Boguszkowie - Gorcach. Dzięki wykorzystaniu walorów krajobrazowych wynikających z położenia geograficznego gminy oraz ze względu na swoje położenie geograficzne Gmina stanowi bazę wyjściową do zwiedzania okolicznych, atrakcyjnych pod względem turystycznym miejsc. W Gminie Boguszków - Gorce można realizować kilka typów turystyki:

- 1/ turystyka postindustrialna - związana ze zwiedzaniem obiektów poprzemysłowych (np. Szyb „Witold”);
- 2/ turystyka piesza - obejmuje szlaki turystyczne (żółty, czerwony, niebieski, zielony), ścieżki spacerowe;
- 3/ turystyka rowerowa - trasa czerwona Dzikowiec - Chelmiec – Mniszek, trasy w masywie Dzikowca i Lesistej Wielkiej, trasa Boguszków-Gorce - Czarny Bór - Witków Śląski, trasy w masywie Chelmea, trasy na Górze Mniszek, trasy downhillowe, trasa MTB cross country;
- 4/ turystyka narciarska - trasy biegowe i zjazdowe są zlokalizowane w obrębie góry Dzikowiec;
- 5/ turystyka kulturowa - najwyższy położony w Polsce rynek (591 m n.p.m.), obiekty zabytkowe, m. in.: Ratusz Miejski z 1731 r. powstały na miejscu spalonej gorzelni, kościół p.w. Św. Trójcy z około 1535 r. przebudowany w 1723 r. w stylu barokowym, kościół polsko-katolicki pw. św. Pawła Apostoła, w którym znajdują się jedyne na Dolnym Śląsku witraże, wykonane w 1902 r. przez znanego holenderskiego witrażystę Gustawa van de Treecka, liczne kamienice z XVIII i XIX wieku;
- 6/ turystyka religijna - Droga Krzyżowa Trudu Górniczego - jedyna w kraju Górnicza Kalwaria składa się z 14 stacji wykonanych w formie granitowych tablic. Droga krzyżowa usytuowana jest wzdłuż trasy turystycznej wiodącej na górę Chelmiec (851 m.n.p.m.);

7/ turystyka sentymalna: związana z odwiedzinami miejsc urodzenia lub pochodzenia rodziny, które to miejsca zostały opuszczone ze względów politycznych lub ekonomicznych.

W Gminie wśród obiektów zbiorowego zakwaterowania wyróżnia się jeden hotel, jeden dom gościnny i nieliczne apartamenty. Kompleks, w którym znajduje się hotel obejmuje także salę konferencyjno-balową, restaurację, basen oraz dwutorową kręgielnię. Na terenie miasta znajduje się kilka restauracji i punktów gastronomicznych.

Głównym produktem turystycznym Gminy jest Góra Dzikowiec, która jest przewidziana do dalszego zagospodarowania turystycznego oraz rekreacyjnego, zarówno w okresie letnim jak i zimowym. Planowane jest ukończenie przez prywatnego przedsiębiorcę przerwanej budowy hotelu u podnóża Dzikowca.

II.7.7. Inkubacja i rozwój przedsiębiorczości

W Gminie Miasto Boguszków-Gorce jest zarejestrowanych 1190 indywidualnych podmiotów gospodarczych, w tym aktywnych – 566 (47,6%) oraz 31 spółek z o.o. Ponad połowa spółek prowadzi działalność usługową – 54,8%. Działalność produkcyjną prowadzi 10 spółek - 32,3%, natomiast handlem zajmują się 4 spółki – 12,9%. Indywidualne podmioty gospodarcze zarejestrowane w Gminie Boguszków-Gorce najczęściej prowadzą działalność usługową - 41,4% podmiotów. Handel prowadzi 23,9% podmiotów, działalność budowlaną podmiotów, natomiast produkcją zajmuje się 16,4% podmiotów.

Boguszków-Gorce jest przemysłowym miastem. W gminie bardzo widoczne są problemy rozwojowe i społeczne polegające między innymi na migracji mieszkańców, biernej postawie wielu mieszkańców, którzy po zamknięciu kopalń nie podjęli w odpowiednim momencie aktywności. Obecnie można obserwować już kolejne pokolenie osób z postawą tzw. wyuczonej bezradności.

Stosunkowo niewiele osób decyduje się również na założenie własnej działalności gospodarczej zwłaszcza w branżach badawczych i innowacyjnych. Takie podejście stanowi istotną barierę w rozwoju i skutecznej transformacji miasta, stąd potrzeba zapewnienia mechanizmów i działań, które pozytywnie wpłyną na aktywizację mieszkańców w różnych obszarach: rozwój przedsiębiorczość, rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz motywacji do zdobywania kwalifikacji pożądaných na rynku pracy.

Wydaje się, że brakuje w mieście podmiotu – Inkubatora Przedsiębiorczości, który prowadziłby wsparcie: dla istniejących podmiotów gospodarczych, dla nowo tworzonych jak i dla potencjalnych przedsiębiorców, szczególnie wśród młodzieży i ludzi młodych.

Potrzebne jest doradztwo dla firm już działających w zakresie możliwości rozwoju działalności, analizy zasobów firmy, opracowania strategii działalności przedsiębiorstwa, określenia pozycji konkurencyjnej firmy oraz możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

Szczególnie potrzebne jest udzielenie wsparcia osobom rozpoczynającym prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy Boguszków-Gorce poprzez utworzenie siedziby i zapewnienie obsługi księgowej, doradztwa prawnego oraz w zakresie możliwości korzystania ze środków zewnętrznych, pomocy w promocji firmy na początku jej działalności.

Dla młodzieży i innych osób poszukujących pracy potrzebne jest wsparcie poprzez profesjonalne doradztwo zawodowe, a w szczególności: rozpoznanie własnych zasobów i predyspozycji, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, zapoznanie z potencjalnymi źródłami ofert pracy.

II.7.8. Podmioty ekonomii społecznej i NGO'sy

Wśród organizacji, które tworzą lokalne życie społeczne, obywatelskie, ale także i gospodarcze są podmioty ekonomii społecznej (PES). Posiadają one specyficzny charakter, który wynika z faktu, iż łączą one cele ekonomiczne z celami społecznymi – prowadzą działalność gospodarczą, ale orientują się na społecznie użyteczne cele, którymi mogą być m.in. dostarczanie usług społecznych, rozwiązywanie problemów społecznych czy reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych marginalizacją.

Podmioty ekonomii społecznej nakierowane są na społeczną misję, co umożliwia im uzyskanie społecznie pożądanej wartości.

W przypadku wielu z tych podmiotów społeczna misja wysuwa się na plan pierwszy, jednakże istotny jest fakt, że dla sporej części z nich – szczególnie tych, określanych mianem przedsiębiorstw społecznych – istotne jest prowadzenie działalności gospodarczej opartej o ryzyko ekonomiczne. Działalność gospodarcza umożliwia realizację celów reintegracji społecznej i zawodowej – przede wszystkim dzięki zatrudnianiu osób należących do kategorii zagrożonych wykluczeniem – oraz innych celów społecznych, jak np. świadczenie usług zaspokajających istotne społecznie potrzeby (m.in. opiekuńcze, socjalne) czy przeznaczanie zysków z działalności gospodarczej na cele społecznie użyteczne. Podmioty ekonomii społecznej korzystają z wielu różnych źródeł pozyskiwania środków finansowych, a działalność gospodarcza często nie jest kluczowym z nich szczególnie w przypadku organizacji NGO. Jedynie w przypadku przedsiębiorstw społecznych powinna ona stanowić podstawową formę działalności.

Na terenie Gminy Boguszków-Gorce działają organizacje pozarządowe - stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne (NGO). Są one ważnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, a także stwarzają liczne możliwości wykonywania usług publicznych na zlecenie samorządu lub z własnej inicjatywy w ważnych obszarach związanych ze sportem, turystyką, kulturą, edukacją, a także pomocą społeczną, wsparciem osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezrobotnych oraz uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

W Boguszkowie-Gorcach w 2020 roku było zarejestrowanych 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 7 fundacji, aktywnych jest ok. 20. Wskaźnik organizacji NGO utrzymuje się w mieście na poziomie 2,51 organizacji na 1000 mieszkańców, co jest niestety zdecydowanie niekorzystną wartością na tle całego powiatu wałbrzyskiego (4,21), województwa (4,32) oraz Polski (3,93). Ten obszar wymaga szczególnej analizy i wsparcia, szczególnie w kontekście szans i możliwości w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej, które w sposób bezpośredni rozwiązują trudne problemy społeczne, m.in. dotyczące tworzenie lokalnych miejsc pracy.

Na szczególną uwagę zasługują mniej lub bardziej formalne zrzeszenia i organizacje byłych górników, w których kultywowane są tradycje i obrzędy wynikające ze specyfiki zawodu. Grupy te są jednocześnie

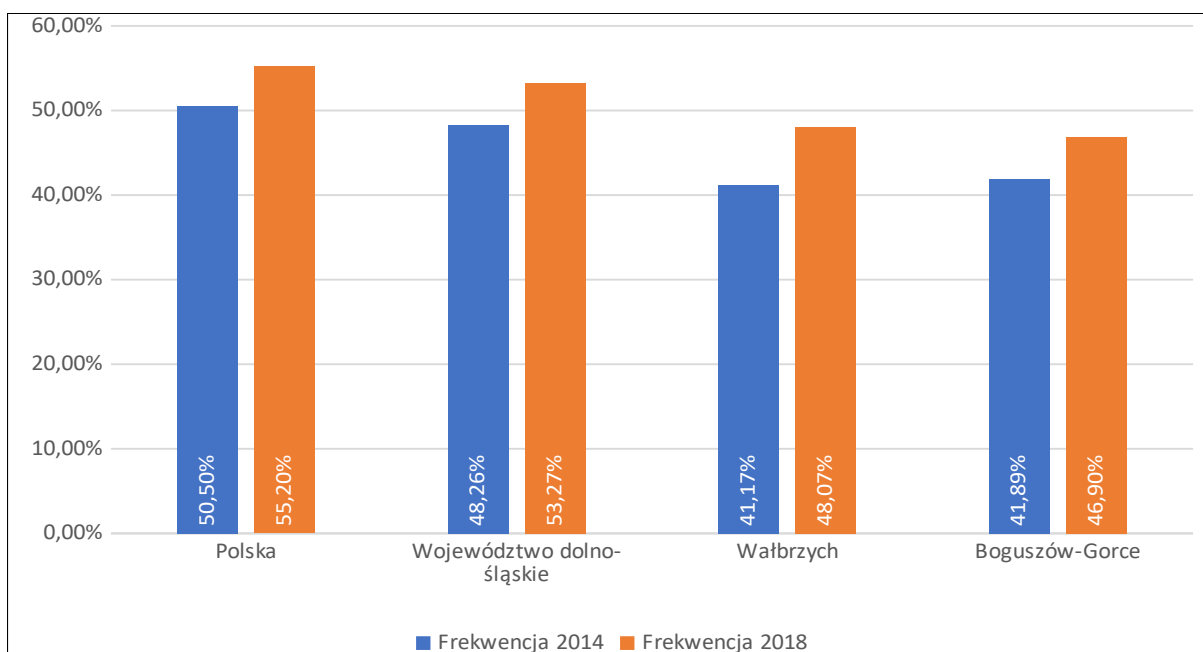
nośnikami wiedzy o powojennej historii Boguszcowa–Gorc, a także z okresu reemigracji polskich górników z Francji i krajów Beneluxu po drugiej wojnie światowej oraz z okresu pomiędzy 1945 rokiem a rokiem 1975. Nastąpiło to przed formalnym scaleniem niezależnych zespołów osiedleńczych w jedno miasto – Boguszców-Gorce.

II.8. Społeczeństwo obywatelskie w Boguszcowie-Gorcach na tle otoczenia

Aktywność obywatelska jest jednym z głównych elementów diagnozy strategicznej, szczególnie w aspekcie społeczno-gospodarczym. Istotnym probierzem aktywności obywatelskiej może być niewątpliwie frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do rady gminy. Wybory samorządowe w takich miejscowościach jak Boguszców - Gorce to w istocie wybory do wielu różnych gremiów oraz wybory burmistrza. Frekwencja w przypadku różnych wyborów kształtuje się zawsze nieco inaczej (z niewielkimi różnicami), niemniej jednak przyjmuje się, że wybory do rady gminy mogą stanowić swoiste obiektywne odniesienie w przypadku próby zdefiniowania frekwencji wyborczej dla wyborów samorządowych rozumianych ogółem.

Na wykresie 48 poniżej przedstawiona została frekwencja wyborcza w wyborach do rady gminy w roku 2014 oraz 2016 w Boguszcowie - Gorcach oraz w Wałbrzychu, a także średnia frekwencja w tych wyborach w województwie dolnośląskim oraz w Polsce. Udział mieszkańców Boguszcowa - Gorc w obu terminach wyborów był niższy od średniej wojewódzkiej oraz ogólnopolskiej.

Wykres 48. Frekwencja w wyborach do rady gminy w latach 2014 i 2018 w Boguszcowie - Gorcach na tle otoczenia i Polski

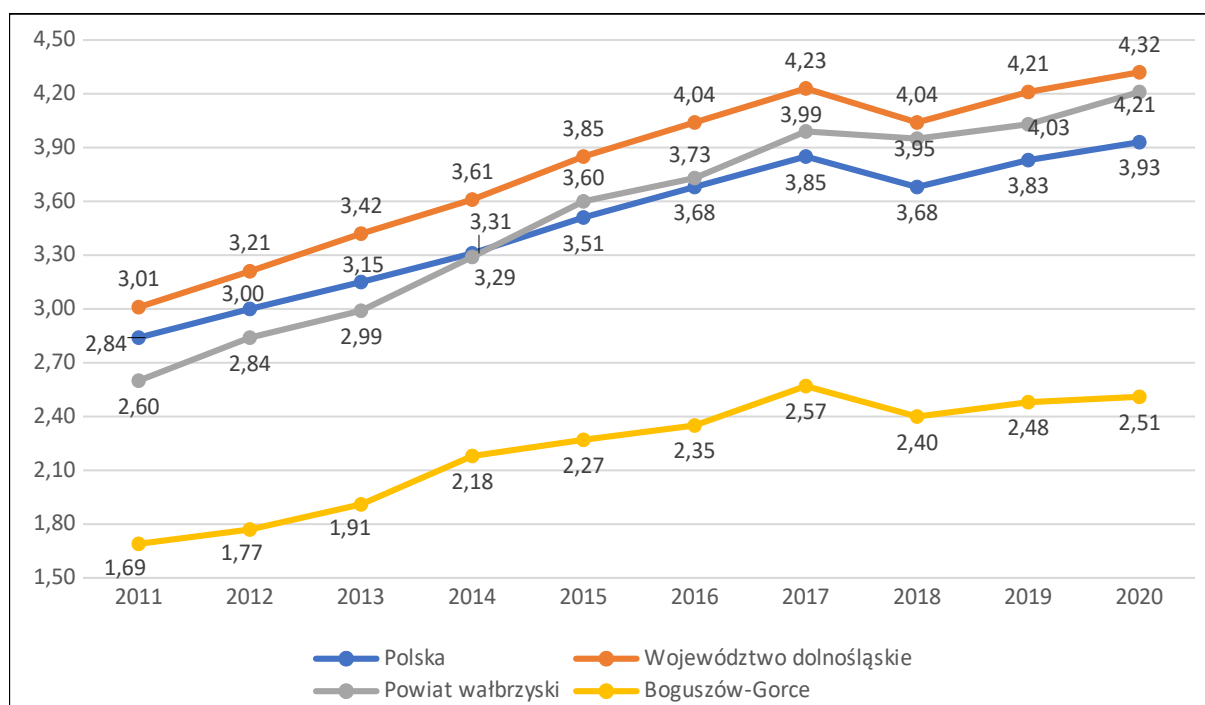
Źródło: PKW; <https://pkw.gov.pl/>

Kolejnym istotnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej badanej społeczności jest liczba działających w mieście organizacji pozarządowych takich jak stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne (NGO). Są one ważnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego (i w drugą stronę – są efektem jakiegoś poziomu rozwoju danej społeczności), a także stwarzają liczne możliwości wykonywania usług publicznych na zlecenie samorządu lub z własnej inicjatywy w ważnych obszarach związanych ze sportem, turystyką, kulturą, edukacją, a także pomocą społeczną, wsparciem osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezrobotnych oraz uzależnionych od substancji odurzających.

Na wykresie 49 poniżej przedstawiono liczbę organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców analizowanych obszarów (Boguszków-Gorce i otoczenie) w okresie między 2011, a 2020 rokiem. Z danych udostępnianych przez GUS wynika, że liczba organizacji z każdym rokiem systematycznie zwiększa się. W przypadku Boguszkowa - Gorc, wskaźnik ten utrzymuje się na poziomie 2,51 organizacji na 1000 mieszkańców, co jest niestety zdecydowanie niekorzystną wartością na tle całego powiatu wałbrzyskiego (4,21), województwa (4,32) oraz Polski (3,93).

Wykres 49. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Boguszkowie-Gorcach na tle otoczenia i Polski w latach 2011 – 2020

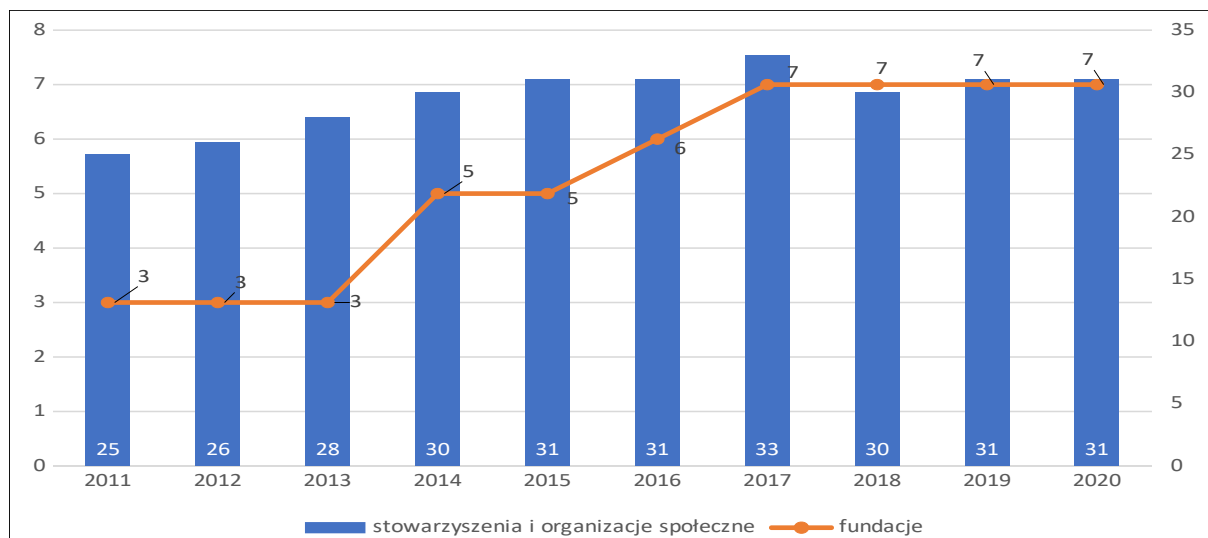
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Na poniższym wykresie 50 przedstawiona została dynamika wzrostu liczby organizacji pozarządowych w podziale na fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. W obu kategoriach dostrzec

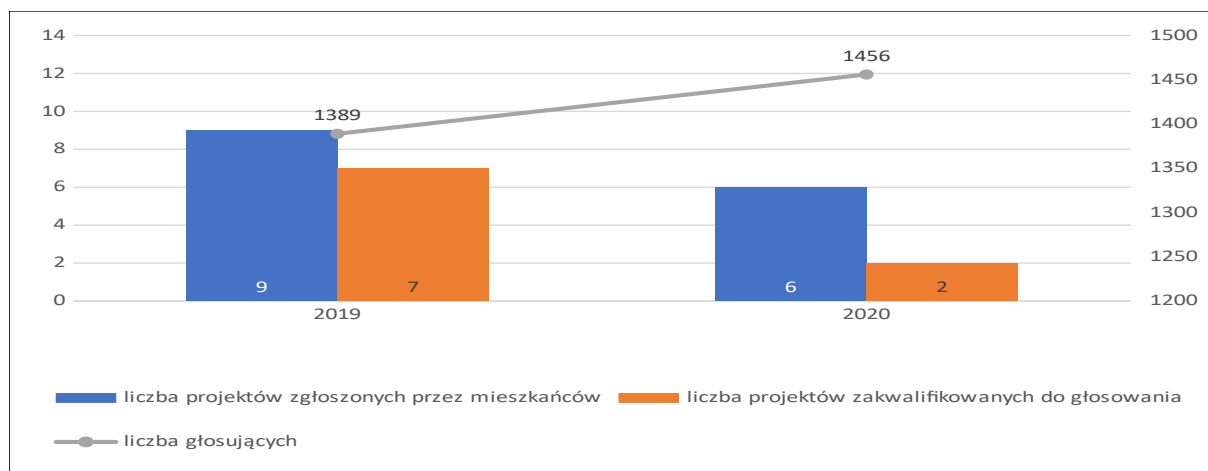
można tendencje wzrostową co jest względnie korzystne, jednakże liczby tych podmiotów nadal pozostawiają wiele do życzenia.

Wykres 50. Liczba stowarzyszeń i org. społecznych oraz fundacji w Boguszwie - Gorcach w latach 2011-2020

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Inną zmienną, która uzupełnia obraz aktywności obywatelskiej uzyskany z analizy frekwencji wyborczej jest zaangażowanie mieszkańców w tzw. „budżet obywatelski” przejawiające się w liczbie zgłoszonych projektów. Na poniższym wykresie 51 oraz w tabeli 24 prezentujemy dane GUS dotyczące liczby zainicjowanych projektów w latach 2019 i 2020. Pomimo widocznego spadku liczby zgłaszanych pomysłów i kwalifikacji do głosowania na przestrzeni dwóch analizowanych lat, wyraźnie zaznaczył się równoległy wzrost osób przystępujących do głosowania. W przypadku tak niewielkiej liczebności analizowanej zmiennej trudno mówić o statystykach i ekstrapolować ogólne wnioski. Niemniej jednak wzrost liczby mieszkańców zainteresowanych głosowaniem jest pozytywnym symptomem i jeśli utrzyma się w najbliższych latach, będzie dobrym prognostykiem na przyszłość.

Wykres 51. Budżet obywatelski w Boguszkowie - Gorcach w latach 2019-2020Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>**Tabela 24. Dane dotyczące budżetu obywatelskiego z lat 2019 i 2020 Boguszkowie-Gorcach w układzie: wysokość budżetu obywatelskiego, liczba zgłoszonych wniosków, liczba zakwalifikowanych do głosowania, liczba głosujących, liczba dofinansowanych wniosków i kwota łączna dofinansowań**

Rok 2019			
L.p.	Zagadnienie	Wartość	Uwagi
1	Wysokość budżetu obywatelskiego	80 000 zł	W podziale na dzielnice
2	Liczba zgłoszonych wniosków	9	-
3	Liczba wniosków zweryfikowanych negatywnie	0	-
4	Liczba projektów przekazanych do realizacji bez konieczności głosowania	1	Zgodnie z Regulaminem, jeżeli na listę projektów z danej dzielnicy, zakwalifikuje się tylko jeden projekt lub większa liczba projektów pozytywnie zweryfikowanych o łącznej szacunkowej wartości nie przekraczającej kwoty przewidzianej dla danej dzielnicy, projekt ten lub projekty zostaną zatwierdzone do realizacji bez konieczności przeprowadzenia na nie głosowania
5	Liczba zakwalifikowanych	7	Zgodnie z Regulaminem Budżetu Obywatelskiego zostały połączone dwa tożsame projekty, w głosowaniu funkcjonowały

	do głosowania		jako 1 projekt.
6	Liczba głosujących	1389	-
7	Liczba dofinansowanych wniosków	4	-
8	Kwota łączna dofinansowań.	69 920 zł	-
Rok 2020			
L.p.	Zagadnienie	Wartość	Uwagi
1	Wysokość budżetu obywatelskiego	160 000 zł	W podziale na dzielnice
2	Liczba zgłoszonych wniosków	6	-
3	Liczba wniosków zweryfikowanych negatywnie	1	-
4	Liczba projektów przekazanych do realizacji bez konieczności głosowania	3	Zgodnie z Regulaminem, jeżeli na listę projektów z danej dzielnicy, zakwalifikuje się tylko jeden projekt lub większa liczba projektów pozytywnie zweryfikowanych o łącznej szacunkowej wartości nie przekraczającej kwoty przewidzianej dla danej dzielnicy, projekt ten lub projekty zostaną zatwierdzone do realizacji bez konieczności przeprowadzenia na nie głosowania.
5	Liczba zakwalifikowanych do głosowania	2	Zgodnie z Regulaminem Budżetu Obywatelskiego zostały połączone dwa tożsame projekty, w głosowaniu funkcjonowały jako 1 projekt.
6	Liczba głosujących	1456	-
7	Liczba dofinansowanych wniosków	4	-
8	Kwota łączna dofinansowań.	114 739 zł	-

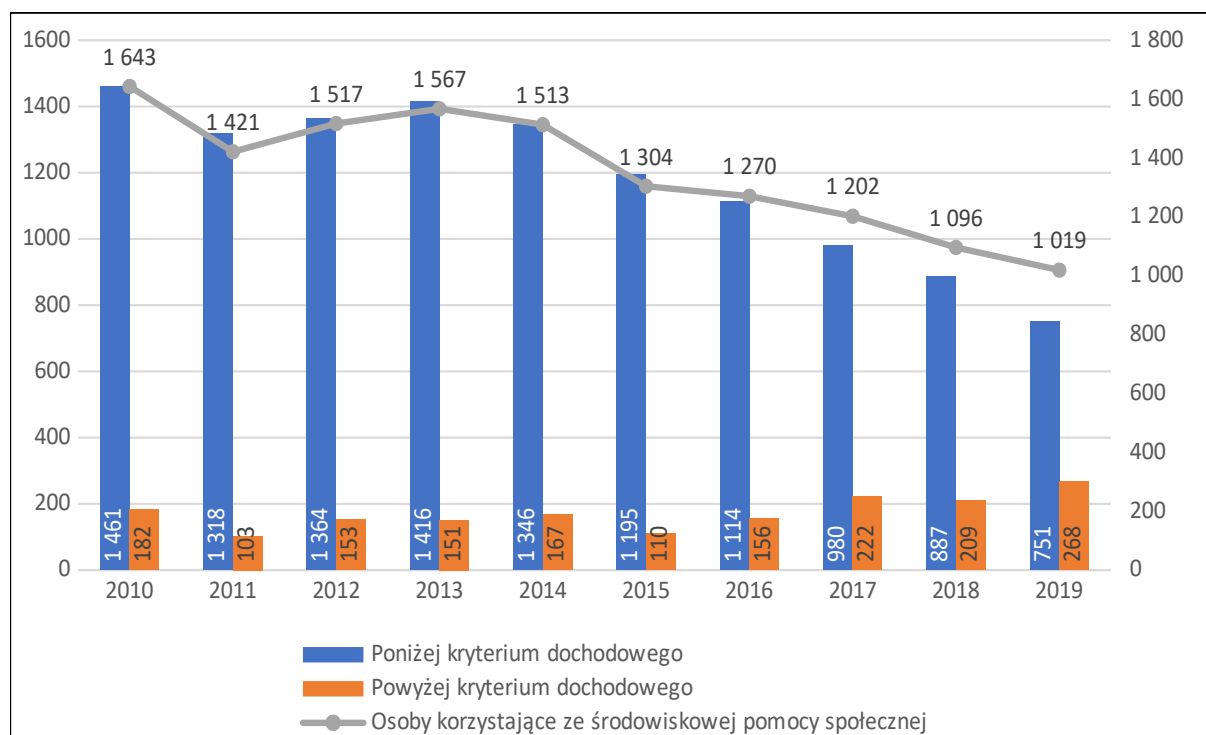
Źródło: Urząd Miasta Boguszków-Gorce.

Uwaga: dane GUS i UM B-G mogą się różnić z uwagi na różnice metodologiczne.

II.9. Pomoc społeczna i problem uzależnień w Boguszwie-Gorcach

Według danych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszwie-Gorcach liczba osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada i można przyjąć, iż jest to trwały, pozytywny trend. Spadek liczby interesantów w przedziale czasowym od 2010 do 2019 r. wynosi około 38% i w znacznej mierze dotyczy to osób, które znajdują się powyżej tzw. kryterium dochodowego. Trend ten został przedstawiony na poniższym wykresie 52.

Wykres 52. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Boguszwie-Gorcach ogółem (wykres liniowy) i wg kryterium dochodowego w latach 2010-2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

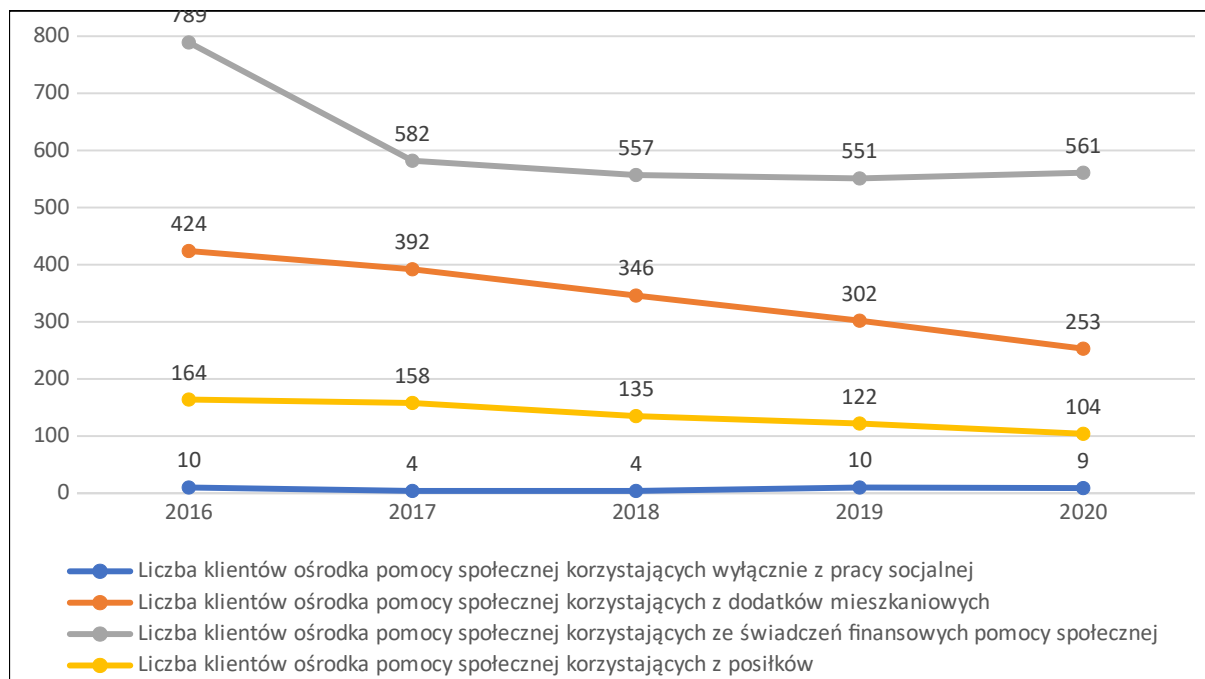
Dane przekazane przez OPS w Boguszwie-Gorcach ukazują również dynamikę zmian ilościowych dotyczących niektórych kategorii wsparcia udzielanego mieszkańcom przez ośrodek. Zmiany zachodzące w obszarze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2020 przedstawione na poniższym wykresie 53 wskazują na początkowe zmniejszenie się liczby osób korzystających ze świadczeń finansowych, a w kolejnych latach nastąpiło częściowe spłaszczenie krzywych, co oznacza względną stabilizację liczby klientów ośrodka korzystających z poszczególnych kategorii wsparcia z wyjątkiem pozytywnego trendu spadkowego w zakresie wypłacanych dodatków mieszkaniowych.

W ujęciu procentowym liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z dodatków mieszkaniowych zmalała aż o 40,3%. Liczba klientów korzystających ze świadczeń finansowych pomocy społecznej spadła o 28,9%, zaś korzystających z posiłków zmniejszyła się o 36,6%.

Dane przedstawione na poniższym wykresie 53 wskazują na możliwe symptomy niewielkiej poprawy sytuacji materialno - bytowej wśród najuboższych mieszkańców Boguszwowa - Gorc.

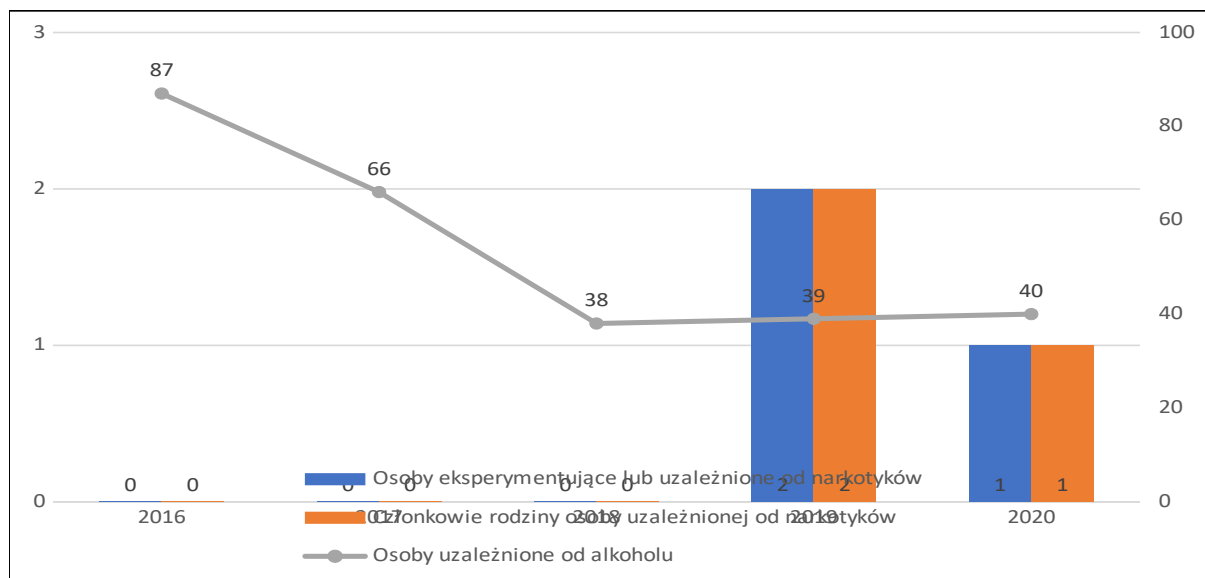

Wykres 53. Wybrane zagadnienia związane z pomocą społeczną w miejscowości Boguszków-Gorce

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszkowie-Gorcach.

Dane dostępne w GUS umożliwiają także analizę problemu uzależnienia od alkoholu oraz narkotyków osób zamieszkujących Boguszków-Gorce. Jednakże dla lat 2016 - 2018 dane dotyczące uzależnień od narkotyków nie zostały udostępnione na stronie GUS, dlatego też nie pojawiają się na poniższym wykresie 54 (dla całego przedziału lat mamy tylko dostępne dane dotyczące alkoholizmu). Na zaprezentowanym poniżej wykresie zostały przedstawione dane obrazujące dynamikę zjawiska. Wyraźnie widać, iż przynajmniej wg GUS liczba osób uzależnionych od alkoholu oraz narkotyków na przestrzeni lat spadła.

Wykres 54. Liczba osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków Boguszwowie - Gorcach w latach 2016-2020Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom przez OPS w Boguszwowie-Gorcach oraz o uzależnieniach prezentuje poniższa tabela 25.

Tabela 25. Aktywność Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszwowie-Gorcach oraz informacja o osobach uzależnionych od alkoholu lub narkotyków korzystających z pomocy ośrodka w latach 2016 – 2020

Lp.	Zagadnienie	2016	2017	2018	2019	2020
1	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających wyłącznie z pracy socjalnej	10 osób (24 osoby w rodzinach)	4 osoby (9 osób w rodzinach)	4 osoby (7 osób w rodzinach)	10 osób (17 osób w rodzinach)	9 osób (19 osoby w rodzinach)
2	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z dodatków mieszkaniowych	424	392	346	302	253
3	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających ze świadczeń finansowych pomocy	789 osób (1309 osób w w	582 osoby (1228 osób w w	557 (1112 osób w w	551 osoby (1047 osób w w	561 osób (1309 osób w w

	społecznej	rodzinach)	rodzinach)	rodzinach)	rodzinach)	rodzinach)
4	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających z posiłków,	164 w tym 164 dzieci	158 w tym 158 dzieci	135 w tym 134 dzieci	122 w tym 116 dzieci	104 w tym 98 dzieci
5	Osoby eksperymentujące lub uzależnione od narkotyków	0	0	0	2	1
	Członkowie rodziny osoby uzależnionej od narkotyków	0	0	0	2	1
	Osoby uzależnione od alkoholu.	87	66	38	39	40

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach

Uwaga: dane GUS i OPS B-G mogą się różnić z uwagi na różnice metodologiczne.

II.10.Przedszkola, szkoły w Boguszowie - Gorcach i wykształcenie mieszkańców

W Boguszowie-Gorcach zlokalizowane są 2 przedszkola oraz dodatkowy oddział przedszkolny, a także 3 szkoły podstawowe. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/2021 wynosi 913, a przewidywana liczba absolwentów w 2021 r. wynosi 137 uczniów. Łączna liczba dzieci w przedszkolach w tym samym okresie wynosi 333. Bardziej szczegółowe dane w rozbięciu na poszczególne placówki zostały zaprezentowane w poniższej tabeli 26.

Tabela 26. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Boguszów-Gorce oraz liczba uczniów szkół podstawowych wraz z przewidywaną liczbą absolwentów i liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2020/20

L.p.	Nazwa Placówki	Jednostki wchodzące w skład placówki	Adres	Liczba uczniów bądź dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (2020/2021)	Przewidywana liczba absolwentów szkół podstawowych (2020/2021)
Placówki publiczne					
1	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Przedszkole Publiczne Nr 3	ul. Kolejowa 49, 58-370 Boguszów-Gorce	135	Nie dotyczy
		Publiczna Szkoła	ul. Szkolna 3-4,	456	73

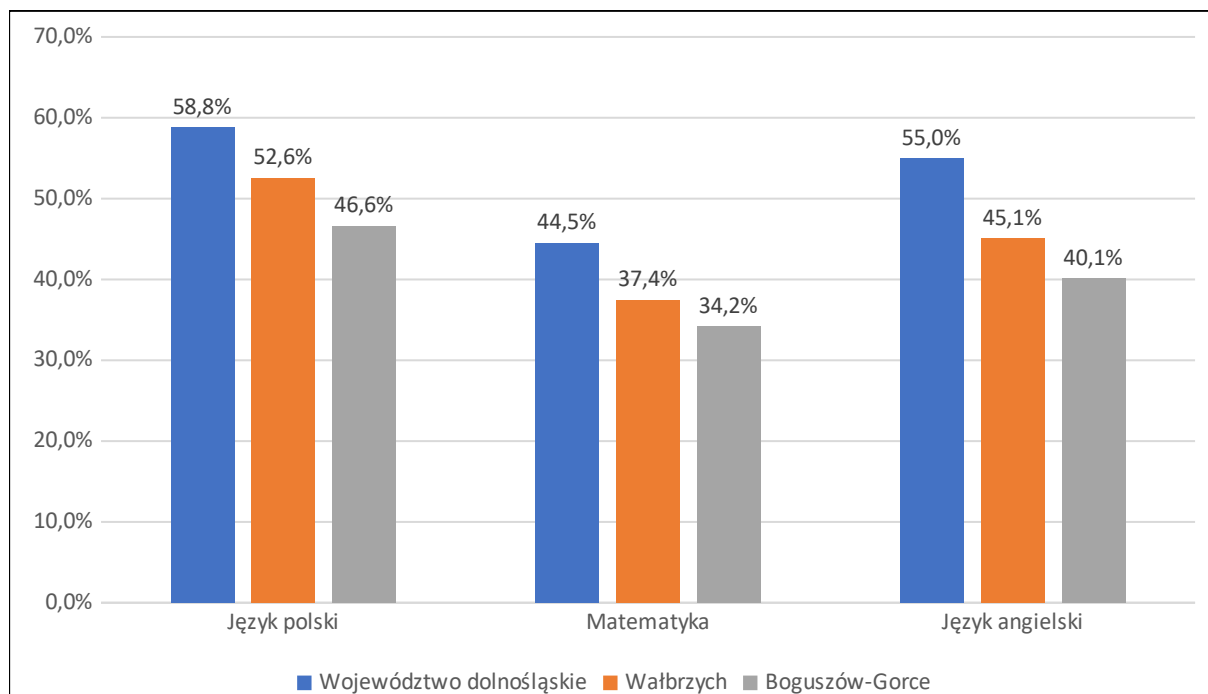
		Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej	58-370 Boguszków- Gorce		
2	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Bronisława Malinowskiego	Nie dotyczy	ul. Stanisława Staszica 5, 58-371 Boguszków-Gorce (główna siedziba szkoły)	284	25
			ul. Władysława Broniewskiego 11, 58-371 Boguszków- Gorce (oddziały przedszkolne)	97	Nie dotyczy
3	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6	Nie dotyczy	ul. Kopernika 7, 58-372 Boguszków- Gorce	173	39
Placówki niepubliczne					
4	Przedszkole Niepubliczne „Fantazja”	Nie dotyczy	ul. Krakowska 16a/1, 58-370 Boguszków- Gorce	83	Nie dotyczy

Źródło: Urząd Miasta Boguszków-Gorce

Bardzo istotnym obiektywnym wskaźnikiem określającym jakość świadczeń edukacyjnych niewątpliwie są wyniki okresowych testów wiedzy oraz wyniki matur. Ponieważ w Boguszkowie-Gorcach nie znajduje się żadna szkoła ponadpodstawowa, w której nauka kończy się egzaminem maturalnym, zaprezentujemy poniżej na wykresie 55 dane dotyczące tylko wyników egzaminu ośmioklasisty w 2020 roku w porównaniu do Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego, w rozbiciu na trzy podstawowe przedmioty: język polski, matematykę i język angielski. Danych zawarte na wykresie 55 niestety wskazują, że wyniki w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie Boguszkowa - Gorce są niższe w stosunku do średnich wyników szkół zlokalizowanych na Dolnym Śląsku oraz szkół w Wałbrzychu.

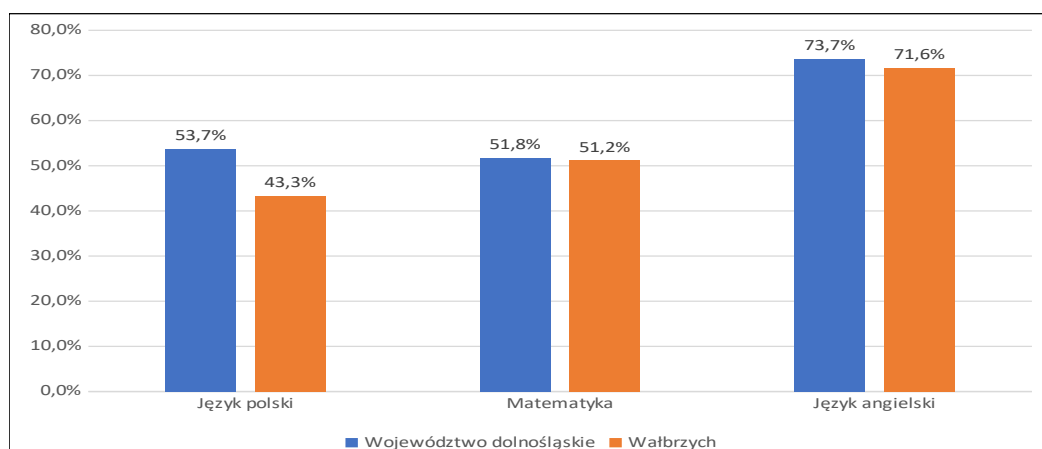
Wykres 55. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszkowie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r.

Ponieważ prawdopodobnie większość absolwentów szkół podstawowych w Boguszkowie-Gorcach uczęszcza do szkół ponadpodstawowych w Wałbrzychu warto także przeanalizować na poniższym wykresie 56 dane dotyczące wyników matur w Wałbrzychu na tle województwa dolnośląskiego.

Wykres 56. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszkowie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r.

Jak widać, z wyjątkiem języka polskiego, wyniki matur w Wałbrzychu nie różnią się istotnie na niekorzyść względem średniej wojewódzkiej, co można uznać za zjawisko pozytywne pośrednio także dla Boguszuwa - Gorc.

Dzięki Narodowym Spisom Ludności organizowanym przez GUS co 10 lat istnieje możliwość sprecyzowania istotnych danych, które nie są nigdzie indziej agregowane, a stanowią ważną zmienną także w analizach strategicznych. Tak jest w przypadku informacji o poziomie wykształcenia mieszkańców. Z bliżej nieznanych powodów GUS nie tworzy w tym zakresie statystyk korzystając z rejestrów ministrów właściwych ds. oświaty i szkolnictwa wyższego, tylko generuje dane o poziomie wykształcenia co 10 lat, po przeprowadzonych spisach powszechnych. Niestety ostatni spis powszechny, którego dane możemy wykorzystać był przeprowadzony w 2011 r., a wyniki obecnie trwającego spisu 2021 będą dostępne dopiero za rok lub nawet dwa lata. Dodatkową niedogodnością jest także fakt braku agregacji tych danych na poziomie gmin (powiat jest najmniejszą jednostką, dla której dostępne są dane o wykształceniu). Dlatego poniższe tabele 27 i 28 zawierają dane dla powiatu wałbrzyskiego (nawet Wałbrzych jest tu nieobecny, ponieważ w czasie przeprowadzania spisu w 2011 był częścią składową powiatu wałbrzyskiego – tak też należy odczytywać dane dla tego powiatu) na tle nieco szerszych kategorii statystycznych, jakimi są podregiony i województwo dolnośląskie. Dane przedstawiają odpowiednio liczby osób posiadających poszczególne rodzaje i poziomy wykształcenia w 2011 r. oraz procentowe udziały tych grup wśród ogółu mieszkańców danych jednostek obszarowych w tamtym czasie.

Tabela 27. Liczba osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego w 2011 roku

Obszar/ wykształc enie	wyższe	średnie i policealn e	średnie i policealn e - średnie zawodow e	średnie i policealn e - średnie ogólnok ształcące	zasadnic ze zawodow e	gimnazjal ne	podstawo we ukończon e	podstawo we nieukończ one i bez wykształc enia szkolneg o
powiat wałbrzysk i	20 938	50 524	27 128	19 208	36 458	6 855	32 622	2 159
podregio n wałbrzysk i	72 822	194 391	109 483	66 599	137 100	26 893	119 913	9 480
podregio n legnicko-	58 638	125 578	73 805	41 305	94 901	19 798	69 536	5 511

głogowski								
podregion jeleniogórski	62 350	160 237	92 978	54 311	127 672	24 835	97 242	7 719
Wrocław	168 941	210 873	97 079	93 302	71 792	18 205	59 233	3 661
województwo dolnośląskie	431 267	841 683	456 088	310 040	549 476	114 164	436 923	34 399

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011

Tabela 28. Udział osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego wśród ogółu mieszkańców tych obszarów w 2011 roku

	wyższe	średnie i policealne	średnie i policealne - średnie zawodowe	średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
powiat wałbrzyski	10,69%	25,79%	13,85%	9,81%	18,61%	3,50%	16,65%	1,10%
podregion wałbrzyski	9,89%	26,39%	14,86%	9,04%	18,61%	3,65%	16,28%	1,29%
podregion legnicko- głogowski	11,99%	25,68%	15,09%	8,45%	19,40%	4,05%	14,22%	1,13%
podregion jeleniogórski	9,94%	25,54%	14,82%	8,66%	20,35%	3,96%	15,50%	1,23%

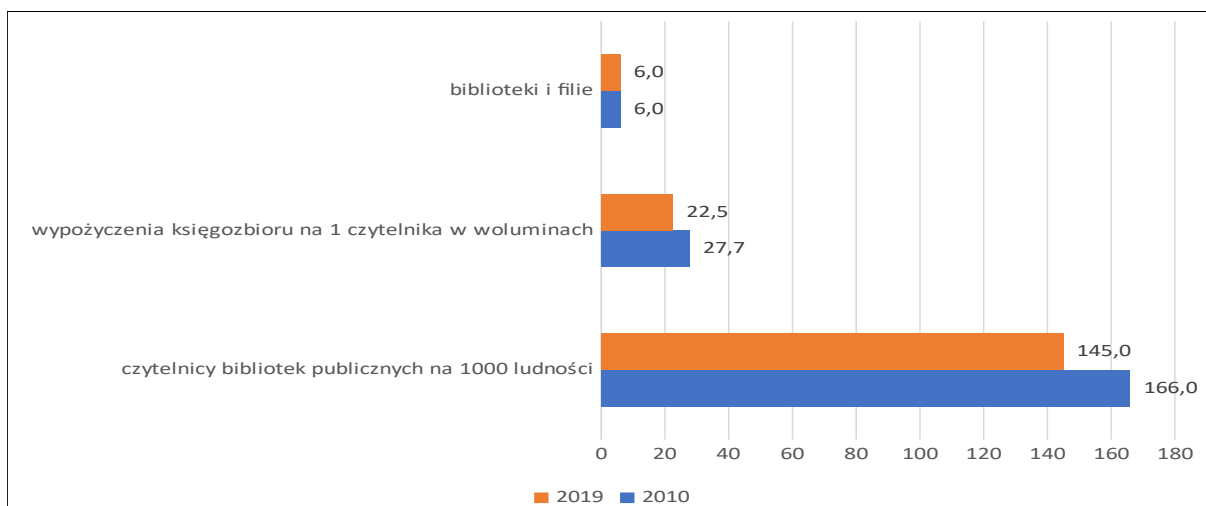
Wrocław	23,36%	29,16%	13,43%	12,90%	9,93%	2,52%	8,19%	0,51%
województwo dolnośląskie	13,59%	26,52%	14,37%	9,77%	17,31%	3,60%	13,77%	1,08%

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011

II.11. Kultura i sport w Boguszkowie-Gorcach

Ważnym parametrem, zwyczajowo stosowanym w analizach strategicznych dla miast w aspekcie kultury, jest poziom czytelnictwa. Wg GUS w Boguszkowie-Gorcach w 2019 roku funkcjonowało 6 bibliotek. Na poniższym wykresie 57 przedstawiono wskaźniki dotyczące liczby dokonanych wypożyczeń książek w 2010 i 2019 r. średnio przez jednego klienta biblioteki oraz liczby czytelników na 1000 mieszkańców. Z wykresu wyraźnie wynika, że na przestrzeni analizowanych 9 lat wskaźnik wypożyczeń spadł. Liczba wypożyczanych książek w przeliczeniu na czytelnika również znacząco spadła. Oczywiście dla pełnego obrazu i oceny zjawiska należałoby przeprowadzić analizę porównawczą oraz uwzględnić fakt dokonujących się na naszych oczach istotnych przeobrażeń w zakresie modelu korzystania przez ludzi z dóbr kultury, gdzie książka albo przestaje być podstawowym źródłem wiedzy, albo nadal utrzymuje się wysoko w rankingu źródeł wiedzy, ale niekoniecznie w bibliotekach.

Wykres 57. Czytelnictwo rejestrowane w bibliotekach w Boguszkowie-Gorcach – wskaźniki w latach 2010 i 2020

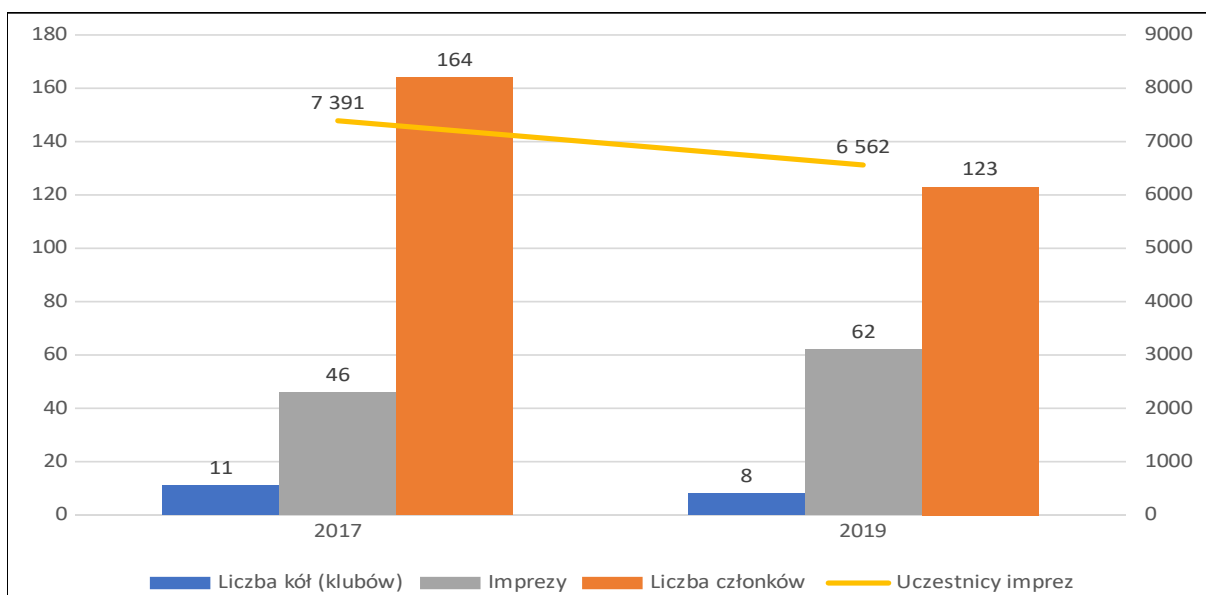
Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

W Boguszkowie-Gorcach działa wiele klubów oraz kół zainteresowań. Organizowane są również różnego rodzaju imprezy, niektóre odbywają się cyklicznie. Statystyki GUS uwzględniają te aktywności. Poniższy

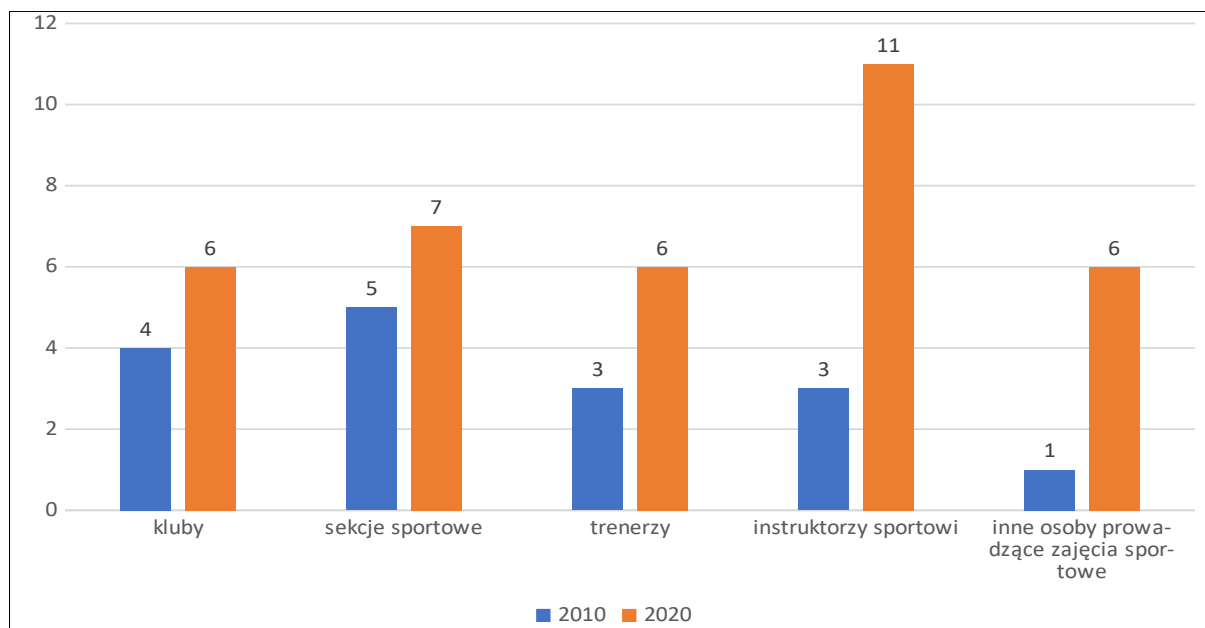
wykres 58 przedstawia dane w tych kategoriach za lata 2017 i 2019. Krótka analiza wskazuje na spadek liczby członków klubów, zauważyć można także zmniejszenie się liczby samych klubów. Warto zauważyć, że liczba imprez w 2019 r. w porównaniu do roku 2017 wzrosła o 35 %, natomiast liczba uczestników imprez zmniejszyła się o 11%

Wykres 58. Uczestnictwo w kulturze w Boguszkowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2017 – 2019

Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

Statystyka publiczna uwzględnia także dane dotyczące aktywności sportowej na terenie miasta. Kluby sportowe, sekcje sportowe, liczba trenerów oraz instruktorów sportowych, a także innych osób, które rozpowszechniają aktywność sportową wśród mieszkańców Boguszkowa- Gorce także stanowią ważny element obrazu miasta. Poniższy wykres 59 przedstawia dostępne dane liczbowe w tej kategorii. Na przestrzeni 10-ciu lat zauważalny jest wzrost aktywności sportowej na terenie Boguszkowa- Gorc.

Wykres 59. Sport w Boguszkowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2010 – 2020

 Źródło: GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>

II.12. Podsumowanie

Powyższa wielowymiarowa analiza statystyczna wyznacza wiele istotnych wytycznych, które posłużą dla postawienia właściwej diagnozy, co jest niezbędnym wstępem do planowania strategicznego. Ogólny przegląd najistotniejszych wskaźników statystycznych dotyczących Boguszkowa - Gorc w obszarze geograficznym, demograficznym oraz ekonomicznym, także na tle bliższego i dalszego otoczenia, wykazało liczne punkty krytyczne, a także miejscami zjawiska pozytywne.

Sytuacja demograficzna Boguszkowa - Gorc charakteryzuje się negatywnym i utwalonym zarówno w przeszłości, jak i w prognozach, trendem zwiększającego się obciążenia demograficznego oraz malejącą liczbą mieszkańców ogółem. Przyczyniają się do tego w zasadzie wszystkie parametry demograficzne: przyrost naturalny i saldo migracji. Na tle najbliższego otoczenia – Wałbrzyska i powiatu wałbrzyskiego – sytuacja Boguszkowa - Gorc prezentuje się ambiwalentnie, tzn. przyrost naturalny jest wyższy niż np. w całym powiecie wałbrzyskim, natomiast saldo migracji wypada w tym porównaniu zdecydowanie negatywnie, co najprawdopodobniej jest efektem suburbanizacji miast Aglomeracji Wałbrzyskiej, jednakże nie ukierunkowanej najwyraźniej na Boguszków - Gorce.

Analiza struktury ekonomicznych grup wiekowych również wykazała zwiększającą się liczbę osób wieku poprodukcyjnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest podstawowym zjawiskiem wpływającym na powiększające się obciążenie demograficzne.

Z powodu agregacji danych GUS dotyczących prognoz demograficznych na najniższym poziomie powiatu możliwe było przeprowadzenie prognozy liczby ludności na kolejne dziesięciolecia jedynie odnośnie powiatu wałbrzyskiego, a zatem w przypadku Boguszkowa - Gorc jesteśmy skazani na jedynie

intuicyjne przemyślenia w tym zakresie, przyjmując jednak, że trendy w mieście nie powinny się istotnie różnić od tych obecnych w statystyce całego powiatu wałbrzyskiego.

Dane prezentujące liczebność i strukturę podmiotów gospodarki narodowej w Boguszu - Gorcach sytuują miasto jako niewielki ośrodek gospodarczy o raczej ustabilizowanym potencjale (głównie w zakresie najważniejszych dla gospodarki spółek z o.o.), gdzie najliczniejszą grupą podmiotów są wspólnoty mieszkaniowe (trudno mówić o gospodarczym charakterze miasta, raczej mieszkalnym) oraz mikro-przedsiębiorcy, czyli przeważnie osoby samozatrudnione („śmieciówki”). Ten ostatni parametr zresztą nie jest elementem szczególnie negatywnie sytuującym miasto na tle otoczenia – ogromna przewaga tych podmiotów jest zjawiskiem w Polsce powszechnym.

Poziom zarobków mieszkańców powiatu wałbrzyskiego jest zdecydowanie mniej atrakcyjny względem graniczących powiatów sąsiednich i województwa i od roku 2016 stale się obniża względem średniej krajowej, co jest zjawiskiem niestety wyjątkowym na tle otoczenia, gdzie trend jest wzrostowy. Trudno powiedzieć jak przedstawia się ta sytuacja w samym Boguszu-Gorcach, być może w mieście sytuacja wygląda nieco lepiej. Dobrą wiadomością jest fakt, że pomimo niskich zarobków, bezrobocie wśród mieszkańców miasta na przestrzeni ostatnich lat konsekwentnie maleje, a jego struktura nie jest niepokojąca (raczej typowa dla małych ośrodków). Na stabilnym poziomie pozostaje także liczba pracujących – co z jednej strony wskazuje na bezpieczną stabilizację, z drugiej zaś może świadczyć o względnej stagnacji gospodarczej.

Aktywność społeczna mieszkańców Bogusza - Gorc ulega nieznacznej poprawie z każdym rokiem, co może być pozytywnym prognostykiem na przyszłość. Fakt ten potwierdza zauważalny wzrost frekwencji wyborczej w kolejnych latach (niewiele niższej niż w otoczeniu) oraz aktywności sportowej. Statystyki imprez, klubów (kół) i liczby uczestników imprez na przestrzeni ostatnich lat jednakże nieco się pogorszyły. Niepokoi także istotnie niższy wskaźnik liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w stosunku do otoczenia, województwa i Polski. Dowodem na możliwość skutecznego zachęcenia mieszkańców do większej aktywności jest budżet obywatelski w Boguszu - Gorcach, który cieszy się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców.

Problemy społeczne i socjalne ujawnione w statystykach GUS i danych Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście nie są powodem do niepokoju, a liczba osób korzystających z pomocy OSP ogółem i w poszczególnych kategoriach wsparcia na przestrzeni ostatnich lat charakteryzuje się niewielkim trendem spadkowym lub stabilizacją, choć ankietowani mieszkańcy Bogusza - Gorc mają na tę kwestię zupełnie inne spojrzenie.

Niestety brakuje danych dotyczących wykształcenia mieszkańców miasta z powodu braku agregacji takich danych przez GUS. Dane te są dostępne tylko dla powiatów (i pochodzą z mocno już przestarzałego źródła, jakim jest spis powszechny z 2011 r.) dlatego dokonano prezentacji i ogólnej analizy danych dla powiatu wałbrzyskiego na tle otoczenia. Dane te nie ujawniły istotnych różnic na niekorzyść powiatu wałbrzyskiego w zakresie liczby osób w poszczególnych kategoriach poziomu wykształcenia w stosunku do otoczenia dolnośląskiego (oczywiście z wyjątkiem Wrocławia). Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w miejskich szkołach podstawowych niestety nie napawają optymizmem, ponieważ są istotnie niższe od wyników tego egzaminu w Wałbrzychu i województwie w każdej z trzech dziedzin – języku polskim, matematyce i języku angielskim. Z powodu braku danych, wyniki matur można było przeanalizować jedynie dla Wałbrzycha i tutaj, z wyjątkiem języka polskiego, wyniki nie są

istotnie gorsze od wojewódzkich (a należy pamiętać, że absolwenci szkół podstawowych w Boguszkowie - Górcach uczęszczają najprawdopodobniej najliczniej właśnie do szkół maturalnych w Wałbrzychu).

W układzie przestrzennym i w systemie komunikacji kołowej wyróżniają się przede wszystkim dwa negatywne aspekty:

- rozproszona struktura poszczególnych jednostek osadniczych, jako efekt braku integracji przestrzennej stosunkowo młodego miasta górniczego, z bardzo słabymi powiązaniami komunikacji drogowej i rowerowej. Wymaga to nowego podejścia do integracji i modelu rozwoju przestrzennego oraz analizy i wyboru specjalizacji dla poszczególnych jednostek, które powinny stać się równoprawnymi centrami w obrębie całego miasta.
- stosunkowo niewielka, jak na procent występujących w mieście terenów niezurbanizowanych, podaż terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i przemysłową. Przed władzami miasta stoi zadanie przeanalizowania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz obowiązujących planów miejscowych pod kątem uwolnienia terenów dla przyszłego rozwoju.
- bariery przestrzenne w postaci tranzytu drogowego, jak i linii kolejowej. Tranzyt przechodzący przez zabytkowe centrum Boguszkowa, jak i przez główną ulicę handlową Górc oraz zbyt mała liczba przejść, przejazdów, tuneli lub wiaduktów nad linią kolejową, to poważne wyzwanie dla władz miasta i dla przyszłych budżetów inwestycyjnych.

Rozdział III. Analiza SWOT

Miasto Boguszków - Gorce jest moim miastem rodzinnym. Nie chciałabym wyjeżdżać stąd, jednak perspektywa przyszłości dla moich dzieci przekonuje do przeprowadzki.

/ anonimowa opinia z ankiety /

III.1. Analiza SWOT Boguszyca - Gorce w obszarze społecznym

Zintegrowaną formę uporządkowania i zarazem prezentacji wyników odzwierciedlających przeprowadzoną analizę strategiczną zawiera analiza SWOT. Stanowi ona kompleksowe podejście do badania potencjału wewnętrznego organizacji oraz jej otoczenia.

W ujęciu tradycyjnym analiza strategiczna stanowi dla menedżerów zarówno system nawigacji jak i system wczesnego ostrzegania. Pozwala dostrzec sygnały płynące z otoczenia i odpowiednio się przygotować na zmiany. Zgodnie z tym założeniem przy użyciu na przykład analizy SWOT można rozpoznać wewnętrzny potencjał organizacji w postaci mocnych (*Strengths*) i słabych (*Weaknesses*) stron oraz zidentyfikować zewnętrzne szanse (*Opportunities*) i zagrożenia (*Threats*) w otoczeniu.

Jest to kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia firmy oraz analizy jej wnętrza. Jest algorytmem procesu analizy strategicznej, propozycją systematycznej i wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy firmy.

Analiza SWOT dla Boguszyca - Gorce jest podsumowaniem przeprowadzonych analiz w poszczególnych obszarach funkcjonowania miasta oraz badań i konsultacji społecznych.

Celem analizy SWOT jest przedstawienie stanu wyjściowego do projektowanej strategii na lata 2021-2030.

Analiza SWOT zostanie przedstawiona w następujących obszarach:

- społecznym,
- gospodarczym,
- infrastrukturalno-przestrzennym.

Tabela 29. Analiza SWOT Boguszyca - Gorce w obszarze społecznym

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Dobra ocena opieki żłobkowej i przedszkolnej [wg badań ankietowych]. 2. Rosnące zaangażowanie w budżet obywatelski, zarówno na poziomie zgłaszania wniosków, jak i głosowania. 3. Zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej (spadek w latach 2011 do 2019 o 38%). 4. Brak tendencji wzrostowej w grupie osób uzależnionych od alkoholu. 5. Organizacja atrakcyjnych i rozpoznawalnych wydarzeń sportowych i kulturalnych, m.in.: Dnia Miasta, Nocy Świętojańskiej pod Mniszkiem, Majówki pod Dzikowcem, Babskiego Combru, Biesiada Ziemniaczana	1. Negatywne tendencje demograficzne spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich 10 lat o 8,79%. W podobnym okresie czasu w woj. Dolnośląskim spadek wyniósł 0,89%. 2. Przyrost naturalny na poziomie -6,53 (2019r.) podobny jak w powiecie wałbrzyskim (-6,9). 3. Wyludnianie się miasta – migracja młodych ludzi głównie do większych miejscowości. 4. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym ze 109 (2011) do 159 (2020) na 100 w wieku przedprodukcyjnym. 5. Brak odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży [wg badań ankietowych]. 6. Niższy udział w populacji osób z

pod Mniszkiem. 6. Zaangażowanie społeczne ponad połowy organizacji pozarządowych – fundacji i stowarzyszeń. Zgłoszonych jest 31, aktywnych ok.20. 7. Tendencja spadkowa bezrobocia. 8. Wzrost czytelnictwa wśród osób korzystających z bibliotek publicznych. 9. Dostateczna dostępność usług e-administracji. [wg badań ankietowych] 10. Dostateczna ocena komunikacji publicznej. [wg badań ankietowych] 11. Dostateczna ocena dostępności i jakości obiektów sportowo-rekreacyjnych [wg badań ankietowych]. 12. Dostateczny poziom opieki nad rodzinami w trudnej sytuacji materialnej oraz nad rodzinami zagrożonymi wykluczeniem [wg badań ankietowych]. 13. Aktywna działalność Centrum Kulturalno-Kongresowego „Witold” na rzecz integracji mieszkańców. 14. Dostateczna jakość obsługi administracji publicznej [wg badań ankietowych]. 15. Symptomy niewielkiej poprawy sytuacji materialno-bytowej wśród najuboższych mieszkańców.	wykształceniem wyższym w powiecie wałbrzyskim (10,69%) niż w województwie dolnośląskim (13,59%). 7. Mała liczba organizacji NGO 2,51 na 1000 mieszkańców w Boguszkowie-Gorcach w stosunku do województwa dolnośląskiego – 4,31. 8. Niższe wyniki egzaminu ósmioklasisty w stosunku do województwa dolnośląskiego 9. Obserwowalne postawy bierności społeczności lokalnej i roszczeniowe postawy jednostek. 10. Zmniejszanie się liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych. 11. Zła dostępność i jakość opieki nad seniorami [wg badań ankietowych]. 12. Nisko oceniona dostępność i jakość opieki medycznej [wg badań ankietowych]. 13. Mała dostępność i niska jakość opieki nad osobami z niepełnosprawnością, w tym w placówkach oświatowych [wg badań ankietowych]. 14. Niewielka liczba nowych mieszkań i zły stan komunalnych zasobów mieszkaniowych. 15. Brak atrakcyjnych propozycji zatrudnienia na lokalnym rynku pracy [wg badań ankietowych]. 16. Duża obawa mieszkańców wynikająca z zagrożenia wykluczeniem społecznym osób starszych [wg badań ankietowych]. 17. Bierna postawa wielu mieszkańców, którzy po zamknięciu kopalń nie podjęli w odpowiednim momencie aktywności. 18. Brak spójności i integracji społecznej odrębnych jednostek administracyjnych: Boguszków, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
1. Suburbanizacja – wyprowadzanie się mieszkańców dużych miast do mniejszych, ościennych miejscowości w celu spokojniejszego, a czasem tańszego życia. 2. Wzrost zainteresowania społeczeństwa atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego.	1. Dodatnie saldo migracji w powiecie wałbrzyskim, przy wysokim, ujemnym poziomie migracji w Boguszkowie-Gorcach – większa atrakcyjność innych miejscowości w powiecie do stałego zamieszkania. 2. Wyjazdy młodzieży do szkół

3. Wzrost zainteresowania zamożnych mieszkańców obszarów metropolitalnych budową „drugich domów” na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Możliwy rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszuwa–Gorc jako zaplecza mieszkaniowego dla miast południowej części Dolnego Śląska. 4. Wsparcie finansowe działań społecznych w programach Unii Europejskiej i krajowych programach pomocowych. 5. Wysoki poziom motywacji władz samorządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta. 6. Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej. 7. Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy. 8. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i obiektów użyteczności publicznej – a tym samym poprawa dostępu do obiektów i usług użyteczności publicznej. 9. Wspieranie działań dostosowujących obiekty użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 10. Moda na proekologiczne zachowania i potrzebę prowadzenia zdrowego trybu życia polegającego na aktywnym spędzaniu czasu, zwłaszcza wśród mieszkańców większych miast. 11. Akcentowanie idei zrównoważonego rozwoju w politykach krajowych i unijnych. 12. Wspieranie działań skierowanych na aktywizację seniorów, poprzez różnego rodzaju organizacje, m.in. Uniwersytety III wieku.	ponadpodstawowych do innych miejscowości, głównie do Wałbrzyska. 3. Ujemne saldo migracji, w tym szczególnie wykwalifikowanych zasobów pracy. 4. Starzenie się społeczeństwa, powodujące wzrost obciążenia demograficznego. 5. Trend spadkowy liczby mieszkańców w perspektywie pokoleniowej (prognoza do 2050). 6. Wysoka jakość życia na obszarze Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego – konkurencja siedliskowa. 7. Niekorzystny wpływ pandemii Covid -19 i prognozowanych kolejnych pandemii na zdrowie populacji i na zmianę zachowań społecznych – zjawiska globalne bez recepty w wymiarze lokalnym i regionalnym.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

III.2. Analiza SWOT Boguszuwa–Gorc w obszarze gospodarczym

Tabela 30. Analiza SWOT Boguszuwa – Gorc w obszarze gospodarczym

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Stabilna liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w okresie ostatnich kilku lat. 2. Znaczna liczba podmiotów prowadzących działalność budowlaną – 6 spółek i 145 osób fizycznych prowadzących działalność budowlaną. 3. Połączenia kolejowe w kierunku Wrocławia i innych Aglomeracji Miejskich w Polsce, połączenia w kierunku Niemiec przez Görlitz oraz do Republiki Czeskiej przez Mezimesti. 4. Kreacja przyjaznego klimatu inwestycyjnego przez władze samorządowe miasta. 5. Dostępność niezagospodarowanych terenów inwestycyjnych w atrakcyjnych lokalizacjach / Duża powierzchnia terenów inwestycyjnych. 6. Bogactwo zasobów naturalnych w obrębie Boguszuwa–Gorce. Na terenie gminy występują złoża surowców naturalnych energetycznych (węgiel kamienny, gaz ziemny), skalnych (melafiry, porfiry) oraz chemicznych (baryt). Obecnie wydobywa się jedynie surowce skalne. 7. Regionalna rozpoznawalność „marki turystycznej” Dzikowca. 8. Zróżnicowana oferta turystyczna (turystyka piesza, postindustrialna, rowerowa, narciarska), związana z funkcjonowaniem w Boguszuwie–Gorcach wyciągów narciarskich oraz wieży widokowej w ramach Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Góry Dzikowiec; narciarskich tras biegowych – m.in. trasy biegowe zlokalizowane w rejonie Dzikowca i trasy rowerowe m.in. trasa rowerowa „downhill” oraz trasa widokowa MTB Dzikowiec). 9. Położenie na wysokości 450-650 m n.p.m.	1. Warunki rozwoju przedsiębiorczości zostały w ankiecie ocenione jako złe. 2. Wysoki stopień bezrobocia. 3. Zatrudnianie, głównie na umowy „śmieciowe” [wg badań ankietowych]. 4. Brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście [wg badań ankietowych]. 5. Brak wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości [wg badań ankietowych]. 6. Nie do końca wykorzystany potencjał turystyczny m.in. Góry Dzikowiec [wg badań ankietowych]. 7. Znacznie niższe średnie zarobki w powiecie wałbrzyskim (4065 zł – 2019) w stosunku do województwa dolnośląskiego (5324 zł). Średnie zarobki niższe o 23,6%, a w stosunku do Wrocławia o 29,4%. W przemyśle i branży budowlanej te proporcje są jeszcze większe. 8. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim (14,9% - 2020). W województwie dolnośląskim stopa bezrobocia wynosiła 5,6%. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby bez kwalifikacji zawodowych. 9. Niekorzystne proporcje osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. 10. Relatywnie słaba dynamika tworzenia miejsc pracy. 11. Zatrudnienie głównie w mikroprzedsiębiorstwach (98,1%). Brak dużego pracodawcy. 12. Znacznie mniejsza liczba podmiotów

między szczytami: Chełmiec (851 m), Mniszek (704 m), Dzikowiec Wielki (836 m), Dzikowiec Mały (696 m). 10. Atrakcyjne tereny leśne (bory mieszane) należące do lasów chronionych, liczne atrakcje przyrodnicze. 11. Szyb „Witold” jako obiekt turystyczny z Izbą Pamięci Górnictwa i Kopalnictwa oraz wieżą widokową. 12. Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold” w budynkach nadszybia. 13. Szyb „Klara” zaadoptowany na cele działalności hotelarskiej i gastronomicznej.	gospodarczych na 1000 mieszkańców (2,51) w porównaniu do powiatu wałbrzyskiego (4,31) oraz województwa dolnośląskiego (4,32). 13. Niewielka liczba podmiotów z branż nowoczesnych. 14. Brak skutecznych działań na rzecz inkubacji innowacyjnych firm. 15. Wciąż niewystarczająco rozwinięta gałąź turystyczna. 16. Spośród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych aktywnych jest 47,6%. 17. Niewystarczająco rozwinięta baza okółoturystyczna, w tym gastronomiczno - noclegowa.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
1. Wsparcie finansowe z programów Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, m.in. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, Fundusz Odbudowy. 2. Wsparcie kształcenia specjalistycznego i zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy. 3. Dogodne położenie miasta w układzie komunikacyjnym 4. Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości jako systemu wsparcia dla rozwoju podmiotów gospodarczych i inkubacji nowych. 5. Korzystne położenie względem wielu miast Dolnego Śląska. 6. Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej. 7. Możliwość tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych. 8. Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw. 9. Kreacja pozytywnego klimatu inwestycyjnego związanego z zakładaniem firm przez młodych ludzi oraz tworzeniem atrakcyjnych	1. Wciąż odczuwalne skutki przekształceń gospodarczych i upadku przemysłu górniczego. 2. Trudności związane z pozyskaniem inwestorów. 3. Wyższy poziom rozwoju branży turystycznej w Karkonoszach (Karpacz i Szklarska Poręba) i zachodniej części Kotliny Kłodzkiej (lepiej rozwinięta baza hotelowo-gastronomiczna i lepiej rozwinięte usługi około-turystyczne). 4. Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego oraz innych. 5. Krótki czas pobytu turystów odwiedzających miasto oraz niewielka ich liczba. 6. Niewielkie zainteresowanie inwestorów budową infrastruktury turystycznej i okółoturystycznej. 7. Duża popularność innych obiektów turystycznych i imprez sportowych Dolnego Śląska (np. Kopalnia Złota w Złotym Stoku, Twierdza Srebrna Góra, Twierdza Kłodzko, Świątynia Wang, Bieg Piastów, Szlak Wygasłych Wulkanów w gminach Pogórza Kaczawskiego).

warunków do inwestowania. 10. Kształtowanie się segmentów turystów np. zainteresowanych ucieczką od przeludnionych kurortów turystycznych. 11. Rosnąca popularność produktów turystyki aktywnej, w tym narciarskiej i rowerowej oraz turystyki postindustrialnej. 12. Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy. 13. Rewolucja w systemach nauki, pracy zdalnej i telepracy, również w wyniku zagrożeń epidemicznych. Stanowi to szansę na lokowanie się firm i indywidualnych aktywności zawodowych w małych, przyjaznych miejscowościach.	
---	--

Źródło: Opracowanie własne

III.3. Analiza SWOT Boguszuwa-Gorc w obszarze infrastrukturalno–przestrzennym

Tabela 31. Analiza SWOT Boguszuwa-Gorc w obszarze infrastrukturalno–przestrzennym

Silne strony – analiza wewnętrzna	Słabości – analiza wewnętrzna
1. Dobrze przygotowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna niemal we wszystkich lokalach i obiektach mieszkalnych i użytkowych. 2. Doprowadzenie gazu ziemnego niemal do wszystkich obiektów z wyjątkiem Starego Lesieńca. 3. Powiązania komunikacyjne poprzez sieć komunikacyjną kolejową i drogową. 4. Dobra infrastruktura edukacyjno-sportowa. 5. Różnorodność walorów przyrodniczo-krajobrazowych Boguszuwa –Gorc związanych ściśle z położeniem	1. Brak obwodnicy Miasta i konieczność przeprowadzenia szeregu prac do wykonania w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej z uwagi na zły stan techniczny i niskie parametry techniczne odcinków dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich. 2. Brak dogodnych połączeń komunikacyjnych wewnątrz miasta. 3. Relatywnie duża ilość zasobów mieszkaniowych wymagających renowacji. 4. Zdegradowane obiekty i obszary poprzemysłowe i pokopalniane.

geograficznym, co stanowi przewagę komparatywną gminy. - Dość dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, dogodne połączenie kolejowe miasta ze stolicą województwa dolnośląskiego – Wrocławiem. - Istnienie rozbudowanej infrastruktury kolejowej (trzy stacje kolejowe). - Istniejący teren do zagospodarowania na potrzeby strefy aktywności gospodarczej / Duża powierzchnia wolnych terenów do inwestycji. - Plany modernizacji zasobów mieszkaniowych. - Częściowo zrehabilitowane hałdy i osadniki pokopalniane. - Obszary chronione przyrody: Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich, Obszar Krajobrazu Kopuły Chroma oraz Obszary Natura 2000: „Masyw Chelmca”, „Góry Kamienne”, Obszar ochrony ptaków. - Najwyżej położony rynek w Polsce. - Budynek dworca w dzielnicy Gorce po kapitalnym remoncie. - Regularna komunikacja autobusowa do Wałbrzycha, także w niedziele i święta, realizowana przez trzy linie. - Wewnętrzna komunikacja autobusowa pomiędzy poszczególnymi dzielnicami miasta. - Dostateczny poziom stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne). - Dostateczna ocena komunikacji publicznej [wg badań ankietowych].	- Brak własnej oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów. - Niedostateczne połączenie funkcjonalno–przestrzenne odrębnych jednostek administracyjnych: Boguszków, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec. - Zły stan infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych. - Niebezpieczeństwo wystąpienia skutków zalewania i tąpnięć chodników i wyrobisk pokopalnianych w obrębie miasta.
Szanse – analiza otoczenie	Zagrożenia – analiza otoczenia
- Podnoszenie rangi transportu kolejowego w dokumentach europejskich jako zrównoważonej formy transportu publicznego. - Budowa szybkiej kolei w kierunku Centralny Port Komunikacyjny – Praga w bezpośredniej bliskości Boguszuwa – Gorc. - Połączenie do budowanej drogi ekspresowej	- Przeznaczenie wsparcia finansowego na projekty realizowane w innych częściach regionu lub Polski (konkurencyjność regionalna i lokalna). - Upolitycznienie mechanizmów przydzielania środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne. - Obniżona atrakcyjność inwestycyjna Gminy

S3 i projektowanej S5. 4. Dostępność funduszy unijnych ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie pro-ekologicznych oraz energooszczędnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i gospodarki. 5. Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności podłączenia się do zintegrowanego systemu wodno-ściekowego. 6. Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej.	Boguszków–Gorce związana z brakiem bezpośredniej drogi o parametrach drogi dwujezdniowej łączącej Aglomerację Wałbrzyską z autostradą A4. 4. Ograniczenia w podejmowaniu przedsięwzięć gospodarczych ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 i innych obszarów objętych ochroną przyrodniczą. 5. Zmieniający się klimat globalny i odczuwalne również w Polsce skutki: trwałe niedobory wody i gwałtowne zjawiska atmosferyczne. 6. Dominujący wpływ globalnych funduszy inwestycyjnych na rynek nieruchomości i malejący wpływ czynników lokalnych na ceny budowy nowej infrastruktury mieszkaniowej, m.in. mieszkań komunalnych.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Analiza strategiczna SWOT Miasta Boguszków-Gorce przedstawia potencjał wewnętrzny w wymiarze silnych i słabych stron oddzielnie w trzech obszarach: społecznym, gospodarczym i infrastrukturalno-przestrzennym. Zostało zidentyfikowanych łącznie w trzech obszarach 45 silnych stron oraz 43 słabe strony. Nie można wprost powiedzieć, że ten stan niemal zrównoważony ilościowo, przekłada się na równowagę zasobów i potencjału. Zostało również zidentyfikowanych 31 szans rozwoju, które daje analiza otoczenia. Wskazano łącznie na 20 zagrożeń występujących w otoczeniu. Takie zestawienie może napawać optymizmem, gdyż szans jest znacznie więcej niż zagrożeń.

SWOT jest tylko narzędziem analitycznym, a dopiero wypracowane na jej podstawie i realizowane scenariusze rozwojowe będą źródłem sukcesów strategicznych obejmujących wszystkich interesariuszy Miasta Boguszków-Gorce ze szczególnym akcentem na jego mieszkańców.

Rozdział IV. Determinanty rozwoju Miasta Boguszków-Gorce

Witam, co prawda większość życia mieszkałem poza Boguszowem, jednak myślę i żyję tym, że to miasto to dla mnie azyl, piękne, znane mi tereny. Mieszkałem tutaj pierwsze 4 lata życia. Później przyjeżdżałem tutaj na weekendy do dziadka i babci. Od dwóch lat mieszkam tutaj i za każdym razem piękno i wyjątkowość miejsc robi na mnie wrażenie. Daje mi to spokój i odreagowanie od problemów. Wiem, i jestem świadomy, że nie da rady pokonać pewnych problemów. To nie Kraków, Warszawa, Gdańsk, Wałbrzych itd.

/ anonimowa opinia z ankiety /

IV.1. Społeczne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszków – Gorce

Determinanty rozwoju to czynniki, które warunkują rozwój konkretnej organizacji, a także konkretnej wspólnoty samorządowej. W związku z tym, że strategia jest planem wdrażanym przez długi okres czasu (np. 10 lat), fakt ich wystąpienia i siła oddziaływania poszczególnych determinantów może być przyjęta jedynie z pewnym prawdopodobieństwem. Poszczególne uwarunkowania mogą stymulować rozwój lub powodować stagnację, ale także mogą powodować regres, dlatego istotna jest ich identyfikacja wraz z diagnozą ryzyka.

W strategii rozwoju Miasta Boguszków-Gorce na lata 2021-2030 determinanty rozwoju zostaną one opracowane na podstawie założeń strategicznych zawartych w: ogólnopolskiej strategii rozwoju regionalnego, strategii dolnośląskiej oraz strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej. Uwzględnione zostaną oczekiwania i obawy mieszkańców i władz Miasta Boguszków-Gorce wyrażone w badaniach ankietowych oraz podczas spotkań panelowych.

Determinanty zostaną podzielone na trzy komponenty przyjęte w części badawczej, tj. społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne. Analogiczny podział zostanie zastosowany w części planistycznej strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 [Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.] wskazuje na obszary rozwoju, które może wykorzystać Miasto Boguszków - Gorce w ramach własnej strategii.

Według wskazań, biedniejsze obszary, w tym małe miasta, tracą swoją pozycję gospodarczą oraz pełnione funkcje i stają się nieatrakcyjnymi miejscami do życia i działalności gospodarczej. Powoduje to wzrost zróżnicowań, przede wszystkim w sferze społecznej i ekonomicznej, co pociąga za sobą w dłuższym okresie zwiększenie migracji. Przewidziano zatem w KSRR 2030 priorytetowe kierunki wsparcia:

- aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej (jako czynnik m.in. przeciwdziałający decyzjom o migracji),
- poprawę dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności z uwzględnieniem aspektu depopulacji oraz procesu starzenia się społeczeństwa, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, w szczególności przez włączanie PES w ich realizację,
- wsparcie kultury i rozwój kapitału społecznego, jako ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru, w tym integracji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju lokalnego (m.in. poprzez tworzenie „miejsc trzecich” poza domem i pracą, pozwalających na kształtowanie postaw: sprzyjających kooperacji, kreatywności, komunikacji, powstawaniu oddolnych inicjatyw, kreowaniu lokalnych liderów oraz wzmacnianiu integracji społecznej).

Dla realizacji tych priorytetów, jak wyraźnie podkreśla krajowa strategia, konieczne jest rozwijanie kompetencji liderów samorządowych.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wsparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszków-Gorce w obszarze strategicznym.

Tabela 32. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Racjonalny system finansowania JST	Główne kierunki zmian ustaw o dochodach JST i innych właściwych ustaw i aktów prawnych dotyczą: -zwiększenia zróżnicowania źródeł dochodów własnych w finansowaniu działalności JST, by zachęcić do bardziej racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi; - „zatrzymania” w regionach środków finansowych, które nie podlegają rzeczywistym transferom międzyregionalnym (dotyczy środków finansowych, które podlegają transferowi na szczebel centralny, a następnie wracają do regionu pod inną postacią); -powiązania zmian w algorytmie mechanizmu korekcyjno-wyrównawczego z potrzebami wydatkowymi JST oraz ich potencjałem dochodowym; zmiany te będą sprzyjać realizacji celów polityki regionalnej.
2.	Centrum Wsparcia Doradczego	Odpowiedź na potrzebę wsparcia administracji samorządowej szczebla lokalnego, zwłaszcza na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją w przygotowaniu projektów rozwojowych, wieloaspektowych i zintegrowanych, które mają duże oddziaływanie na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru funkcjonalnego. Projekt przyczyni się do wzrostu sprawności administracyjnej w samorządach lokalnych i w efekcie lepszego wdrażania polityk publicznych.
3.	Dostępność PLUS	Program (realizowany w latach 2018-2025), którego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Dotyczy 8 obszarów: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja. Przewiduje m.in. granty na finansowanie usług transportu indywidualnego typu „od drzwi do drzwi” dla 150 jednostek samorządowych.
4.	Inicjatywa na rzecz umiejętności	Program promujący uczenie się w różnych formach przez całe życie, obejmujący ponadresortowe podejście do kształcenia kompetencji i umiejętności Polaków, oparty na nowym modelu kształcenia dorosłych bazującym na edukacji pozaformalnej, uznawaniu efektów edukacji innej niż formalna (pozaformalnej i uczenia się nieformalnego) oraz szerszej dostępności do usług zintegrowanych

		dla obywateli, w których oferty edukacyjne połączone są z usługami z innych zakresów (promocja przedsiębiorczości i zatrudnienia, wsparcie rodziny, uczestnictwo w kulturze, aktywność społeczna).
5.	Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym	Działania na rzecz włączenia obywateli w kreowanie społeczeństwa informacyjnego przez ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego oraz rozwój umiejętności cyfrowych na każdym poziomie.
6.	Narodowy Program Mieszkaniowy	Dokument określający główne cele i środki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w horyzoncie średniookresowym (do 2030 r.). Program obejmuje zarówno działania regulacyjne (odnoszące się do procesu inwestycyjnego w budownictwie oraz zarządzania istniejącym zasobem mieszkaniowym), jak również działania finansowe (wspierające określone obszary budownictwa mieszkaniowego). Kluczowym elementem Programu jest pakiet „Mieszkanie+” obejmujący następujące instrumenty: 1) budowę powszechnie dostępnych mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu (w tym mieszkań z opcją dojścia do własności przez najemcę) na zasadach rynkowych, przy wykorzystaniu m. in. gruntów publicznych oraz 2) wsparcie przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego, w ramach którego funkcjonują odrębne instrumenty dostosowane do sytuacji finansowej ostatecznych beneficjentów (budownictwo socjalne i komunalne dla najuboższych, budownictwo towarzystw budownictwa społecznego dla osób o przeciętnych dochodach). Dodatkowo w ramach działań społecznych pakietu od 1 stycznia 2019 r. funkcjonuje program dopłat do czynszu.

Źródło: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 [UMWD, Wrocław 2018 r.] wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszków-Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety społeczne, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszków-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- rozwoju i dostosowania infrastruktury publicznej do uwarunkowań społeczno-demograficznych, w szczególności do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, słabszych i starszych (przedsięwzięcie strategiczne - 2.2.3);
- poprawy jakości usług publicznego transportu zbiorowego (przedsięwzięcie strategiczne -2.3.6);

- wspierania organizacji pozarządowych oraz sieci działających na rzecz tych organizacji (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.4);
- aktywności społeczności lokalnej i rozwoju lokalnego, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zmarginalizowanych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.5);
- wsparcia i promocji partnerstwa społecznego, w tym ekonomii społecznej oraz zwiększenia ich roli w realizacji usług społecznych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.1.6);
- wsparcia działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (przedsięwzięcie strategiczne - 3.2.2);
- wspierania ekonomii społecznej (przedsięwzięcie strategiczne - 3.2.5);
- wspierania systemu aktywizacji osób starszych (przedsięwzięcie strategiczne - 3.5.1);
- realizowania działań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami (przedsięwzięcie strategiczne - 3.5.2).

W Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 R. [maj 2018] zostały, w sferze społecznej, zidentyfikowane następujące szanse:

- zmiana w mentalności społeczeństwa: docenienie zarówno szkolnictwa zawodowego, jak i potrzeby uczenia się przez całe życie,
- promowanie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze społecznej:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- niewystarczająca oferta kształcenia adresowana do dorosłych,
- zapaść służby zdrowia.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej zostały zidentyfikowane następujące priorytety i działania społeczne, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszków - Gorce: atrakcyjne i bezpieczne środowisko zamieszkania (priorytet 2.1) oraz aktywna i zdrowa społeczność (priorytet 2.3).

W ramach działania wzmacniającego organizacje pozarządowe (działanie 2.3.2 i 2.3.4) szczególnie powinny być wspierane organizacje działające na rzecz włączenia społecznego (m.in. podmioty ekonomii społecznej), w tym integracji seniorów i osób niepełnosprawnych. Aktywnym organizacjom należałoby częściej niż obecnie delegować uprawnienia z zakresu zadań publicznych. Szczególnie wsparcie należy kierować do podmiotów ekonomii społecznej działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

W związku z postępującym starzeniem się społeczeństwa rodzi się potrzeba wzmocnienia aktualnie prowadzonej polityki senioralnej (działanie 2.3.7). Potrzeba opieki nad seniorami, ale także innymi osobami zależnymi przekłada się na mniejszą aktywność na rynku pracy. Ponieważ problem narasta i będzie narastać, konieczny będzie rozwój systemu opieki nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi. Przyjęte rozwiązania powinny zagwarantować zarówno opiekę całodobową jak i dzienną. Realizacja niniejszego działania wymagać będzie również wykształcenia odpowiednich kadr, gwarantujących wysoki standard świadczonych dla seniorów usług.

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszów - Gorce w obszarze społecznym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Suburbanizacja – wyprowadzanie się mieszkańców dużych miast do mniejszych, ościennych miejscowości w celu spokojniejszego, a czasem tańszego życia.
- 2) Wsparcie finansowe działań społecznych w programach Unii Europejskiej i krajowych programach pomocowych.
- 3) Wysoki poziom motywacji władz samorządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta.
- 4) Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej.
- 5) Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.
- 6) Wspieranie działań skierowanych na aktywizację seniorów, poprzez różnego rodzaju organizacje, m.in. Uniwersytety III wieku.

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce w przeprowadzonym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych, wskazali na dwa problemy społeczne wymagające interwencji strategicznej: brak atrakcyjnych miejsc pracy w mieście oraz brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Wskazali również na patologię, która szczególnie dotyka mieszkańców miasta, a mianowicie na alkoholizm (choć nie jest to potwierdzone w badaniach statystycznych, jako zjawisko o dużo większym natężeniu, niż porównawczo w Polsce i w województwie.)

Oczekiwania mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miejskiej Boguszów-Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W sferze społecznej dotyczyły one m.in.

- 1) Zwiększenia dostępności placówek publicznych, w tym placówek oświatowych, dla osób niepełnosprawnych, braku specjalnych programów edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, potrzeby udostępnienia wszystkich obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych, budowy dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych oraz stworzenia intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi.
- 2) Potrzeb integracji poszczególnych dzielnic w układzie społecznym poprzez przygotowanie i wdrażanie, systemu wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszowa-Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta. Możliwe byłoby wykorzystanie w tym celu istniejących i rewitalizowanych obszarów i zespołów zabudowy.
- 3) W związku z brakiem atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży oraz ogólnie – atrakcyjności imprez kulturalnych, całościowego spojrzenia na kulturę w mieście i próby stworzenia od podstaw wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych. Jak wiadomo z doświadczeń innych miejsc w Polsce i w Europie, czasem nawet małym społecznościom udaje się stworzyć wieloletni, atrakcyjny „produkt kulturalny”, przy czym istnieje wystarczająco dużo źródeł finansowania zewnętrznego dla dofinansowania tego typu inicjatyw.

- 4) Potrzeb aktywizacji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to przede wszystkim zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy, jednak jednostki samorządu lokalnego mogą włączyć się pośrednio we wsparcie tych działań m.in. poprzez spółdzielczość socjalną lub programy aktywizacyjne OPS-u.
- 5) Potrzeb oferty dla osób w różnym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób chorobami psychicznymi poprzez: pomoc indywidualną, świetlice środowiskowe, zajęcia i klasy integracyjne oraz działania permanentne i systemowe.
- 6) Jednego z najważniejszych aspektów każdej strategii działań samorządowych, czyli pobudzenia aktywności obywatelskiej oraz rozwoju inicjatyw społecznych.

Autorzy projektu strategii próbowali, zarówno za pośrednictwem mediów społecznościowych, jak i za pomocą „propagandy szeptanej” wśród młodzieży w wałbrzyskich szkołach średnich doprowadzić do organizacji czwartego panelu – opartego o młodych uczestników, których aktywność obywatelska rozpocznie się w najbliższych latach (już w trakcie obowiązywania zapisów niniejszej Strategii), jednak młodzież z Boguszoza – Gorce nie była zainteresowana takim spotkaniem.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak oraz badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce. W sferze społecznej zostały bezpośrednio i pośrednio wyrażone następujące postulaty (hierarchię potrzeb i ważności poszczególnych postulatów przedstawia odpowiednia tabela w ustępie II.5.):

- 1) Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia.
- 2) Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców.
- 3) Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu.
- 4) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszoza – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.
- 5) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej.
- 6) Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych z biurem typu „open space”, jednym lub dwoma biurami wydzielonymi i jedną lub dwiema salami konferencyjnymi oraz utworzenie stanowiska pracy w celu pomocy administracyjno – biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje ze źródeł zewnętrznych.
- 7) Całościowe spojrzenie na kulturę w mieście i próba zbudowania wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych, atrakcyjny „produkt kulturalny”, m.in. w oparciu o tradycje górnicze, browarnicze. W szczególnym aspekcie - przygotowanie oferty atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla młodzieży.

- 8) Przygotowanie oferty pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.
- 9) Przygotowywanie i stopniowe wdrażanie programu współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz z lokalnymi przedsiębiorcami w celu minimalizacji problemu bezrobocia oraz uatrakcyjnienia oferty pracy.
- 10) Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów.
- 11) Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.
- 12) Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nie posiadających zdolności kredytowej.
- 13) Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości.
- 14) Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych

IV.2. Gospodarcze uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszów – Gorce

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wskazuje na obszary rozwoju, które może wykorzystać Miasto Boguszów-Gorce w ramach własnej strategii rozwoju w komponentcie gospodarczym.

W KSRR 2030 przewidziano priorytetowe kierunki rozwoju, które obejmują w aspekcie gospodarczym następujące priorytety:

- wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (priorytet 1.1.2),
- wspieranie dla biznesu (priorytet 2.2.2),
- wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych (priorytet 2.2.3).

Polityka regionalna tam, gdzie występuje zagrożenie trwałą marginalizacją, zostanie ukierunkowana na promocję i wsparcie inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby, na integracji świadczenia usług w skali obszaru powiązanego funkcjonalnie. Wspierana też będzie aktywizacja podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw publiczno - publicznych i międzysektorowych. Oczekiwanym efektem takich działań powinien być rozwój lokalnych firm, w tym przedsiębiorstw społecznych, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych.

W mniejszych ośrodkach miejskich realizowane będą działania m.in. w zakresie rozwoju wewnętrznego potencjału przedsiębiorstw, start - upów, dostępu do usług doradczych oraz wzmacniania kompetencji zarządczych. Wspierane będzie tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi przedsiębiorczości społecznej.

Wspieranie zarówno istniejących, jak też nowo zakładanych przedsiębiorstw skupiać się będzie na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi ich działalności (np. poprzez polepszenie otoczenia

prawnego i instytucjonalnego) oraz zachęcaniu do ekspansji na nowe rynki, w tym nowe lokalne rynki zbytu, jak też umiędzynarodowienie działalności oraz rozwijanie zaawansowanych form współpracy międzynarodowej.

Duże znaczenie dla kształtowania aktywności gospodarczej na danym obszarze ma jego atrakcyjność inwestycyjna. W tym zakresie wspierane będą następujące działania:

- tworzenie inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców, szczególnie MŚP (Lokalne Centra Kompetencji),
- tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych, z wykorzystaniem nowego systemu aktywności stref ekonomicznych,
- rozwój kompetencji lokalnych władz w zakresie poszukiwania i obsługi inwestorów.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wsparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszków-Gorce w obszarze gospodarczym.

Tabela 33. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	Zestaw działań z zakresu m.in. rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych. Celem podjęcia tych działań jest osiągnięcie wymiernych efektów gospodarczych związanych z rozwojem przedsiębiorczości i ze wzrostem poziomu inwestycji na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją.
2.	Program ponadregionalny skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów (Program 2020+)	Program skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów (zw. Programem 2020+), który będzie wdrażany po 2020 roku i obejmie obszary o najniższym poziomie PKB, borykające się z problemami rozwojowymi, czyli m.in. obszary zagrożone trwałą marginalizacją i średnie miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. W ramach Programu 2020+ realizowany będzie kompleksowy pakiet działań z zakresu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów rynku pracy, lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych, co w długotrwałej perspektywie powinno przełożyć się na nie pogłębianie się dysproporcji w rozwoju ekonomicznym podregionów.
3.	Akademia menedżera innowacji	Program skierowany do menedżerów przedsiębiorstw, służący przekazaniu wiedzy, rozwojowi umiejętności oraz kształtowaniu postaw i zachowań stymulujących powstawanie innowacyjnych rozwiązań w firmach, wprowadzanie ich na rynek i zarządzanie nimi. Efektem ma być większa skłonność i zdolność firm do stymulowania procesów innowacyjnych i czerpania z nich korzyści biznesowych, a

		w konsekwencji oparcie swych przewag konkurencyjnych na innowacjach.
4.	Profesjonalne Instytucji Otoczenia Biznesu	Wsparcie procesu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach przez integrację instytucji otoczenia biznesu posiadających ofertę dla klienta na obszarach wiejskich, ich promocję oraz podwyższenie jakości i efektywności świadczonych usług. Działanie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach.
5.	Program Start in Poland	Instrument ukierunkowany na stworzenie ekosystemu sprzyjającego rozwojowi start - upów w Polsce na każdym etapie ich rozwoju, tj. od fazy inkubacji, przez rozwój, aż po ekspansję międzynarodową. Ma on również zachęcać podmioty z zagranicy do zakładania start - upów i rozwijania ich działalności w Polsce. W ramach programu wykorzystany jest potencjał dużych spółek, w tym spółek Skarbu Państwa, współpracujących z młodymi firmami charakteryzującymi się wysokim potencjałem rozwoju.

Źródło: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszków-Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety gospodarcze, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszków-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- wspieranie obszarów o trudnych warunkach rozwojowych, zagrożonych wystąpieniem strukturalnego bezrobocia oraz niskim PKB (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.1);
- wzmocnienie roli MŚP, w tym firm rzemieślniczych i rodzinnych w aktywizacji gospodarczej subregionów (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.3);
- promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki i poprawy stanu zdrowia (przedsięwzięcie strategiczne – 1.1.5.);
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych (przedsięwzięcie strategiczne – 1.4.2);
- rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i wydobywczych (przedsięwzięcie strategiczne – 4.1.3);
- wzmocnienie potencjału uzdrowiskowego i turystycznego, w tym rozwój nowych gałęzi turystyki (przedsięwzięcie strategiczne – 4.2.4);
- prowadzenie działań na rzecz racjonalnego wykorzystania i ochrony złóż kopalin (przedsięwzięcie strategiczne – 4.2.6);
- wsparcie projektów wykorzystujących rynek surowców wtórnych i „re - manufacturing” (przedsięwzięcie strategiczne – 4.6.2);

- rozwój modeli biznesowych wspierających rozbudowane systemy serwisowania i napraw produktów (przedsięwzięcie strategiczne – 4.6.3).

W Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. zostały w sferze gospodarczej zidentyfikowane następujące szanse:

- dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw, współpracę sektora naukowo-badawczego z biznesem,
- napływ kapitału zagranicznego w ramach nawiązanych kontaktów zagranicznych,
- rosnące koszty pracy we Wrocławskim Obszarze Metropolitalnym,
- duży potencjał związany z obsługą nowego perspektywicznego rynku „opieką nad seniorami”,
- wzrost znaczenia ekoturystyki.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze gospodarczej:

- większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego,
- wyższy poziom rozwoju branży turystycznej w Karkonoszach i zachodniej części Kotliny Kłodzkiej,
- niewielka liczba hoteli sieciowych zainteresowanych lokalizacją na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej,
- negatywne przemiany demograficzne, wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w relacji do osób w wieku przedprodukcyjnym mogą skutkować zakłóceniem na rynku pracy.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej zostały zidentyfikowane następujące priorytety i działania gospodarcze, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszków - Gorce: dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość (priorytet 1.1) oraz atrakcyjna i konkurencyjna oferta turystyczna (priorytet 1.2).

Realizacja powyższych priorytetów wymagać będzie podjęcia szeregu działań, w tym m.in.:

dostarczenia nowych oraz uzbrojenia istniejących terenów inwestycyjnych, w miejscach, gdzie występują deficyty (działanie 1.1.4),

dostarczenia przedsiębiorcom z Aglomeracji Wałbrzyskiej kapitału na potrzeby realizacji inwestycji – wypełnienie luki inwestycyjnej adekwatnymi instrumentami; podstawową formą wsparcia finansowego powinny być dotacje inwestycyjne dla firm oraz zwrotne instrumenty finansowej (pożyczki, poręczenia, inwestycje kapitałowe) (działanie 1.1.4 i 1.1.2).

Realizacja rozwoju atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej wymaga podjęcia licznych działań, zarówno w zakresie inwestycji trwałych w obiekty turystyczne (działanie 1.2.2) jak i inwestycji miękkich w atrakcje turystyczne powiązane z wydarzeniami kulturalnymi, sportowymi i rekreacyjnymi (działanie 1.2.3). Ponadto szczególnym wyzwaniem jest przygotowanie kompleksowych produktów turystycznych (działanie 1.2.4).

Renowacją należy objąć zarówno całe układy urbanistyczne, jak i pojedyncze zabytki, w tym również cenne zabytki techniki. Szczególną wagę należy przyłożyć do wzmocnienia roli uzdrowisk i

miejsowości atrakcyjnych turystycznie w rozwoju Aglomeracji. Inwestycjom tym towarzyszyć powinny działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury komplementarnej podnoszącej atrakcyjność obiektów zabytkowych oraz umożliwiającej pełne wykorzystanie ich potencjału. Jednocześnie należy prowadzić działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji ciągów pieszych, tras rowerowych i konnych, łączących obiekty dziedzictwa materialnego i przyrodniczego. Powinny także powstać obiekty małej infrastruktury sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji. Rozbudowie musi ulec także infrastruktura umożliwiająca rozwój turystyki aktywnej, w tym związanej z uprawianiem sportów zimowych. Rozbudowana infrastruktura turystyczno - rekreacyjna powinna stanowić impuls do wzrostu liczby i rozwoju podmiotów świadczących usługi turystyczne i rekreacyjne.

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszów - Gorce w obszarze gospodarczym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Wsparcie finansowe z programów Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, m.in. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, Fundusz Odbudowy.
- 2) Wsparcie kształcenia specjalistycznego i zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
- 3) Dogodne położenie miasta w układzie komunikacyjnym
- 4) Korzystne położenie względem wielu miast Dolnego Śląska.
- 5) Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej.
- 6) Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw.
- 7) Kreacja pozytywnego klimatu inwestycyjnego związanego z zakładaniem firm przez młodych ludzi oraz tworzeniem atrakcyjnych warunków do inwestowania.
- 8) Kształtowanie się segmentów turystów np. zainteresowanych ucieczką od przeludnionych kurortów turystycznych.
- 9) Rosnąca popularność produktów turystyki aktywnej, w tym narciarskiej i rowerowej oraz turystyki postindustrialnej.
- 10) Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.
- 11) Rewolucja w systemach nauki, pracy zdalnej i telepracy. Stanowi to szansę na lokowanie się firm i indywidualnych aktywności zawodowych w małych, przyjaznych miejscowościach.

Mieszkańcy Boguszowa - Gorce w przeprowadzonym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych wskazali na trzy problemy gospodarcze wymagające interwencji strategicznej: poprawa dostępności komunikacyjnej i budowa obwodnicy, potrzeba wsparcia tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy i wspieranie lokalnych mikro i małych przedsiębiorców.

Oczekiwania i obawy mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miejskiej Boguszów-Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W sferze gospodarczej dotyczyły one m.in.

- 1) Komunalizacji i zagospodarowania obiektów i terenów dawnego browaru. Aktualnie władze powiatu wałbrzyskiego wystąpiły o rozwiązanie stanu użytkowania wieczystego na rzecz ponownej dyspozycji tym obszarem przez Skarb Państwa. Problemem dla docelowego zagospodarowania na obecną chwilę są zadłużenia hipoteczne dotychczasowych właścicieli, jak i rygorystyczne stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Niezależnie od tego, władze miejskie były zainteresowane komunalizacją tego obszaru i jego rewitalizacją oraz uczynieniem z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej.
- 2) Rewitalizacji Starego Miasta w Boguszwie.
- 3) Rozwoju obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) - przygotowania wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec wraz z przygotowaniem wniosków o dofinansowanie tych działań z funduszy zewnętrznych. Program taki powinien ujmować kompleks sportowo – rekreacyjny Dzikowiec w różnych aspektach: przystanek kolejowy, stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp.
- 4) Utworzenia przystanku kolejowego na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.
- 5) Wskazywania przez lokalnych przedsiębiorców na problemy z pozyskaniem kompetentnych pracowników, w związku z „wysysaniem” lokalnego rynku pracy przez podstrefy WSSE i TSSE w Wałbrzychu i Biskupicach Podgórnych.
- 6) Potrzeb przygotowania nowych terenów inwestycyjnych (także o niewielkiej powierzchni), szczególnie pod kątem lokalnych i regionalnych przedsiębiorców z sektora MŚP.
- 7) Barrier w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy wskazali głównie na brak wiedzy, informacji, umiejętności i czasu. Z dużym zainteresowaniem spotkał się pomysł utworzenia stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków.
- 8) Potrzeby rozbudowy komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenia przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.
- 9) Pomysłu inwestycji polegającej na utworzeniu inkubatora przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start - upów, co byłoby jednocześnie dobrą ofertą dla oczekiwanych powrotów młodych absolwentów wyższych uczelni – w kontekście wskazanego w ust.1.2. programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej.

Najważniejszym tematem podnoszonym w Boguszwie–Gorcach, zarówno w gronie władz samorządowych, przedsiębiorców, społeczników jak i zwykłych mieszkańców jest problem zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego i turystycznego Góry Dzikowiec.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak i badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce. W sferze gospodarczej zostały bezpośrednio i pośrednio wyrażone następujące postulaty:

- 1) Przygotowanie i uzbrojenie około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP.
- 2) Pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.
- 3) Wielowątkowy, odrębny program inwestycyjny dla Dzikowca wraz z wnioskami o dofinansowanie z funduszy zewnętrznych.
- 4) Utworzenie przystanku kolejowego na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.
- 5) Utworzenie w Urzędzie Miasta lub w potencjalnym Inkubatorze Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków.
- 6) Rozbudowa komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenia przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.
- 7) Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start'upów, co byłoby jednocześnie dobrą ofertą dla oczekiwanych powrotów młodych absolwentów wyższych uczelni.
- 8) Przygotowanie programu rozwoju turystyki w oparciu o potencjał Miasta i okolic.

IV.3. Infrastrukturalne uwarunkowania rozwoju Miasta Boguszków – Gorce

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wskazuje na obszary rozwoju, które może wykorzystać Miasto Boguszków - Gorce w ramach własnej strategii rozwoju w komponencie zagospodarowania przestrzennego.

W KSRR 2030 przewidziano priorytetowy kierunek rozwoju, które obejmuje rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Wspieranie rozwoju infrastruktury należy do jednych z ważniejszych działań podejmowanych przez władze regionalne w celu stymulowania rozwoju różnego typu obszarów (miejskich i wiejskich) i podnoszenia jego konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej. Wysoki poziom infrastruktury technicznej i społecznej wpływa na zwiększenie atrakcyjności regionu, jak również prowadzi do ożywienia otoczenia i wzrostu dobrobytu społeczności lokalnych. Zgodnie z zasadą zrównoważonego inwestowania rozwój infrastruktury musi odbywać się w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby gospodarcze i społeczne, ale też względy przyrodnicze.

Takie podejście przekłada się na bardziej precyzyjne wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji (OSI) z punktu widzenia priorytetów polityki rozwoju, jak również na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. OSI w KSRR to: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnia Polska oraz Śląsk. Dwa pierwsze obszary wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów

W dążeniu do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi lub restrukturyzacyjnymi wykorzystana zostanie rewitalizacja - jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (tj. terytoria wewnętrzne gminy, na

których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze, przede wszystkim, społecznej, a także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej).

W założeniach KSRR 2030 jest wspierania m.in.:

- współpracy gmin w zakresie wspólnego planowania przestrzeni, np. planowanie zwartej zabudowy, bilansowanie potrzeb w zakresie rozwoju mieszkalnictwa i infrastruktury komunalnej czy też organizowanie możliwości poruszania się przez rowerzystów i pieszych w centrach miast;
- współpracy gmin w ramach wspólnie opracowywanych planów transportu publicznego zgodnie z poszanowaniem środowiska naturalnego;
- uwzględniania aspektów środowiskowych i przestrzennych w inwestycjach.

W KSRR 2030 zostały przedstawione programy wsparcia, które mogą zostać wdrożone w procesie realizacji poszczególnych celów rozwojowych Miasta Boguszków - Gorce w obszarze infrastruktury przestrzennej.

Tabela 34. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych

Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych		
1.	Pakiet działań na rzecz wsparcia samorządów w programowaniu i realizacji rewitalizacji	Upowszechnianie rewitalizacji jako ważnego elementu rozwoju miast, zapewniającego trwałość zasad i instrumentów, kompleksowość, mechanizmy finansowania, usprawnienia prawno-instytucjonalne oraz przejrzysty system monitorowania i ewaluacji oraz budowa systemu bieżącego monitorowania działań rewitalizacyjnych.
2.	Narodowy Program Mieszkaniowy	Dokument określający główne cele i środki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w horyzoncie średniookresowym (do 2030 r.). Program obejmuje zarówno działania regulacyjne (odnoszące się do procesu inwestycyjnego w budownictwie oraz zarządzania istniejącym zasobem mieszkaniowym), jak również działania finansowe (wspierające określone obszary budownictwa mieszkaniowego). Kluczowym elementem Programu jest pakiet „Mieszkanie+” obejmujący następujące instrumenty: 1) budowę powszechnie dostępnych mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu (w tym mieszkań z opcją dojścia do własności przez najemcę) na zasadach rynkowych, przy wykorzystaniu m. in. gruntów publicznych oraz 2) wsparcie przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego, w ramach którego funkcjonują odrębne instrumenty dostosowane do sytuacji finansowej ostatecznych beneficjentów (budownictwo socjalne i komunalne dla najuboższych, budownictwo towarzystw budownictwa społecznego dla osób o przeciętnych dochodach).

3.	Przestrzeń dla wszystkich	Standardy dostępności definiujące rozwiązania techniczne i przestrzenne, zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego, w celu zapewnienia pełnej dostępności przestrzeni publicznej (w tym dostosowywania środków transportu) do potrzeb osób o ograniczonej sprawności lub mobilności.
4.	Program Mosty dla Regionów	Program mający na celu uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągach dróg będących w zarządzaniu JST, tj. na drogach gminnych, powiatowych czy wojewódzkich, a przez to poprawę wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów Polski. Program zabezpiecza środki na dofinansowanie kosztów przygotowania inwestycji. Budowa mostów dofinansowana jest ze środków Funduszu Dróg Samorządowych na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161, z późn. zm.)”

Źródło: *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje na priorytety, które będą wspierane przez władze samorządowe Województwa Dolnośląskiego. Wpisanie się strategii rozwoju Miasta Boguszków - Gorce w poniższe cele zdecydowanie zwiększa szanse na pozyskanie wsparcia finansowego, zarówno z budżetu województwa jak i z środków pomocowych zewnętrznych, w których dystrybucji będzie pośredniczyć samorząd województwa dolnośląskiego.

Wspierane będą priorytety zagospodarowania przestrzennego, które mogą być w pełni koherentne z celami rozwojowymi Miasta Boguszków-Gorce. Dotyczy to przede wszystkim:

- modernizacji i rozbudowy linii kolejowych na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju linii kolejowych łączących główne ośrodki regionu oraz przejmowania i uruchamiania nieczynnych linii obsługujących ośrodki miejskie, główne obszary turystyczne i obszary wydobywa surowców mineralnych (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.2);
- budowy systemu transportu publicznego zapewniającego cykliczne połączenia ze stolicą województwa, z atrakcyjnym czasem przejazdu, wszystkich miast powiatowych oraz połączenia miast zagrożonych marginalizacją z ośrodkami wzrostu oraz zapewnienie skomunikowań sąsiadujących ze sobą powiatów oraz rozwój i budowa systemów kolei aglomeracyjnej w obrębie miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, będących generatorami ruchu aglomeracyjnego oraz rozwój szybkich połączeń między tymi ośrodkami (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.3);
- rozwoju zintegrowanych lokalnych i subregionalnych systemów transportu publicznego (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.5);
- rozwoju sieci dróg rowerowych (przedsięwzięcie strategiczne – 5.1.10)

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 zostały wskazane następujące bariery rozwoju subregionu wałbrzyskiego, które mają również bezpośredni lub pośredni wpływ na rozwój Miasta Boguszków - Gorce:

- potrzeba rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej,
- pogłębiająca się dysproporcja rozwoju między ośrodkami miejskimi, będąca skutkiem postępującego procesu metropolizacji w regionie,
- pogłębiający się proces depopulacji,
- ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji obserwowane w większości gmin,
- niska mobilność zawodowa ludności,
- trudna sytuacja społeczno-ekonomiczna miast średnich i małych.

W Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. zostały, w sferze infrastruktury przestrzennej, zidentyfikowane następujące szanse:

- zakończenie budowy drogi ekspresowej S3 i powiązanie jej z istniejącą siecią dróg (trasa sudecka, droga wojewódzka 376 omijająca Szczawno-Zdrój),
- rozwój budownictwa mieszkaniowego w wyniku realizacji Programu Mieszkanie +,
- wzrost nakładów na cyfryzację zgodnie z założeniami strategii Europa 2020,
- wzrost zainteresowania zamożnych mieszkańców obszarów metropolitalnych budową „drugich domów” na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Zostały również wskazane zagrożenia, które mogą wystąpić w sferze infrastruktury przestrzennej:

- zbyt wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii,
- rosnące koszty utrzymywania infrastruktury niewykorzystywanej z uwagi na negatywne tendencje demograficzne,
- wejście w życie regulacji dotyczących funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W Strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej został zidentyfikowany następujący priorytet i działania obejmujące infrastrukturę przestrzenną, które mogą być wykorzystywane jako płaszczyzna wsparcia dla rozwoju Miasta Boguszków-Gorce: sprawna i efektywna infrastruktura (priorytet 2.2).

Efektywnie funkcjonująca infrastruktura drogowa podnosi standard życia mieszkańców oraz uelastycznia rynek pracy, a tym samym wpływa na atrakcyjność Aglomeracji jako miejsca zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Rozwój niniejszej infrastruktury wymaga podjęcia działań zmierzających do budowy nowych dróg (w tym obwodnic miast), poprawy stanu dróg istniejących oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury towarzyszącej. Działanie te powinny z jednej strony usprawnić komunikację wewnątrz Aglomeracji, z drugiej poprawić jej łączność z innymi ośrodkami wzrostu w regionie (działanie 2.2.1 - Budowa dróg i poprawa ich parametrów technicznych oraz działanie 2.2.3 - Uzyskanie spójności terytorialnej w zakresie komunikacji publicznej).

Inwestycjom w infrastrukturę drogową powinny towarzyszyć także działania zmierzające do budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury towarzyszącej tj. ciągów pieszych oraz dróg rowerowych. Inwestycje te poprawią bezpieczeństwo użytkowników oraz stan środowiska naturalnego. Dodatkowo ścieżki rowerowe wzmocnią mobilność mieszkańców. Powyższym działaniom towarzyszyć powinna wymiana energochłonnego oświetlenia, co również sprzyjać będzie ograniczeniu emisji dwutlenku węgla do atmosfery

W części diagnostycznej dla Miasta Boguszków - Gorce w obszarze infrastrukturalnym wskazano następujące szanse, które mogą stanowić szczególne determinanty stymulujące jego rozwój:

- 1) Podnoszenie rangi transportu kolejowego w dokumentach europejskich jako zrównoważonej formy transportu publicznego.
- 2) Budowa szybkiej kolei w kierunku Centralny Port Komunikacyjny - Praga
- 3) Połączenie do budowanej drogi ekspresowej S3 i projektowanej S5.
- 4) Dostępność funduszy unijnych ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie pro-ekologicznych oraz energooszczędnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i gospodarki.
- 5) Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności podłączenia się do zintegrowanego systemu wodno-ściekowego.
- 6) Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Mieszkańcy Boguszkowa - Gorce w przeprowadzonym sondażu diagnostycznym z wykorzystaniem badań ankietowych wskazali na trzy problemy dotyczące infrastruktury przestrzennej wymagające interwencji strategicznej: poprawa wyglądu zewnętrznego budynków, potrzeba stworzenia przestrzeni przyjaznych dzieciom i seniorom oraz rewitalizacja śródmieścia i terenów poprzemysłowych. Wskazali również brak czystości i estetyki na drogach, chodnikach i w miejscach publicznych.

Oczekiwania mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Miejskiej Boguszków-Gorce, zostały wyrażone podczas trzech paneli strategicznych. W zakresie infrastruktury przestrzennej dotyczyły one m.in.

- 1) Budowy obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej i porozumienia z DSDiK w/s współfinansowania 50 / 50% dokumentacji projektowej. Obecne plany inwestycyjne zakładają jedynie wykonanie obwodnicy centrum Boguszkowa, natomiast nie uwzględniają obwodnicy Gorce. W tym miejscu ruch tranzytowy koncentrować się będzie na ul. Romualda Traugutta, co więcej, może być intensywniejszy z powodu spodziewanego zakończenia odcinka S3 do Lubawki. Ważne jest więc, żeby planistycznie zarezerwować korytarz obwodnicy Gorce i uwzględnić włączenie w obwodnicę Czarnego Boru.
- 2) Zadłużenia najemców w ZGM i potrzeb inwestycyjnych Gminy, w szczególności w zakresie modernizacji komunalnego budownictwa mieszkaniowego. Modernizacja powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii, a przede wszystkim z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych z jednoczesnym programem oddłużania i prac publicznych.
- 3) Wpływów do budżetu i pozyskiwania środków własnych na realizację inwestycji współfinansowanych przez źródła zewnętrzne. Ustalono, że niezbędne jest pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.
- 4) Nowych możliwości pracy zdalnej, która nie wymaga dojazdu do pracy, lecz atrakcyjnych terenów do zamieszkania i rekreacji oraz szybkich łącz internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych. To perspektywa pozyskiwania nowych mieszkańców Miasta oraz powrotu tych, którzy wyjechali w celach nauki czy pracy.

- 5) Zagrożeń ekologicznych oraz problemu „dzikiej” prywatyzacji terenów pokopalnianych, które powinny znaleźć się, oprócz Starego Miasta w Boguszkowie, w wyodrębnionym zestawie Obszarów Strategicznej Interwencji, z przeznaczeniem do rewitalizacji.

Podsumowaniem zarówno diagnozy jak oraz badań sondażowych i panelowych są wskazane przez mieszkańców i władze samorządowe postulaty strategiczne, które należy uznać za najistotniejsze determinanty Strategii Rozwoju Miasta Boguszków - Gorce. W sferze infrastruktury przestrzennej zostały bezpośrednio i pośrednio wyrażone następujące postulaty:

- 1) Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe.
- 2) Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc i uwzględnienie włączenia komunikacyjnego w obwodnicę Czarnego Boru.
- 3) Modernizacja komunalnego budownictwa mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.
- 4) Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łączy internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych.
- 5) Wyodrębnienie Obszarów Strategicznej Interwencji, z przeznaczeniem do rewitalizacji.
- 6) Program rewitalizacji Starego Miasta w Boguszkowie.
- 7) Remonty generalne budynków komunalnych i obiektów szkolnych.
- 8) Poprawa stanu dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych oraz utrzymania dróg gminnych, szczególnie w okresie zimowym.

Rozdział V. Oczekiwania Wspólnoty Samorządowej

W Boguszkowie - Gorcach spędziłam całe dzieciństwo i młodość. Po studiach, przez kilkanaście lat mieszkałam i pracowałam w dużym mieście, a teraz - z wyboru - wróciłam tu ze swoją rodziną. To jest moje MIASTO, zawsze nim było i jestem z tego dumna... ale chciałabym żeby moje dziecko też kiedyś tak myślało...

/ anonimowa opinia z ankiety /

V.1. Wyniki konsultacji priorytetów strategicznych

Wyniki dotyczące zgłoszonych przez społeczność lokalną i moderowanych przez autorów strategii postulatów zostały ułożone w porządku hierarchicznym uwzględniając średnią wartość rangi danego postulatu oraz średnią wartość kolejności realizacji (priorytet czasowy). W przypadku dodatkowych postulatów został wskazany podmiot zgłaszający.

Tabela 35. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, likwidacja barier architektonicznych i uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia.	3,63	2,50
2	Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. m.in. poprzez spółdzielczość socjalną i programy aktywizacyjne OPS-u.	3,63	2,13
3	Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania i odpracowywania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców.	3,50	2,25
4	Całościowe spojrzenie na kulturę w mieście i próba zbudowania wyróżniających się (nie kopiowanych z innych miast) wydarzeń kulturalnych, atrakcyjny „produkt kulturalny”, m.in. w oparciu o tradycje górnicze, browarnicze itp. W szczególnym aspekcie - przygotowanie	3,50	2,00

	oferty atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla młodzieży.		
5	Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.	3,38	2,13
6	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości.	3,30	2,25
7	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych.	3,30	2,00
8	Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nie posiadających zdolności kredytowej.	3,25	2,13
9	Przygotowanie oferty pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	3,00	2,13
10	Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych z biurem typu „open space”, jednym lub dwoma biurami wydzielonymi i jedną lub dwiema salami konferencyjnymi oraz utworzenie stanowiska pracy w celu pomocy administracyjno – biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje ze źródeł zewnętrznych.	2,75	1,75
11	Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu.	2,75	1,75
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
	Poprawa dostępu do usług rynku pracy i pomocy społecznej oraz poprawa warunków pracy służb społecznych poprzez budowę nowej	OPS	

	siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej i Oddziału Powiatowego Urzędu Pracy.	
	Utworzenie punktu IT	Miejskiej Biblioteki Publicznej i Centrum Kultury
	Opracowanie kalendarza imprez sportowych, kulturalnych i turystycznych.	Miejskiej Biblioteki Publicznej i Centrum Kultury
	Opracowanie wykazu (z mapką) infrastruktury obiektów sportowych, kulturalnych, turystycznych i zabytkowych.	Miejskiej Biblioteki Publicznej i Centrum Kultury
	W ramach Centrum można organizować szkolenia, ale „pomoc w pisaniu i rozliczaniu wniosków ze źródeł zewnętrznych” może okazać się problematyczna.	Centrum Obsługi Jednostek
	W Gminie są 4 Świetlice Środowiskowe – placówki wsparcia dziennego. Osoby z chorobami psychicznymi potrzebują specjalistycznego wsparcia z zakresu ochrony zdrowia.	Centrum Obsługi Jednostek
	Brakuje postulatów dotyczących rozwoju kapitału intelektualnego (edukacja, uczenie się przez całe życie itd.)	Centrum Obsługi Jednostek
	Poprawa jakości edukacji poprzez tworzenie w szkołach nowoczesnych pracowni tematycznych, realizację dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe oraz wsparcie w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Centrum Obsługi Jednostek
	Wspieranie lokalnych twórców kultury oraz utworzenie inkubatora kultury wspomagającego oddolne inicjatywy w zakresie szeroko pojętej kultury (udostępnienie miejsca do organizacji prób dla zespołów muzycznych, odczytu wierszy, prezentacji prac plastycznych itp., organizacja dla młodzieży warsztatów fotograficznych, teatralnych itp.), stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju kreatywności i ujawniania się i rozwijania	Centrum Obsługi Jednostek

	talentów mieszkańców	
	Wspieranie rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców Boguszcowa - Gorce w szczególności dzieci i młodzieży, promocja sportu i rekreacji w różnych grupach wiekowych.	Centrum Obsługi Jednostek

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Rozwój obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) – przygotowanie wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp. (III Obszar Strategicznej Interwencji)	4,5	2,88
2	Utworzenie przystanku kolejowego u podnóża Góry Dzikowiec na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej.	4,25	2,63
3	Rozbudowa samorządowej i komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i hotelarsko – turystycznej, w tym uchwalenie przez samorząd programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców z tych branż.	4,13	2,50
4	Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i	4,10	2,63

	stoków Chelmca.		
5	Przygotowanie programu rozwoju sportu, turystyki i rekreacji w oparciu o potencjał Miasta i okolic ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kulturowej i przemysłowej oraz rekreacji związanej z kompleksami leśnymi na otaczających Miasto terenach górskich.	4,00	2,63
6	Pozyskiwanie nowych podatników podatku CIT i PIT, między innymi poprzez wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców.	3,75	2,63
7	Komunalizacja i zagospodarowanie obiektów i terenów dawnego browaru – rewitalizacja oraz uczynienie z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej.	3,63	2,0
8	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start - upów.	3,38	2,25
9	Przygotowanie i uzbrojenie około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP.	2,88	2,00
10	Utworzenie w Urzędzie Miasta lub w Inkubatorze Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów dotacyjnych dla przedsiębiorców oraz ds. pomocy merytorycznej w przygotowywaniu niezbędnych wniosków – szerzej, instytucjonalne wsparcie przedsiębiorców i nowych inwestorów.	2,63	1,88
11	Ograniczenie skutków ruchu kolejowego poprzez budowę nowych przejść i kładek pieszo – rowerowych nad terenami kolejowymi.	2,60	1,50
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
	Stworzenie punktów widokowych, np. ulica Górna, szczyt wąwozu.	Mieszkańcy	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Stopniowa likwidacja zagrożeń ekologicznych i rekultywacja terenów pokopalnianych (II Obszar Strategicznej Interwencji).	4,38	2,63
2	Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łączy internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych oraz z wykorzystaniem infrastruktury operatorów telekomunikacyjnych.	4,25	2,63
3	Budowa obwodnicy Boguszowa.	4,13	2,63
4	Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem ochrony środowiska.	4,10	2,75
5	Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych.	4,10	2,50
6	Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz gazyfikacja Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszowa – Gorc.	4,00	2,63
7	Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów.	3,88	2,50
8	Modernizacja komunalnego budownictwa	3,75	2,38

	mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.		
9	Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych.	3,75	2,38
10	Przygotowanie, we współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wdrożenie programu identyfikacji zagrożeń oraz zabezpieczeń przed niekontrolowanymi osunięciami i tąpnięciami w miejscu występujących podziemnych wyrobisk pokopalnianych.	3,50	2,13
11	Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc i uwzględnienie włączenia w obwodnicę Czarnego Boru.	3,38	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w dwóch lub trzech obszarach opisanych w ust. I.2., I.3. i I.4

L.p.	POSTULAT	RANGA PRIORYTETU (skala 0-5) 0 – realizacja zbędna, oceny od 1 (najniższy priorytet realizacji) do 5 (najwyższy priorytet realizacji)	KOLEJNOŚĆ REALIZACJI (skala 1-3) Oceny od 1 (najniższa potrzeba – może poczekać) do 3 (pilna potrzeba realizacji)
1	Szczególne troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe.	4,63	2,88
2	Przestrzenne i infrastrukturalne powiązanie dzielnic Boguszcowa – Gorce obwodowymi drogami kołowymi, rowerowymi i pieszymi, a	4,63	2,88

	przede wszystkim bezemisyjną autobusową komunikacją publiczną, w miarę możliwości bezpłatną.		
3	Rewitalizacja Starego Miasta w Boguszkowie z odnową funkcji gospodarczych, głównie w branży turystycznej, hotelarskiej i gastronomicznej (I Obszar Strategicznej Interwencji)	4,38	2,75
4	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszkowa – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.	4,13	2,38
5	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu zachęt do powrotu z emigracji – głównie spowodowanej nauką w szkołach średnich i wyższych, jak również emigracji zarobkowej	3,38	2,13
POSTULATY DODANE PRZEZ RÓŻNE PODMIOTY			
	Wykorzystanie byłych kościołów (pustostanów) jako miejsc koncertowych, wystawienniczych.	Mieszkańcy	

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VI. Plany strategiczne na lata 2021-2030 Miasta Boguszków-Gorce

**Za każdym razem, gdy oprowadzam znajomych po boguszkowskich górkach, są
zachwyceni.**

/anonimowa opinia z ankiety/

VI.1. MISJA I WIZJA STRATEGICZNA

Myślenie strategiczne, które stanowi podstawę tworzenia misji i wizji w samorządzie terytorialnym, powinno opierać się na następujących zasadach:

- kompleksowość w podejściu do problemów, łączne uwzględnianie sfer: gospodarczej, społecznej, przestrzennej i środowiskowej;
- efektywność wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju;
- traktowanie jednostki jako części otoczenia;
- zorientowanie na przyszłość, na cele perspektywiczne;
- zorientowanie na wyniki, na osiąganie celów rozwojowych;
- racjonalne gospodarowanie;
- wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju (M. Ziółkowski, *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*).

Misja jest zbiorem wartości, które charakteryzują daną organizację. Misja powinna odpowiadać na pytania: w jakim celu istnieje organizacja, do czego dąży, jakie potrzeby zaspokaja i określić zbiór interesariuszy. Misja jest zasadą działalności, której charakter określają w przypadku JST władze samorządowe w partnerstwie ze społecznością lokalną. Rolą misji jest określenie generalnego kierunku działania, uzasadnienie przyjęcia określonych celów strategicznych, nadanie kierunku funkcjonowania poszczególnym uczestnikom społeczności. Wyraża sens istnienia organizacji i jej filozofię działania.

Wizja z kolei pochodzi od łacińskiego słowa *videre*, co oznacza widzieć. Jest wspólnym wyobrażeniem władz samorządowych i społeczności o przyszłości Gminy. Jest skonkretyzowanym wyrażeniem marzeń i wyzwań motywującym interesariuszy.

Misji i wizji ma być zwięzła (lapidarna), powinna zawierać w sobie element marzenia oraz być jednocześnie ogólna i konkretna. Misja i wizja stają się wykładnią dla opracowywania celów jednostki samorządu terytorialnego organizacji na potrzeby strategii. Misja i wizja, aby miały wymiar strategiczny muszą spełniać trzy kryteria:

- wyznaczać kierunek i dotyczyć przyszłości,
- określać wyobrażenia i dążenia wspólne dla wszystkich członków organizacji,
- realizacja jej jest możliwa do spełnienia.

MISJA GMINY BOGUSZÓW-GORCE:

Boguszów – Gorce miastem, w którym cała wspólnota lokalna odpowiedzialnie i w poszanowaniu środowiska tworzy dobro wspólne zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

WIZJA GMINY BOGUSZÓW-GORCE

Boguszków-Gorce jest miastem, w którym społeczność lokalna systematycznie podnosi poziom swojego dobrostanu oraz jest otwarta na nowych mieszkańców.

Boguszków-Gorce jest miastem, w którym przedsiębiorcy, zarówno z tradycjami jak i początkujący, rozwijają z sukcesem swój biznes, a inwestorzy angażują swój kapitał w synergiczny efekt rozwoju.

Boguszków-Gorce jest miastem, które odważnie i z determinacją przekształca swoją infrastrukturę dostosowując do potrzeb rozwojowych mieszkańców, przedsiębiorców, turystów oraz inwestorów, działając w poszanowaniu środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Boguszków-Gorce jest miastem, które jest dobrym miejscem do życia dla jego mieszkańców w każdej grupie wiekowej – jest atrakcyjne pod względem kulturalnym, edukacyjnym, sportowym i zawodowym dla wszystkich pokoleń, nie zapominając o funkcji opiekuńczej dla osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na wiek lub niepełnosprawność.

WPROWADZENIE DO OPISU PLANÓW STRATEGICZNYCH

Plany strategiczne Miasta Boguszków-Gorce w perspektywie 2021-2030 zostały podzielone na trzy główne komponenty, podobnie jak w części analitycznej, tj. na obszary: społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny.

W każdym z obszarów zostały wskazane priorytety, które stanowią wskazanie głównych korzyści dla wspólnoty samorządowej, którą tworzą wszyscy mieszkańcy Miasta Boguszków-Gorce. W perspektywie rozwojowej dziesięciu lat, które obejmuje strategia, ta wspólnota będzie się zmieniała szczególnie w wymiarze demograficznym. Proces ten będzie wymagał permanentnych zmian, jednak priorytety strategiczne nie powinny ulegać zmianom, podobnie jak misja i wizja nie powinny ulegać zmianom, ponieważ stanowią „kręgosłup” wszelkich działań strategicznych.

W każdym, z trzech obszarów zostaną wskazane cele strategiczne, które wyznaczają konkretne kierunki rozwoju dla poszczególnych grup interesariuszy lub dla całej wspólnoty samorządowej. Cele zostały sformułowane w oparciu o metodykę SMART. Specific - (specyficzny) oznacza to, że, powinien być jasno sprecyzowany, zdefiniowany. Measurable – (mierzalny) konieczne jest, aby cel w projekcie był możliwy do zmonitorowania i zmierzenia. Achievable- (osiągalny) powinien mieć możliwość uzyskania niezbędnych zasobów potrzebnych do jego realizacji. Relevant – (istotny) powinien być podstawowym krokiem naprzód, ale również powinien stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował. Time-bound – (określony w czasie) istotne jest, aby jednoznacznie określić termin realizacji danego celu (*Encyklopedia Zarządzania* - https://mfiles.pl/pl/index.php/Zasada_SMART).

Kolejny element w planowaniu strategicznego stanowią konkretne działania (zadania) zawarte w tabeli. Działania zostały powiązane z celami strategicznymi. Zostały do działań przyporządkowane:

- wskaźniki realizacji,
- planowany termin realizacji,

- osoba lub jednostka odpowiedzialna,
- priorytet realizacji podkreślający rangę danego działania w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III,
- kolejność realizacji (priorytet czasowy) w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.

VI.2. OBSZAR SPOŁECZNY

Człowiek jest największą wartością dla działań samorządu terytorialnego, a szczególnie dla podstawowej jednostki samorządu terytorialnego jaką jest gmina, (w przedmiotowej analizie i planowaniu) Gmina Miejska Boguszków-Gorce. Z tego faktu powinno wynikać uznanie problemów społecznych za najważniejsze zadanie, najważniejszy obowiązek władz samorządowych i wszystkich jednostek podległych. Osobiste zaangażowanie w działania społeczne powinno stanowić szczególne wyzwanie dla wszystkich pracowników samorządowych, a szczególnie dla kadry kierowniczej. Kultura organizacyjna Urzędu Miasta oraz wszystkich jednostek podległych powinna oscylować wokół osoby ludzkiej jako wartości najwyższej oraz dobra wspólnego jako wyznacznika wszelkiej aktywności.

Priorytety strategiczne w obszarze SPOŁECZNYM

1. Stymulowanie otwartości i pozytywnego nastawienia społeczności Boguszkowa - Gorc
2. Wsparcie aktywności i rozwoju mieszkańców Boguszkowa - Gorc

Cele strategiczne w obszarze SPOŁECZNYM

1. Wzrost liczby zawodników w klubach sportowych o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku.
2. Wzrost liczby mieszkańców aktywnych sportowo o 30% do roku 2025 oraz o 50% do 2030 roku.
3. Zapewnienie wysokiego poziomu opieki i edukacji przedszkolnej dla 100% dzieci do 2023.
4. Wzrost liczby uczestników kształcenia przez całe życie o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku.
5. Podniesienie wyników z egzaminów ósmoklasisty o 5% do roku 2026 oraz o 10% do roku 2030.
6. Wzrost o 10% poziomu oceny jakości usług administracyjnych i publicznych do 2025 oraz o 20% do 2030 roku.
7. Zwiększenie liczby uczestników imprez kulturalnych o 10% do roku 2024 oraz o 25% do 2030 roku.
8. Opracowanie i wdrożenie systemu wsparcia osób wykluczonych społecznie oraz osób zagrożonych wykluczeniem, głównie młodzieży na lata 2022 – 2030.
9. Wzrost liczby seniorów uczestniczących w aktywnych formach rozwoju i zaangażowania o 10% do roku 2025 oraz o 20% do roku 2030.
10. Program systematycznego wsparcia wszystkich aktywnych organizacji pozarządowych do roku 2022.
11. Przygotowanie i wdrażanie systemu wspomagania aktywizacji młodzieży i rozwoju zainteresowań hobbystycznych od roku 2023.
12. Opracowanie i wdrożenie systemu poradnictwa dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo z powodu niezaradności od roku 2023.

Tabela 39. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna/ osoba odpowiedzialna	Priorytet	Kolejność czasowa
Cel 1. Wzrost liczby zawodników w klubach sportowych o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku						
1.1	Opracowanie, wydrukowanie i upowszechnienie wykazu (z mapką) infrastruktury obiektów sportowych, kulturalnych, turystycznych i zabytkowych.	Oferty bazy sportowej Druk 500 egz. Uruchomienie interaktywnej, internetowej bazy obiektów klubów i zajęć – 1 kpl.	Do końca 2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	II
1.2	Zwiększenie dostępności obiektów sportowych dla klubów lokalnych.	Harmonogram dostępności i rezerwacja w wersji elektronicznej – interaktywnej – 1 kpl.	Do końca 2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	III	III
1.3	Systematyczny wzrost dotacji o min 2% rok do roku dla klubów sportowych, szczególnie skupiających dzieci i młodzież.	Porównanie wydatków celowych rok do roku	2022-2030	Rada Miasta	II	II
Cel 2. Wzrost liczby mieszkańców aktywnych sportowo o 30% do roku 2025 oraz o 50% do 2030 roku						
2.1	Opracowanie kalendarza imprez sportowych, kulturalnych i turystycznych.	Jeden kalendarz na rok Druk 1000 egz. Uruchomienie interaktywnego, internetowego kalendarza – 1	2023-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II

		kpl				
2.2.	Opracowanie programu promocji sportu i rekreacji w różnych grupach wiekowych wraz z konkretnymi narzędziami zachęty.	Szczegółowy program ze wskazaniem narzędzi promocyjnych – 1 kpl	Do końca 2022	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	II
2.3	Wspieranie (finansowe i organizacyjne) podmiotów organizujących amatorskie zawody sportowe, szczególnie masowe.	Wsparcie minimum 10 organizatorów aktywizacji sportowej każdego roku w drodze konkursowej.	2023-2030	Burmistrz	III	III
Cel 3. Zapewnienie wysokiego poziomu opieki i edukacji przedszkolnej dla 100% dzieci do 2030						
3.1	Regularny monitoring działań opiekuńczych i edukacyjnych w żłobkach i przedszkolach przez Komisję Polityki Społecznej Rady Miejskiej	Minimum 1 posiedzenie w ciągu roku poświęcone tej tematyce z udziałem specjalistów i kierowników jednostek	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
3.2	Przeprowadzenie oceny poziomu opieki i edukacji wśród rodziców	Minimum 1 badanie oceniające w ciągu roku (anonimowa ankieta)	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
Cel 4. Wzrost liczby uczestników kształcenia przez całe życie o 20% do roku 2025 oraz o 30% do 2030 roku						
4.1	Wspieranie (finansowe i organizacyjne) podmiotów organizujących kursy i szkolenia dla osób dorosłych	Wsparcie Minimum 10 kursów dokształcających każdego roku w drodze konkursowej	2023-2030	Burmistrz	II	II
4.2	Utworzenie wspólnie z lokalnymi	Utworzenie CTWiU	2024	Centrum Obsługi	I	I

	przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi Centrum Transferu Wiedzy i Umiejętności			Jednostek		
Cel 5. Podniesienie wyników z egzaminów ósmoklasisty o 5% do roku 2026 oraz o 10% do 2030 roku						
5.1	Regularny monitoring działań edukacyjnych w klasach 7 i 8 szkoły podstawowej przez Komisję Polityki Społecznej Rady Miejskiej	Minimum 1 posiedzenie w ciągu roku poświęcone tej tematyce, z udziałem Rad Pedagogicznych, kierowników jednostek i specjalistów	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	III
5.2	Przeprowadzenie oceny poziomu edukacji wśród rodziców	Minimum 1 badanie oceniające w ciągu roku (anonimowa ankieta)	2022-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
5.3	Tworzenie w szkołach nowoczesnych pracowni tematycznych	Minimum 1 pracownia rocznie w szkołach podstawowych	2025-2030	Burmistrz	II	II
5.4	Realizacja dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe	Objęcie dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi minimum 20% dzieci	2023-2030	Burmistrz	II	II
5.5	Wsparcie w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Objęcie pracą indywidualną 10% dzieci	2023-2030	Burmistrz	II	II
Cel 6. Wzrost o 10% poziomu oceny jakości usług administracyjnych i publicznych do 2025 oraz o 20% do 2030 roku						
6.1	Uzyskanie certyfikatu jakości w zakresie usług	Uzyskanie certyfikatu	Do końca 2025	Sekretarz Miasta	III	II

	administracyjnych					
6.2	Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu.	Coroczna ankieta - ocena satysfakcji z obsługi na poziomie min. 4,0 w skali 1-6 (anonimowa ankieta)	2022-2030	Sekretarz Miasta	III	II
6.3	Utworzenie punktu Informacji Turystycznej w Rynku	Utworzenie stanowiska pracy (min. ½ etatu)	2023-2030	Burmistrz	II	I
6.4	Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe	Coroczna ankieta - ocena satysfakcji z obsługi na poziomie min. 4,0 w skali 1-6 (anonimowa ankieta)	2022-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	III
Cel 7. Zwiększenie liczby uczestników imprez kulturalnych o 10% do roku 2024 oraz o 25% do 2030 roku						
7.1	Przygotowanie i promocja projektu specyficznego „produktu kulturalnego” Miasta Boguszków - Gorce	Kompletny projekt produktu kulturalnego	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	II
7.2	Przygotowanie i wdrożenie programu wsparcia lokalnych twórców kultury	Szczegółowy program ze wskazaniem narzędzi promocyjnych	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
7.3	Realizacja rocznego programu wydarzeń kulturalnych	Liczba realizowanych w ciągu roku imprez kulturalnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	III
7.4	Promocja społeczna wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Boguszkowa - Gorc	Liczba uczestników imprez kulturalnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	III

7.5	Wypracowanie i wdrożenie „Indywidualnego bonu na kulturę” (np. dotacja 50 - 75% udziału w wydarzeniach kulturalnych)	Liczba zainteresowanych mieszkańców - młodzieży i osób w podeszłym wieku	2023-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	I	I
Cel 8. Opracowanie i wdrożenie systemu wsparcia osób wykluczonych społecznie oraz osób zagrożonych wykluczeniem, głównie młodzieży na lata 2022-2030						
8.1	Przygotowanie i wdrożenie programu oddłużania zaległości wobec jednostki samorządowej i prac publicznych dla mieszkańców	Liczba oddłużonych zaległości – minimum 50 %	2023	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	II
8.2	Zwiększenie liczby i dostępności mieszkań, w szczególności dla osób o przeciętnych i niskich dochodach oraz nieposiadających zdolności kredytowej	Liczba mieszkań – wzrost o minimum 15%	2022-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	II	I
8.3	Przygotowanie programu pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	Program pomocy	2023	Ośrodek Pomocy Społecznej	II	II
8.4	Realizacja programu pomocy i współpracy z rodzinami osób w różnym wieku niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób z chorobami psychicznymi – pomoc indywidualna, świetlice, zajęcia dla dzieci i młodzieży itp.	Liczba uczestników programu ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	II	II

Cel 9. Wzrost liczby seniorów uczestniczących w aktywnych formach rozwoju i zaangażowania o 10% do roku 2025 oraz o 20% do roku 2030						
9.1	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej starości	Program systemowego wsparcia	2023	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	III	II
9.2	Organizacja wydarzeń aktywizujących seniorów	Liczba uczestników wydarzeń	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
9.3	Utworzenie na terenie miasta Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Rejestracja UTW	2023	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
9.4	Wsparcie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Liczba wydarzeń organizowanych przez UTW	2023-2030	Rada Miasta	II	II
Cel 10. Wdrażanie programu systemowego wsparcia wszystkich aktywnych organizacji pozarządowych do roku 2030						
10.1	Pobudzenie aktywności organizacji pozarządowych poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne	Liczba organizacji NGO objętych wsparciem – 100% aktywnych	2022-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	II
10.2	Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych z biurem typu „open space”, jednym lub dwoma biurami wydzielonymi i jedną lub dwiema salami konferencyjnymi	Liczba organizacji NGO objętych wsparciem – 100% aktywnych	2025	Centrum Obsługi Jednostek	I	I
10.3	Utworzenie stanowiska pracy w celu pomocy administracyjno–biurowej dla organizacji pozarządowych, w tym pomocy w pisaniu i rozliczaniu wniosków o	Liczba organizacji NGO objętych wsparciem – 100% aktywnych	2023	Centrum Obsługi Jednostek	II	II

	dotacje ze źródeł zewnętrznych.					
10.4	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych – Budżet Obywatelski	Liczba projektów wspartych z Budżetu Obywatelskiego – minimum 5 projektów rocznie	2022-2030	Burmistrz	III	III
Cel 11. Przygotowanie i wdrażanie systemu wspomagania aktywizacji młodzieży i rozwoju zainteresowań hobbystycznych od 2023						
11.1	Tworzenie i wspieranie kół zainteresowań dla młodzieży	Liczba młodzieży uczestniczącej w zajęciach – dodatkowo minimum 20% młodzieży	2024-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	III	III
11.2	Organizacja wydarzeń promujących aktywność hobbystyczną wśród młodzieży	Liczba wydarzeń w ciągu roku – minimum 3 wydarzenia rocznie	2023-2030	Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury	II	II
Cel 12. Opracowanie i wdrożenie systemu poradnictwa dla osób bezrobotnych od 2023						
12.1	Inicjowanie i wspieranie spółdzielni socjalnej	Liczba utworzonych spółdzielni – minimum 2 spółdzielnie do 2025,	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	III	II
12.2	Utworzenie i utrzymanie stanowiska doradcy zawodowego i biznesowego (umowa zlecenie)	Liczba osób korzystających z pomocy w ciągu roku	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	III	III
12.3	Utworzenie i utrzymanie stanowiska doradcy personalnego (psychologa) – (umowa zlecenie)	Liczba osób korzystających z pomocy w ciągu roku	2023-2030	Ośrodek Pomocy Społecznej	III	III

Źródło: Opracowanie własne

VI.3. OBSZAR GOSPODARCZY

Wspieranie rozwoju gospodarczego stanowi bardzo ważne zadania jednostki samorządu terytorialnego. W gospodarce wolnorynkowej to przedsiębiorcy aktualni i potencjalni oraz rynek konsumencki tworzą główne źródła rozwoju gospodarczego. Jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty administracji publicznej pośrednio wpływają na stymulowanie tego rozwoju. Tworzą sprzyjającą infrastrukturę dla rozwoju działalności przemysłowej, motywują do inwestowania poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne. Sprzyjające warunki infrastrukturalne i społeczne są głównym źródłem rozwoju poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej. W gospodarce globalnej, sieciowej i cyfrowej także Miasto Boguszków-Gorce może stanowić przestrzeń rozwoju istniejących podmiotów biznesowych oraz sprzyjać pozyskiwaniu nowych podmiotów gospodarczych.

Priorytety strategiczne w obszarze GOSPODARCZYM

1. Dynamiczny i innowacyjny biznes lokalny
2. Atrakcyjna i konkurencyjna oferta turystyczna
3. Przygotowane i uzbrojone nowe tereny inwestycyjne
4. Pozyskanie kapitału na realizację nowych innowacyjnych inwestycji biznesowych

Cele strategiczne w obszarze GOSPODARCZYM

1. Opracowanie i wdrożenie do 2023 roku programu rozwoju turystyki na lata 2023-2030.
2. Zaangażowanie przedsiębiorców lokalnych w utworzenie płaszczyzny lokalnej współpracy i współdziałania biznesu w latach 2022-2030.
3. Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu w celu utworzenia i objęcia patronatem Inkubatora Przedsiębiorczości w latach 2023-2030.
4. Przygotowanie i wdrażanie strategii pozyskiwania inwestorów zewnętrznych w latach 2023-2030.
5. Przygotowanie oferty osadniczej dla osób pracujących w Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz osób pracujących zdalnie, a także powracających z emigracji na lata 2023-2030.

Tabela 40. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna/ osoba	Priorytet	Kolejność czasowa
------	-----------	-----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------------	-----------	----------------------

				odpowiedzialna		
Cel 1. Opracowanie i wdrożenie do 2023 roku programu rozwoju turystyki na lata 2023-2030						
1.1	Przygotowanie wielowątkowego programu inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp.	Program opracowany i przyjęty przez Radę Miasta	2022	Ośrodek Sportu i Rekreacji	III	III
1.2	Wsparcie finansowe i organizacyjne rozbudowy samorządowej i komercyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej oraz hotelarsko-turystycznej	Liczba wspieranych projektów – minimum 3 rocznie m.in. poprzez programy pomocy publicznej	2023-2030	Rada Miasta	III	III
1.3	Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i stoków Chełmca	Liczba wspieranych projektów – minimum 2	2025-2030	Rada Miasta	II	II
1.4	Przygotowanie programu rozwoju sportu, turystyki i rekreacji w oparciu o potencjał Miasta i okolic ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kulturowej i przemysłowej oraz rekreacji związanej	Opracowany i przyjęty przez Radę Miasta Program Rozwoju Turystyki	2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	II	III

	z kompleksami leśnymi na otaczających Miasto terenach górskich					
1.5	Komunalizacja i zagospodarowanie obiektów i terenów dawnego browaru – rewitalizacja oraz uczynienie z tego miejsca ważnego punktu turystyki przemysłowej	Opracowany i wdrożony Projekt	2026-2030	Burmistrz	II	I
Cel 2. Zaangażowanie przedsiębiorców lokalnych w utworzenie lokalnej współpracy i współdziałania biznesu w latach 2022-2030						
2.1	Utworzenie lokalnej sieci (klastra) przedsiębiorczości lokalnej Miasta B-G w celu wspólnej promocji	Włączenie do klastra 20% podmiotów gospodarczych z terenu Miasta	2024	Burmistrz	II	II
2.2.	Opracowanie programu cyklicznych spotkań władz miasta z przedsiębiorcami	Liczba spotkań w ciągu roku – minimum 4	2022 - 2030	Burmistrz	II	II
Cel 3. Współpraca z organizacjami otoczenia biznesu w celu utworzenia i objęcia patronatem Inkubatora Przedsiębiorczości w latach 2023-2030						
3.1	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i miejsca dla rozwoju start-upów oraz wsparcia działającego biznesu lokalnego	Powołanie Inkubatora Przedsiębiorczości jako jednostki powiązanej z samorządem	2026	Burmistrz	III	II
3.2	Utworzenie w Urzędzie Miasta a następnie w Inkubatorze Przedsiębiorczości stanowiska ds. promocji programów	Utworzone stanowisko pracy (umowa o pracę lub zlecenie)	2025	Burmistrz	II	II

	i wsparcia w przygotowywaniu projektów dotacyjnych dla przedsiębiorców					
Cel 4. Przygotowanie i wdrażanie strategii pozyskiwania inwestorów zewnętrznych w latach 2023-2030						
4.1	Przygotowanie projektu i dokumentacji uzbrojenia około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP	Zatwierdzony projekt i kompletna dokumentacja	2024	Burmistrz	III	II
4.2	Wsparcie finansowe i organizacyjne projektu uzbrojenia około 10 ha dla potrzeb inwestycyjnych, głównie dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP	Powierzchnia uzbrojonego terenu	2025-2030	Rada Miasta	III	II
Cel 5. Przygotowanie oferty osadniczej dla osób pracujących w Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz osób pracujących zdalnie, a także powracających z emigracji na lata 2023-2030						
5.1	Wielowątkowe programy pozyskiwania nowych mieszkańców i przedsiębiorców	Przygotowany i zatwierdzony programy – corocznie modyfikowany	2023-2030	Komisja Polityki Społecznej Rady Miejskiej	II	II
5.2	Przygotowanie projektu i dokumentacji uzbrojenia terenu dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego	Zatwierdzony projekt i kompletna dokumentacja	2024	Burmistrz	III	II

5.3	Wsparcie finansowe i organizacyjne projektu uzbrojenia terenu dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego	Powierzchnia uzbrojonego terenu	2025-2030	Rada Miasta	II	II
-----	--	---------------------------------	-----------	-------------	----	----

Źródło: Opracowanie własne

VI.4. OBSZAR INFRASTRUKTURALNY

Infrastruktura przestrzenna stanowi największe obciążenie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego, szczególnie w sytuacji terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy, jak to ma miejsce w przypadku Miasta Boguszków-Gorce. Utrzymanie infrastruktury stanowi bardzo poważną pozycję w budżecie lokalnym. W związku z postępowaniem technicznym i podnoszeniem poziomu życia następuje permanentny wzrost oczekiwań mieszkańców wobec przestrzeni publicznej. Perspektywa pozyskiwania nowych mieszkańców, pozyskiwanie inwestorów w zakresie działalności biznesowej oraz pragnienia pozyskiwania coraz większej liczby turystów stanowią wyznaczniki do odważnego podejmowania wyzwań inwestycyjnych w rozwój infrastruktury przestrzennej.

Priorytety strategiczne w obszarze INFRASTRUKTURALNYM

1. Spójność terytorialna komunikacji publicznej miejskiej i pozamiejskiej
2. Infrastruktura stymulująca rozwój gospodarczy
3. Infrastruktura warunkująca dobrostan mieszkańców i gości

Cele strategiczne w obszarze INFRASTRUKTURALNYM

1. Systematyczna likwidacja barier oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, a szczególnie osobom z niepełnosprawnościami do roku 2030
2. Wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorczości i organizacji pozarządowych do 2030 roku
3. Wsparcie rozwoju turystyki, a szczególnie Góry Dzikowiec do 2030 roku
4. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem ruchu kolejowego, samochodowego, rowerowego do 2030 roku
5. Systematyczna poprawa stanu infrastruktury zapewniającej komfort życia mieszkańców i estetykę otoczenia do roku 2030

Tabela 41. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

[Priorytet działania (znaczenie) w skali I do III, najwyższy priorytet realizacji oznaczono cyfrą rzymską III. Kolejność realizacji działania w skali I do III, najwyższy priorytet czasowy oznaczono cyfrą rzymską III.]

L.p.	DZIAŁANIE	MIERNIKI (wskaźnik realizacji)	Planowany termin realizacji / Obszary Strategicznej Interwencji	Jednostka odpowiedzialna / osoba odpowiedzialna	Priorytet	Kolejność czasowa
Cel 1. Systematyczna likwidacja barier oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, a szczególnie osobom z niepełnosprawnościami do roku 2030						
1.1	Budowa dźwigów osobowych wewnętrznych lub zewnętrznych i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz utworzenie intymnych przestrzeni dla matek z małymi dziećmi w obiektach użyteczności publicznej, a szerzej, likwidacja barier architektonicznych i uczynienie przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców potrzebujących wsparcia	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 rocznie	2023-2030 / OSI 1	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	III
1.2	Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz gazyfikacja Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszcowa – Gorce	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 5 projektów rocznie	2022-2030 / OSI 1	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	III
1.3	Przygotowanie, we współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wdrożenie programu identyfikacji zagrożeń oraz zabezpieczeń przed niekontrolowanymi osunięciami i tąpnięciami w miejscu występujących	Przygotowanie i wdrożenie programu	2025 / OSI 2	Burmistrz	II	II

	podziemnych wyrobisk pokopalnianych					
Cel 2. Wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorczości i organizacji pozarządowych do 2030 roku						
2.1	Włączenie mieszkańców do systemu szybkich łącz internetowych spiętych z Dolnośląską Siecią Szkieletową zbudowaną przez UMWD wzdłuż dolnośląskich linii kolejowych oraz z wykorzystaniem infrastruktury operatorów telekomunikacyjnych	Przygotowanie i wdrożenie programu	2023-2030 / OSI 1	Burmistrz we współpracy z operatorem	II	III
2.2.	Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów	Zmiana SUIKZP i MPZP oraz przygotowanie i wdrożenie programu	2023-2030	Burmistrz	II	II
2.3	Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu, w oparciu o istniejące i rewitalizowane obszary i zespoły zabudowy – wielofunkcyjnych usług centrotwórczych – w taki sposób, aby każda dzielnica Boguszuwa – Gorce stanowiła uzupełnienie funkcjonalne dla innych dzielnic i aby każda z nich, w modelu policentrycznym, była jednakowo ważna dla rozwoju całego miasta.	Zmiana SUIKZP i MPZP oraz przygotowanie i wdrożenie programu	2023-2030	Burmistrz	I	I
Cel 3. Wsparcie rozwoju turystyki, a szczególnie Góry Dzikowiec do 2030 roku						
3.1	Utworzenie przystanku kolejowego u podnóża Góry Dzikowiec na linii kolejowej w kierunku Mezimesti w Republice Czeskiej	Współpraca w projekcie operatora kolejowego	2023 / OSI 3	Burmistrz	II	III
3.2	Rewitalizacja Starego Miasta w Boguszuwie z odnową	Liczba zrealizowany	2023-2030 / OSI 1	Zakład Gospodarki	II	II

	funkcji gospodarczych, głównie w branży turystycznej, hotelarskiej i gastronomicznej, w tym starych kościołów (II Obszar Strategicznej Interwencji)	ch projektów inwestycyjnych – minimum 1 obiekt rocznie		Miejskiej Sp. z o.o.		
Cel 4. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem ruchu kolejowego, samochodowego, rowerowego do 2030 roku						
4.1	Budowa obwodnicy Boguszowa	Współpraca w projekcie DSDiK	2024-2026	Burmistrz	III	III
4.2	Zarezerwowanie korytarza obwodnicy Gorc jako drugiego etapu obwodnicy Boguszowa - Gorc i uwzględnienie włączenia w obwodnicę Czarnego Boru	Zmiana SUiKZP oraz MPZP	2027	Burmistrz	I	I
4.3	Przestrzenne i infrastrukturalne powiązanie dzielnic Boguszowa – Gorc obwodowymi drogami kołowymi, rowerowymi i pieszymi, a przede wszystkim bezemisyjną autobusową komunikacją publiczną, w miarę możliwości bezpłatną	Zmiana SUiKZP i MPZP oraz przygotowanie i wdrożenie programu	2023-2030	Burmistrz	II	II
Cel 5. Systematyczna poprawa stanu infrastruktury zapewniającej komfort życia mieszkańców i estetykę otoczenia do roku 2030						
5.1	Stopniowa likwidacja zagrożeń ekologicznych i rekultywacja terenów pokopalnianych (II Obszar Strategicznej Interwencji)	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 1 projekt rocznie	2025-2030 / OSI 2	Burmistrz	III	III
5.2	Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – minimum 2	2023-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	II	III

	ochrony środowiska	projekty rocznie				
5.3	Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych.	Liczba zrealizowanych projektów remontowych – minimum 2 projekty rocznie	2023-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	III
5.4	Modernizacja komunalnego budownictwa mieszkaniowego, która powinna być połączona z termomodernizacją, z wyposażeniem każdego mieszkania w kuchnię i łazienkę, z montażem odnawialnych źródeł energii oraz z systemami odzysku wody deszczowej do celów gospodarczych.	Liczba zrealizowanych projektów remontowych – minimum 2 projekty rocznie	2023-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	III	III
5.5	Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych.	Liczba zrealizowanych projektów remontowych – minimum 1 projekt rocznie	2022-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	II	II
5.6	Rozbudowa żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – 1 projekt	2022-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	II	III
5.7	Budowa nowych przejść i kładek pieszo–rowerowych nad terenami kolejowymi.	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych – 1 projekt	2025-2030	Zakład Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o.	II	I
5.8	Poprawa warunków pracy służb społecznych – budowa nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej	Zrealizowany projekt	2023	Ośrodek Pomocy Społecznej	II	III

Źródło: Opracowanie własne

VI.5. Wyznaczenie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI)

Ze zgłaszanych postulatów strategicznych wynika konieczność szczególnej interwencji poprzez skoordynowane planowanie przestrzenne, programowanie, inwestowanie i wsparcie rozwoju trzech obszarów w granicach miasta Boguszków – Gorce, o łącznej powierzchni prawie 110 ha:

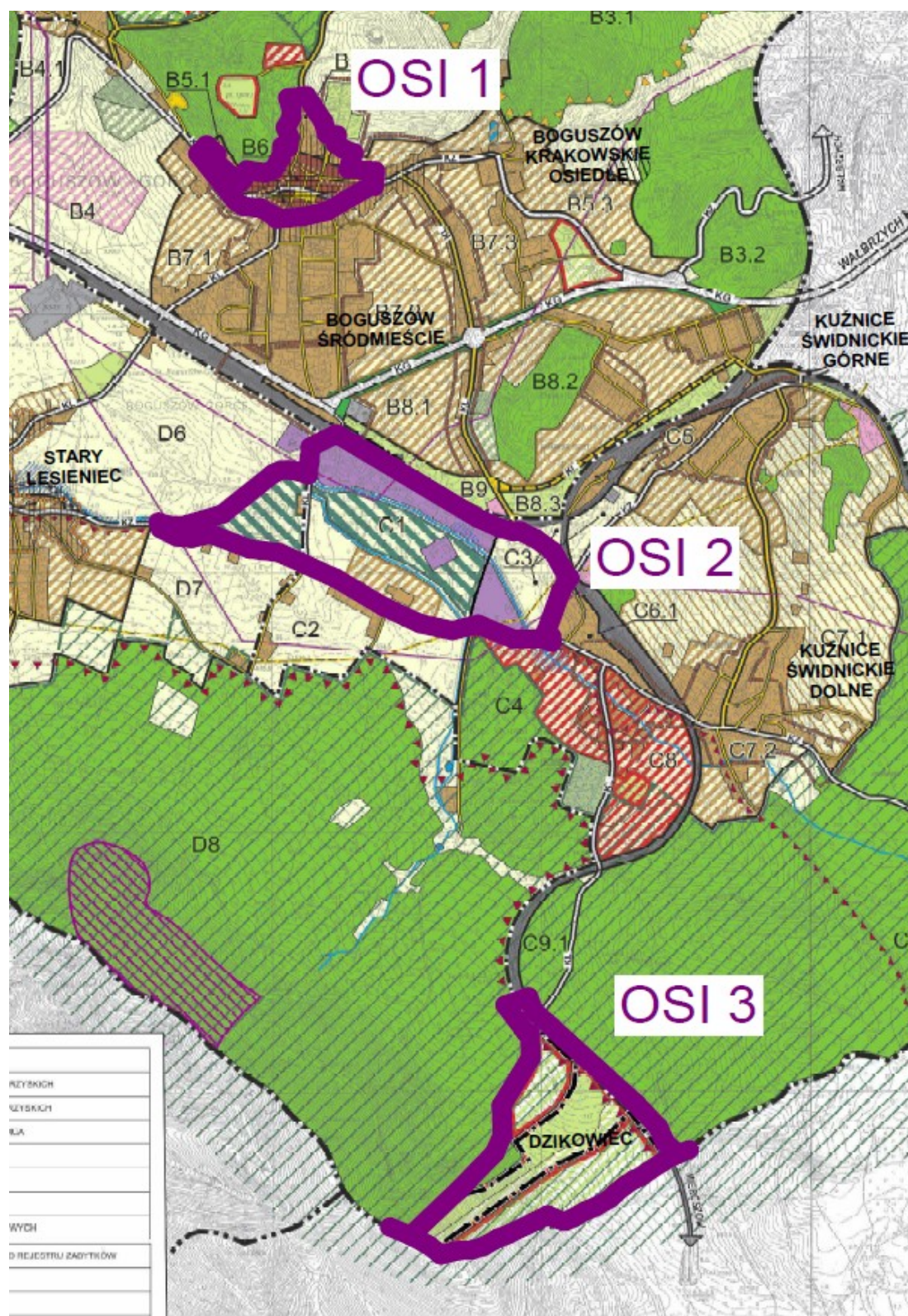
OSI 1 o powierzchni około 13,3 ha – Stare Miasto w dzielnicy Boguszków, o przewadze funkcji mieszkalno-usługowej, z licznymi obiektami zabytkowymi, obecnie zagrożone degradacją i przeciążone komunikacyjnie, głównie ruchem tranzytowym.

OSI 2 o powierzchni około 55,2 ha – obszary położone pomiędzy zabudową mieszkaniową dzielnic Stary Lesieniec i Kuźnice Świdnickie - tereny przemysłowe, wyrobiska pokopalniane, obszary „dzikiej” prywatyzacji mienia Skarbu Państwa, tereny składowisk odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) – zdegradowane przestrzenie i środowisko.

OSI 3 o powierzchni około 40,2 ha – obszary położone na północno – wschodnim stoku góry Dzikowiec, będące kluczowym ogniwem w planowanym systemie sportowo – rekreacyjnym Boguszoza – Gorc. Stopniowo zagospodarowywane, wymagające dodatkowych inwestycji, zarówno w ramach prywatnych, jak i samorządowych funkcji sportowych, rekreacyjnych i hotelarsko – gastronomicznych oraz w ramach infrastruktury komunikacyjnej. Granice obszarów strategicznej interwencji zostały przedstawione na rysunku nr 1.

Rysunek 3. Granice Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI)

Źródło: Opracowanie własne

Na obszarach strategicznej interwencji w mieście Boguszków – Gorce planuje się zrealizować następujące działania:

OSI 1:

- rewitalizacja społeczna i przestrzenna wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem Rynku oraz nieużytkowanych obiektów przemysłowych i użyteczności publicznej,
- likwidacja ruchu tranzytowego poprzez budowę obwodnicy Boguszcza,
- modernizacja infrastruktury mieszkaniowej wraz z osiągnięciem stanu niskiej emisji lub bezemisyjności, z maksymalnym stopniem ochrony środowiska, wraz z wymianą źródeł energii na systemy OZE,
- wykorzystanie niezagospodarowanych terenów na funkcje rekreacyjne i na zielenią urządzone,
- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,

OSI 2:

- rewitalizacja terenów przemysłowych połączona z likwidacją wysypisk odpadów i rekultywacją wybranych obszarów zdegradowanych,
- niezbędne zmiany planistyczne w celu udostępnienia terenów inwestycyjnych dla lokalnych przedsiębiorców z sektora MŚP,
- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,
- budowa Inkubatora Przedsiębiorczości dla start'upów z branży nowoczesnych technologii teleinformatycznych,
- budowa źródeł energii w oparciu o systemy OZE,

OSI 3:

- wielowątkowy program inwestycyjny zagospodarowania na cele turystyczne, zarówno inwestycji samorządowych, jak i rządowych i prywatnych: trasy narciarskie, infrastruktura towarzysząca, trasy piesze i rowerowe, budowa hotelu, przystanek kolejowy, modernizacja wieży widokowej itd.
- uzbrojenie terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne, przystanki komunikacji publicznej, chodniki i drogi rowerowe,
- modernizacja istniejącej kubatury oraz budowa nowych obiektów z wykorzystaniem źródeł energii w oparciu o systemy OZE.

VI.6. Wydatki majątkowe w projekcie uchwały budżetowej Gminy Boguszków – Gorce na rok 2022 (listopad 2021)

I. W projekcie uchwały budżetowej, skierowanym do Regionalnej Izby Obrachunkowej, ustalono:

- 1) Dochody budżetu w wysokości 67.304.483,60 zł (w tym majątkowe 1.715.500,00 zł)
- 2) Wydatki budżetu w wysokości 83.164.050,44 zł (w tym majątkowe 18.559.324,00 zł)
- 3) Deficyt planuje się pokryć:
 - a) z kredytu długoterminowego w wysokości 6.071.927,73 zł,
 - b) z przychodów z RFIL* w wysokości 8.477.735,11 zł,
 - c) z przychodów z RFRDS** w wysokości 1.309.904,00 zł.

*RFIL – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

**RFRDS – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych

W odniesieniu do zadań strategicznych, w obszarze wydatków majątkowych, w projekcie budżetu Miasta Boguszków – Gorce zaplanowano następujące kwoty.

Tabela 42. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Dalsze inwestycje w rozbudowę żłobka miejskiego oraz zachęty finansowe dla powstawania niepublicznych placówek tego typu. (Działanie 5.6 obszar infrastr.)	Adaptacja części budynku po byłym Publicznym Gimnazjum Nr 1 przy ul. Wyszyńskiego 10 na Żłobek Miejski nr 1 w Boguszkowie – Gorcach – II etap – 1.099.016 zł
Poprawa jakości obsługi w Urzędzie Miasta i w instytucjach publicznych podległych samorządowi lokalnemu. (Działanie 6.2 obszar społ.)	Modernizacja III piętra budynku przy ul. Wyszyńskiego w Boguszkowie – Gorcach na potrzeby Centrum Obsługi Jednostek – 230.000 zł
Przygotowanie i stopniowe wdrażanie programu opieki nad seniorami, w tym utworzenie domu spokojnej	Utworzenie i/lub wyposażenie Klubu „Senior+” przy ul. Krakowskiej – 400.000

starości. (Działanie 9.1 obszar społ.)	zł
Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez wspieranie i współfinansowanie inicjatyw społecznych. (Działanie 10.4 obszar społ.)	Rezerwa celowa na Budżet Obywatelski – 150.000 zł
Poprawa dostępu do usług rynku pracy i pomocy społecznej oraz poprawa warunków pracy służb społecznych poprzez budowę nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej i Oddziału Powiatowego Urzędu Pracy. (Działanie 5.8 obszar infrastr.)	Przebudowa, rozbudowa i remont budynku z zasobu gminnego na potrzeby funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej – 3.500.000 zł
Szczególna troska o czystość i estetykę przestrzeni publicznej i nadzorowanie systematycznej segregacji odpadów – działania systemowe. (Działanie 6.4 obszar społ.)	Budowa boksów śmietnikowych na pojemniki przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Miasto Boguszów – Gorce – 70.000 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 43. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Rozwój obszaru sportowego i rekreacyjnego na stoku Dzikowca, w tym jego potencjału gospodarczego (w oparciu o porzuconą budowę hotelu) – przygotowanie wielowarunkowego program inwestycyjnego zagospodarowania na cele turystyczne Góry Dzikowiec w różnych aspektach: stok, wyciągi, kolej linowa, rozwój tras narciarskich, ścieżki rowerowe, wieża widokowa, szlaki narciarskie biegowe i szlaki piesze, sztuczne naśnieżanie, itp. (Działanie 1.1 obszar gosp.)	Budowa nowych miejsc postojowych wraz z przebudową drogi dojazdowej do Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego Dzikowiec – 750.000 zł. Rozwój i poprawa funkcji turystycznych na terenie Gminy Boguszów – Gorce – 2.120.000 zł. Budowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej w Boguszowie – Gorcach – 1.700.000 zł.
Turystyczne zagospodarowanie obszarów poza Górą Dzikowiec – w tym Góry Parkowej i stoków Chelmca. (Działanie 1.3 obszar gosp.)	Budowa pumtracka przy kompleksie boiska sportowych w Boguszowie – Gorcach – 800.000 zł.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 44. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszków-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym

DZIAŁANIE	POZYCJA W PROJEKCIE BUDŻETU NA ROK 2022
Wyodrębnienie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i usługowe oraz stopniowe uzbrajanie terenów. (Działanie 5.2 obszar gosp.)	Zagospodarowanie przestrzenne miasta – MPZP i SUIKZP – zagospodarowanie przestrzenne – 50.000 zł
Likwidacja szkodliwych dla środowiska systemów grzewczych, wzrost udziału źródeł energii odnawialnej oraz gazyfikacja Starego Lesieńca i pozostałych niezgazyfikowanych obszarów Boguszuza – Gorc. (Działanie 1.2 obszar infrastr.)	Dotacje na przedsięwzięcia służące ochronie powietrza, związane z trwałą likwidacją ogrzewania opartego na paliwie stałym – 300.000 zł Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie wybranych gmina Aglomeracji Wałbrzyskiej – 110.500 zł. Współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju przedsięwzięć energetycznych – środowiskowych – etap przygotowawczy służący utworzeniu Sub – Regionalnego Sieciowego Programu Modernizacji Budynków i „Wałbrzyski Klaster Energetyczny” – 40.000 zł

Remonty generalne budynków komunalnych będących siedzibą placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych. (Działanie 5.5 obszar infrastr.)	Modernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 6 w Boguszowie – Gorcach – 400.000 zł Modernizacja systemu ogrzewania w budynku sali gimnastycznej PSP nr 1 w Boguszowie – Gorcach – 300.000 zł. Przebudowa budynku przy ul. Wyszyńskiego w Boguszowie – Gorcach na potrzeby utworzenia przedszkola zlokalizowanego na I i II piętrze budynku – 1.800.000 zł. Modernizacja węzła sanitarnego w budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej – Centrum Kultury w Boguszowie – Gorcach – 500.000 zł.
Poprawa stanu placów publicznych, dróg gminnych i chodników, oznaczenia przejść dla pieszych. (Działanie 5.3 obszar infrastr.)	Program budowy, przebudowy i remontów chodników na terenie gminy Boguszków – Gorce wraz z doświetleniem przejść dla pieszych – 800.000 zł. Przebudowa wiaduktu w ciągu ulicy Krakowskiej w Boguszowie – Gorcach – 1.309.901 zł. Przebudowa drogi gminnej – ulicy Królowej Jadwigi w Boguszowie Gorcach wraz niezbędną infrastrukturą – 30.000 zł (dokumentacja). Przebudowa ulicy Wincentego Witosa w Boguszowie – Gorcach wraz z niezbędną infrastrukturą – 60.000 zł (dokumentacja). Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Kuźnicach Świdnickich – 150.000 zł.
Poprawa stanu zieleni publicznej oraz wykorzystanie przestrzeni obszarów zielonych na funkcje rekreacyjne, w zgodności z priorytetem ochrony środowiska. (Działanie 5.2 obszar infrastr.)	Zagospodarowanie skweru w rejonie ul. Henryka Sienkiewicza i ul. Raclawickiej – 50.000 zł (dokumentacja). Zagospodarowanie terenu wzdłuż ul. Marii konopnickiej wraz z niezbędną infrastrukturą

	– 100.000 zł (dokumentacja). Modernizacja placu zabaw przy ul. Generała Józefa Bema – 50.000 zł (dokumentacja).
--	---

Źródło: Opracowanie własne

VI.7. Wskazania dla dalszych okresów budżetowych

W obszarze społecznym, wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny koncentrować się przede wszystkim na likwidacji barier architektonicznych i uczynieniu przestrzeni publicznej bardziej przyjaznej dla mieszkańców oraz na wsparciu osób zagrożonych wszelkiego rodzaju wykluczeniem społecznym – zarówno w związku z podeszłym wiekiem, niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną jak i niezaradnością życiową. Istotne będzie wsparcie postaw obywatelskich, m.in. poprzez docelowe utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych i wsparcie instytucjonalne Centrum oraz poprzez utrzymanie i wzmocnienie Budżetu Obywatelskiego i wyodrębnienie puli środków na wsparcie Inicjatyw Obywatelskich.

W obszarze gospodarczym wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny być skierowane na działania związane ze wzbogaceniem funkcji sportowych, rekreacyjnych i hotelarsko – gastronomicznych oraz ze wsparciem lokalnych przedsiębiorców, m.in. poprzez przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych dla inwestorów z sektora MŚP. Kluczowe jest przygotowanie odpowiednich gruntów i budowa Inkubatora Przedsiębiorczości, w którym będą powstawać i rozwijać się start'upy z branży nowoczesnych technologii teleinformatycznych. To jednocześnie sposób na stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych, przedsiębiorczych mieszkańców i droga do ich powrotów po studiach.

W obszarze infrastrukturalnym w latach 2023 – 2030 niezbędne będzie skierowanie wydatków majątkowych w obszar istniejącej infrastruktury mieszkaniowej oraz w tereny zdegradowane, z maksymalnym wykorzystaniem nowoczesnych technologii dla unowocześnienia warunków zamieszkiwania, osiągnięcia stanu niskiej emisji lub bezemisyjności, możliwie dużego stopnia wykorzystania OZE i ochrony zasobów wody. Znaczną część wydatków majątkowych należy ulokować w remonty i budowę nowych dróg, chodników i ścieżek rowerowych oraz w poprawę stanu zieleni miejskiej. Poczynając od pilnej zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, aż po zmiany kolejnych planów miejscowych, należy wyodrębnić nowe przestrzenie pod wszelkiego rodzaju funkcje miastotwórcze, a w szczególności pod budownictwo mieszkaniowe jedno i wielorodzinne, dzięki któremu Boguszków – Gorce uzyska niewątpliwie atut w obrębie Aglomeracji Wałbrzyskiej, miasta o dużym potencjale dla osiedlania się nowych mieszkańców. Niezbędne dla rozwoju funkcji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych będą inwestycje w sieci uzbrojenia technicznego, w tym w szerokopasmowe przesyły informatyczne.

Wydatki majątkowe w latach 2023 – 2030 powinny zostać również w większym stopniu skierowane na integrację przestrzenną dzielnic oraz nadanie im nowych funkcji w układzie policentrycznym oraz spięcie układu przestrzennego komunikacją publiczną – niskoemisyjną i bezpłatną. Kluczowa dla wszystkich obszarów życia miasta będzie rewitalizacja starówki w dzielnicy Boguszków oraz zabytkowych obiektów poprzemysłowych i jednolicie zaprojektowanych zespołów mieszkalnych w dzielnicy Gorce i w pozostałych częściach miasta. Poprzez rewitalizację należy rozumieć nie tylko remonty kubatur, ale przede wszystkim nadanie rewitalizowanym obszarom nowych funkcji społecznych i gospodarczych.

We wszystkich wskazanych kierunkach rozwoju infrastruktury należy wzmoczyć wysiłki dla pozyskiwania finansowych środków zewnętrznych, zarówno ze źródeł krajowych, jak i europejskich, w szczególności związanych z ochroną środowiska, jak i przestawiania systemów lokalnej gospodarki na tory niskiej emisji lub bezemisyjności (również w nawiązaniu do programów Komisji Europejskiej zatrzymania lub spowolnienia niekorzystnych zmian klimatycznych, np. Fit for 55).

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

1. Batko R., Bogacz-Wojtanowska E. (2015), *Przedsiębiorstwa społeczne – poszukiwanie tożsamości pomiędzy celami ekonomicznymi a społecznymi*, Problemy Zarządzania, vol. 13, nr 4
2. Dokumenty Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszkowie-Gorcach
3. Dokumenty Urzędu Miasta Boguszków-Gorce
4. GUS; <http://stat.gov.pl/bdl/>
5. GUS, Narodowy Spis Powszechny 2011
6. <https://www.cpk.pl/pl/dla-mieszkancow/studium-techniczno-ekonomiczno-srodowiskowe-dla-budowy-linii-kolejowej-zarow-granica-panstwa>
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019 r.
8. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, 2020 r. – Wyniki egzaminu
9. Pacut A., *Rozwój przedsiębiorczości społecznej – istota i kierunki analizy*, Ekonomia Społeczna, nr 1, 2015
10. PKW; <https://pkw.gov.pl/>
11. Wójcik J., *Tereny pokopalniane Zagłębia Wałbrzyskiego 20 lat po zamknięciu kopalń węgla*, Przegląd geograficzny, 2018 nr 2 (90)
12. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, UMWD, Wrocław 2018 r.
13. Zalewski A. (red.), *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*, SGH 2005

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa powiatu wałbrzyskiego i miasta Wałbrzych.....	35
Rysunek 2. Wariantowa mapa projektowanej linii kolejowej Żarów – granica Państwa.....	70
Rysunek 3. Granice Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI).....	153

SPIS TABEL

Tabela 1. Ranking najniżej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych.....	19
Tabela 2. Ranking najwyższej ocenionych dziedzin funkcjonowania miasta Boguszków-Gorce na podstawie badań ankietowych.....	19
Tabela 3. Ranking problemów, które w największym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszkowa–Gorc	20
Tabela 4. Ranking problemów, które w najmniejszym stopniu dotyczą mieszkańców Boguszkowa–Gorc	20
Tabela 5. Problemy dodatkowe, zgłoszone przez respondentów – mieszkańców.....	21
Tabela 6. Doświadczenia mieszkańców z życia w mieście oraz oczekiwania strategiczne (swobodne wypowiedzi).....	27
Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszkowa - Gorc oraz powiatu wałbrzyskiego pod koniec 2020 roku.....	39
Tabela 8. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszkowie - Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019.....	41
Tabela 9. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszkowie - Gorcach oraz powiecie wałbrzyskim w latach 2010 - 2019.....	42
Tabela 10. Liczba mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w powiecie wałbrzyskim, Wałbrzychu i w Boguszkowie - Gorcach pod koniec 2020 roku.....	43
Tabela 11. <i>Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i w Boguszkowie - Gorcach.....</i>	<i>45</i>
Tabela 12. Prognozowana liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2025, 2035, 2045 i 2050 w powiecie wałbrzyskim i w Wałbrzychu.....	47
Tabela 13. Prognozowana liczba mieszkańców w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do roku 2050. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste.....	48
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Boguszkowie – Gorcach w latach 2010, 2015, 2020.....	50

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON na obszarze powiatu wałbrzyskiego w latach 2010, 2015, 2020.....	50
Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej (PGN) zarejestrowane w REGON w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020.....	51
Tabela 17. Liczba PGN w Boguszowie-Gorcach w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia.....	51
Tabela 18. Liczba PGN w powiecie wałbrzyskim w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia.....	52
Tabela 19. Liczba PGN w Wałbrzychu w latach 2010, 2015, 2020 w podziale na wielkość zatrudnienia.....	52
Tabela 20. Liczba spółek z o.o. prowadzących działalność gospodarczą w najliczniejszych podklasach PKD w Boguszowie-Gorcach pod koniec 2020 roku.....	55
Tabela 21. Liczba spółek z o.o. oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w określonych sekcjach PKD w Boguszowie-Gorcach pod koniec 2020 roku.....	57
Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2019 r. w poszczególnych grupach sekcji PKD w powiecie wałbrzyskim na tle otoczenia, Wrocławia i województwa.....	61
Tabela 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, na Dolnym Śląsku, w powiecie kłodzkim, powiecie świdnickim, powiecie wałbrzyskim, we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu w latach 2015 - 2020. Dane w %.....	61
Tabela 24. Dane dotyczące budżetu obywatelskiego z lat 2019 i 2020 Boguszowie-Gorcach w układzie: wysokość budżetu obywatelskiego, liczba zgłoszonych wniosków, liczba zakwalifikowanych do głosowania, liczba głosujących, liczba dofinansowanych wniosków i kwota łączna dofinansowań.....	77
Tabela 25. Aktywność Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach oraz informacja o osobach uzależnionych od alkoholu lub narkotyków korzystających z pomocy ośrodka w latach 2016 – 2020....	81
Tabela 26. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Boguszków-Gorce oraz liczba uczniów szkół podstawowych wraz z przewidywaną liczbą absolwentów i liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2020/20.....	82
Tabela 27. Liczba osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego w 2011 roku.....	85
Tabela 28. Udział osób posiadających określone wykształcenie na terenie powiatu wałbrzyskiego, wybranych podregionów oraz województwa dolnośląskiego wśród ogółu mieszkańców tych obszarów w 2011 roku.....	86
Tabela 29. Analiza SWOT Boguszowa - Gorc w obszarze społecznym.....	93
Tabela 30. Analiza SWOT Boguszowa – Gorc w obszarze gospodarczym.....	96
Tabela 31. Analiza SWOT Boguszowa-Gorc w obszarze infrastrukturalno-przestrzennym.....	98
Tabela 32. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych.....	103

Tabela 33. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych.....	109
Tabela 34. Projekty strategiczne wynikające z SOR i ze strategii zintegrowanych.....	115
Tabela 35. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym.....	121
Tabela 36. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym.....	124
Tabela 37. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym.....	126
Tabela 38. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w dwóch lub trzech obszarach opisanych w ust. 1.2., 1.3. i 1.4.....	127
<i>Tabela 39. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym.....</i>	<i>132</i>
<i>Tabela 40. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym.....</i>	<i>142</i>
Tabela 41. Wybór priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym.....	147
Tabela 42. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze społecznym.....	155
Tabela 43. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze gospodarczym.....	156
Tabela 44. Plan wydatków majątkowych w odniesieniu do priorytetów w Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce 2021-2030 w obszarze infrastrukturalnym.....	157

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena rynku pracy w skali 1-5 pkt.....	8
Wykres 2. Ocena warunków rozwoju przedsiębiorczości w skali 1-5 pkt.....	9
Wykres 3. Ocena dostępu do e-usług administracyjnych w skali 1-5 pkt.....	9
Wykres 4. Ocena dostępności i jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w skali 1-5 pkt.....	10
Wykres 5. Ocena dostępności i jakości infrastruktury drogowej, chodników i dróg rowerowych w skali 1-5 pkt.....	11
Wykres 6. Ocena stanu i jakości mieszkań komunalnych w skali 1-5 pkt.....	11
Wykres 7. Ocena stanu i jakości przestrzeni publicznych (place, skwery, parki, miejsca rekreacyjne) w skali 1-5 pkt.....	12
Wykres 8. Ocena dostępności i jakości komunikacji publicznej (tabor i połączenia autobusowe oraz kolejowe) w skali 1-5 pkt.....	12
Wykres 9. Ocena dostępności i jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej w skali 1-5 pkt.....	13
Wykres 10. Ocena dostępności i jakości opieki medycznej w skali 1-5 pkt.....	13
Wykres 11. Ocena dostępności i jakości opieki nad seniorami w skali 1-5 pkt.....	14
Wykres 12. Ocena dostępności i jakości pomocy rodzinom najuboższym i zagrożonym marginalizacją w skali 1-5 pkt.....	14
Wykres 13. Ocena dostępności przestrzeni publicznych i instytucji dla osób niepełnosprawnych w skali 1-5 pkt.....	15
Wykres 14. Ocena dostępności i jakości obiektów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w skali 1-5 pkt.....	16
Wykres 15. Ocena atrakcyjności oferty kulturowej i rozrywkowej w skali 1-5 pkt.....	16
Wykres 16. Ocena stanu środowiska przyrodniczego w skali 1-5 pkt.....	17
Wykres 17. Ocena dostępności i jakości usług noclegowych i gastronomicznych w skali 1-5 pkt.....	17
Wykres 18. Ocena jakości obsługi administracji publicznej (instytucji samorządowych) w skali 1-5 pkt.....	18
Wykres 19. Ocena najważniejszych problemów społecznych i związanych z nimi zagrożeń.....	20
Wykres 20. Identyfikacja mocnych stron miasta.....	25
Wykres 21. Identyfikacja słabych stron miasta.....	25
Wykres 22. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta.....	25
Wykres 23. Oczekiwania mieszkańców w ramach polityki gospodarczej miasta.....	26
Wykres 24. Oczekiwania mieszkańców w ramach zagospodarowania przestrzennego miasta.....	26

Wykres 25. Płeć respondentów w %.....	31
Wykres 26. Wiek respondentów w %.....	31
Wykres 27. Okres zamieszkania w %.....	31
Wykres 28. Wykształcenie respondentów w %.....	32
Wykres 29. Status zawodowy respondentów w %.....	32
Wykres 30. Liczba ludności Boguszowa - Gorc, Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego w okresie 2011-2020.....	37
Wykres 31. Struktura wiekowa mieszkańców Boguszowa - Gorc pod koniec 2020 roku.....	38
Wykres 32. Współczynnik feminizacji w 2020 r. w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim, Boguszowie-Gorcach i w Wałbrzychu.....	40
Wykres 33. Liczba urodzeń żywych, zgonów i przyrost naturalny w Boguszowie - Gorcach w latach 2010-2019.....	40
Wykres 34. Liczba zameldowań, wymeldowań i saldo migracji w Boguszowie - Gorcach w latach 2010 - 2019.....	42
Wykres 35. Ekonomiczna struktura wiekowa Boguszowa - Gorc w porównaniu z województwem dolnośląskim, powiatem wałbrzyskim oraz Wałbrzychem pod koniec 2020 roku.....	44
Wykres 36. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011 – 2020 w województwie dolnośląskim, powiecie wałbrzyskim i Boguszowie - Gorcach.....	45
Wykres 37. Prognozowana liczba mieszkańców ogółem w powiecie wałbrzyskim oraz w Wałbrzychu w perspektywie od 2025 do 2050 roku. Dane dla lat 2016 – 2020 rzeczywiste.....	48
Wykres 38. Wskaźniki gospodarcze 2020 r. - poziom przedsiębiorczości, czyli liczba zarejestrowanych PGN na 1000 mieszkańców województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego, Boguszowa - Gorc oraz Wałbrzycha.....	53
Wykres 39. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Boguszowie-Gorcach wg sekcji i działów PKD 2007 w 2020 roku.....	54
Wykres 40. Liczba spółek z o.o. działających w Boguszowie-Gorcach w 2021 r. aktywnych w poszczególnych sekcjach PKD.....	55
Wykres 41. Liczebność spółek z o.o. aktywnych na obszarze Boguszowa - Gorc w 2021 r. w najliczniejszych kategoriach rodzajów własności.....	58
Wykres 42. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2019 r. - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego na tle sąsiednich powiatów, województwa i Polski. Dane w PLN brutto.....	59
Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wałbrzyskim na tle sąsiednich powiatów oraz województwa i Polski w relacji do przeciętnej płacy krajowej (Polska=100) w latach 2010 – 2019.....	60
Wykres 44. Skala i struktura bezrobocia w Boguszowie - Gorcach w latach 2015-2020.....	62

Wykres 45. Najliczniejsze kategorie bezrobotnych, mieszkańców Boguszowa - Gorc w 2020 roku. Dane w liczbie osób.....	63
Wykres 46. Osoby bezrobotne, mieszkańcy Boguszowa - Gorc będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2020 roku. Dane w liczbie osób.....	64
Wykres 47. Liczba pracujących ogółem w latach 2013 - 2019 - ujęcie porównawcze dla powiatu wałbrzyskiego i Wałbrzycha.....	65
Wykres 48. Frekwencja w wyborach do rady gminy w latach 2014 i 2018 w Boguszowie - Gorcach na tle otoczenia i Polski.....	74
Wykres 49. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Boguszowie-Gorcach na tle otoczenia i Polski w latach 2011 – 2020.....	75
Wykres 50. Liczba stowarzyszeń i org. społecznych oraz fundacji w Boguszowie - Gorcach w latach 2011-2020.....	76
Wykres 51. Budżet obywatelski w Boguszowie - Gorcach w latach 2019-2020.....	76
Wykres 52. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Boguszowie-Gorcach ogółem (wykres liniowy) i wg kryterium dochodowego w latach 2010-2019.....	79
Wykres 53. Wybrane zagadnienia związane z pomocą społeczną w miejscowości Boguszyce-Gorce...80	
Wykres 54. Liczba osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków w Boguszowie - Gorcach w latach 2016-2020.....	81
Wykres 55. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszowie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego.....	84
Wykres 56. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w 2020 w Boguszowie-Gorcach na tle Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego.....	84
Wykres 57. Czytelnicтво rejestrowane w bibliotekach w Boguszowie-Gorcach – wskaźniki w latach 2010 i 2020.....	87
Wykres 58. Uczestnictwo w kulturze w Boguszowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2017 – 2019.....	88
Wykres 59. Sport w Boguszowie-Gorcach – dynamika zjawiska na przestrzeni lat 2010 – 2020.....	89